turi înainte de termen, cu procente reduse, pentru a-şi putea reorganiza economia pe baze multilaterale şi pentru a stabili un echilibru între dezvoltarea agricolă şi cea industrială.

Conform datelor statistice ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, în ţările slab dezvoltate venitul anual pe cap de locuitor reprezenta cu zece ani în urmă 54 de dolari, faţă de 915 dolari în ţările industriale. De atunci, diferenţa s-a accentuat şi mai mult. Ca urmare a contradicţiilor ce apar în însuşi sistemul capitalist, capitalul nu mai trece acum din ţările bogate în cele slab dezvoltate, aşa cum se petrecea cu cîţiva ani în urmă. În realitate, are loc un exod al capitalului din ţările slab dezvoltate, în contul exportului profiturilor. Toate acestea ridică probleme serioase şi pot duce la explozie. După părerea mea, tocmai de aceea Statele Unite au hotărît să înfiinţeze „Alianţa pentru progres".

După cîte înţeleg, acest program nu răspunde de loc exigenţelor puse în faţa lui. După cum spunea recent fostul preşedinte al Braziliei : „Ce valoare au cei 2,5 miliarde de dolari, care ni se acordă sub formă de ajutor, dacă în acelaşi timp noi pierdem 2,5 miliarde de dolari, ca urmare a scăderii preţurilor la cafea şi alte produse ?"

Statele Unite stau în faţa unei mari alternative. Foametea este problema nr. 1 pentru întreaga lume, iar America Latină este, fără îndoială, continentul înfometaţilor. Foametea duce la explozii. Statele Unite nu doresc explozii şi de aceea afirmă : „Trebuie să facem ceva". Dar cum înţeleg ele să facă acest „ceva" ?

Opinia Americii Latine este că ajutorul se acordă cercurilor reacţionare care nu doresc nici un fel de transformări radicale. În prezent, la putere se află fie capitalişti, fie moşieri, care — împreună cu imperialiştii străini — asupresc pe ţărani şi pe muncitori. A acorda ajutor acestor oameni, a afirmat recent arhiepiscopul din Rio de Janeiro, seamănă cu a turna apă în ocean — ea nu ajunge la fund. În schimb nouă, care în Guyana Britanică am îndeplinit toate condiţiile puse de „Alianţa pentru progres", ni s-a spus : „Nu veţi primi ajutor".

Noi considerăm că atîta timp cît nu se vor produce transformări radicale, cît timp economia nu va fi planificată, şi cît această planificare nu se va face pe bază socialistă, nu va ieşi nimic bun.

Le Monde

PARIS

„DIPLOMAŢIA AFRICANĂ"

Cu toate că acordul de la Bamako părea — îndată după semnare — literă moartă, conferinţa cvadripartită care s-a ţinut săptămîna trecută în capitala statului Mali marchează, încă de pe acum, o dată importantă în istoria relaţiilor interafricane.

Fără îndoială, la mai puţin de două ore după momentul — precis stabilit — de încetare a focului, algerienii şi marocanii au reluat luptele. Dar nu e mai puţin adevărat că, pe de o parte, îndată după aceea, armele au tăcut ; iar pe de altă parte, simplul fapt că — la invitaţia lui Modibo Keita şi a împăratului Haile Selassie — regele Hassan al II-lea şi Ben Bella au acceptat să se aşeze la aceeaşi masă, constituie un succes pentru şeful tînărului stat Mali, pentru suveranul Etiopiei şi pentru toţi colegii lor din Africa neagră.

Semnificativ e faptul că cei doi antagonişti au refuzat un cadru de discuţii limitat la reprezentanţii statelor din nordul Africii. Existenţa unui conflict algeriano-tunisian, divergenţele de vederi dintre palatul regal marocan şi conducătorii tunisieni, îndeosebi în problema Mauritaniei, i-au determinat pe responsabilii politici de la Alger şi, într-o mai mică măsură, pe cei de la Rabat, să respingă în mod discret oferta pe care le-o făcuse Habib Burghiba — de a veni să dezbată la Tunis unele modalităţi ale încetării focului.

Algerienii au fost primii care au ridicat dezbaterile pe un plan continental, cerînd Organizaţiei Unităţii Africane (O.U.A.) creată după întîlnirea la nivel înalt panafricană de la Addis Abeba din mai, întîi — să pună capăt luptelor, iar în al doilea rînd — să angajeze o discuţie de fond.

Dar — de la conferinţa de la Bamako şi pînă azi — situaţia a evoluat mult. Împrejurările în care s-a desfăşurat această conferinţă, hotărîrile luate la sfîrşitul lucrărilor au arătat că — în faţa gravităţii conflictului — malinienii sînt capabili să treacă peste propriile lor simpatii numai pentru a înlesni un deznodămînt al crizei. Astfel, marocanii — care, la început, şovăiau să încredinţeze unei conferinţe panafricane grija de a rezolva conflictul lor cu algerienii — au renunţat la unele dintre temerile lor. Rabatul a sesizat în rîndul său O.U.A., iar Doudou Thiam, preşedintele în exerciţiu al conferinţei miniştrilor de externe ai O.U.A., se străduieşte, de 48 de ore, să pregătească întrunirea colegilor săi.

„Pentru început — bine". Ploaia este ameninţarea nucleară, umbrela — Tratatul parţial, iar cetăţeanul — Omenirea.

(Din „Hongkong Standard")

Algerienii şi marocanii au înţeles că o prelungire a luptelor ar avea efecte nefaste asupra întregii Africi şi ar aduce prejudicii creditului continentului negru pe lîngă alte naţiuni. Precedentul congolez i-a determinat şi pe unii şi pe alţii să evite o adevărată internaţionalizare a conflictului, în timp ce, cu cîteva ore înainte, Rabatul nu excludea un recurs la O.N.U.

Modificările politice intervenite în Africa din 1960 şi pînă astăzi, îndeosebi de la dramatica afacere a Congo-ului, au dat conducătorilor africani încredere în ei înşişi. Dispuşi, acum trei ani, să facă apel fie la marile puteri, fie la organizaţiile internaţionale pentru a le rezolva conflictele, ei sînt în prezent din ce în ce mai hotărîţi să încredinţeze unor organizaţii regionale specific africane soluţionarea problemelor lor. Astfel, conferinţa prevăzută înainte de sfîrşitul lunii în capitala Etiopiei ar urma să permită, conform dorinţelor unanime ale şefilor de state africane, a se reafirma că realizarea unităţii continentului este legată de buna funcţionare a diferitelor organisme de colaborare între state. În orice caz, de hotărîrile care vor fi luate va depinde menţinerea sau spulberarea a ceea ce s-a numit „spiritul de la Addis Abeba"

NEW YORK Herald Tribune

FAPTE MAI PUŢIN CUNOSCUTE

Rolul american în lovitura de stat mînjită cu sînge dar purificatoare din Vietnam este un subiect care cere o cercetare serioasă, chiar şi numai pentru faptul că o neînţelegere a evenimentelor reale va face, fără îndoială, să se spună multe nerozii despre acest rol.

Luînd, deci, lucrurile de la început, guvernul american era, firesc, informat că conducătorii armatei vietnameze discutau unii cu alţii despre căile şi mijloacele prin care să-l înlăture pe preşedintele Ngo Dinh Diem. Într-adevăr, nu era posibil ca el să nu fie la curent cu acest lucru.

Cu două luni în urmă, cînd se afla la Saigon, autorul articolului de faţă a fost informat, în mod confidenţial, de către unul din organizatorii cei mai activi ai loviturii. Acest membru al viitoarei junte a enumerat pe ceilalţi generali care se puseseră deja sub conducerea generalului Duong Van Minh ; el a declarat că lovitura se va produce în curînd şi a cerut, în mod concret, ca această informaţie să fie comunicată imediat ambasadorului american Henry Cabot Lodge.

Incidentul nu are importanţă decît ca un indiciu al faptului că informaţiile despre intenţiile juntei, care au ajuns la ambasada americană din Saigon, proveneau din mai multe surse. În ultimele săptămîni, pîrîiaşul iniţial de avertismente şi ştiri se umflase luînd proporţiile unei adevărate inundaţii.

De aceea, cu mult înainte de a avea loc lovitura de stat, era absolut clar că

se vor produce tulburări. De fapt, aşteptarea unor tulburări grabnice l-a determinat pe ministrul Robert McNamara să trimită la Saigon avionul său personal, pentru ca ambasadorul Lodge să-şi poată face vizita proiectată la Washington, fără a pierde cele cîteva zile în plus pe care i le-ar fi cerut o călătorie cu un avion comercial.

La rîndul lui, acest simplu fapt dezvăluie un alt aspect al chestiunii. Deşi ştia că mocnesc tulburări, guvernul S.U.A. nu a participat cîtuşi de puţin la pregătirile în vederea loviturii de stat. Altminteri, nu s-ar fi plănuit tocmai atunci această călătorie a lui Lodge la Washington, călătorie împiedicată atît de brusc în momentul cînd s-a produs lovitura.

Mai mult, pînă în ajunul loviturii de stat, ambasadorul Lodge şi-a continuat eforturile zadarnice pentru a-l convinge pe preşedintele Diem să facă ordine în casa sa. El a făcut ultima încercare duminică 27 octombrie, cînd Diem l-a invitat pe Lodge să facă împreună o vizită de inspecţie prin ţară.

Lunga zi petrecută cu Diem i-a dat ambasadorului prilejul să discute în mod amănunţit şi pe larg situaţia din Vietnam şi efectele ei asupra relaţiilor americano-vietnameze. El a propus o listă de măsuri modeste dar semnificative, pe care Diem le-ar fi putut lua pentru a destinde încordarea la Saigon şi pentru a îmbunătăţi climatul la Washington. Fiecare punct de pe lista lui Lodge a fost respins, în mod categoric, de Diem.

Apoi, Lodge l-a întrebat pe Diem dacă nu are cumva sugestii proprii cu privire la mijloacele posibile de a ieşi din impas. Diem s-a mulţumit să arunce ambasadorului „o privire năucă şi a schimbat subiectul", după cum a relatat ulterior Lodge. Totuşi, luni, Lodge a revenit la atac, împreună cu inteligentul şi flexibilul ministru de război al lui Diem, Nguyen Dinh Thuan.

Thuan, care a descris programul prezentat de Lodge lui Diem drept „extrem de moderat", a promis să meargă la Diem şi să vadă dacă eforturile sale de a-l convinge vor avea efect. Primul său raport a fost, în mod clar, încurajator. Dar al doilea raport al lui Thuan, prezentat a doua zi, a adus un refuz sumbru, definitiv: fratele lui Diem, atotputernicul şi pe jumătate nebunul Ngo Dinh Nhu, îşi spusese între timp cuvîntul.

Pe scurt, nu exista nici o cale de a-i salva pe Diem şi Nhu de ei înşişi. Sau, mai degrabă, nu exista decît o singură cale. Ea a fost arătată ministrului McNamara, cu puţin înainte de a părăsi Vietnamul, de prof. Patrick Honey, un englez capabil, care este unicul expert — fără interese personale — în problemele Vietnamului. „Trebuie să înţelegeţi — i-a spus Honey lui McNamara — că regimul Diem va fi în mod sigur doborît de o lovitură de stat, dacă — îndată după înapoierea dv., la Washington — guvernul S.U.A. nu-şi reafirmă, în mod răsunător, încrederea în Diem şi sprijinul faţă de guvernul său".

McNamara a prezentat preşedintelui Kennedy părerea profesorului Honey drept propria sa părere. Dar nu era posibilă nici o reafirmare a încrederii în regimul Diem, pur şi simplu pentru faptul că guvernul S.U.A. pierduse — şi pe drept cuvînt — încrederea în regimul Diem. De aceea, în loc de o declaraţie de sprijin faţă de Diem, urmarea misiunii lui McNamara a fost hotărîrea de a se efectua anumite reduceri ale ajutorului, în scopul de a spori presiunile asupra lui Diem pentru ca acesta să facă ordine în casa sa.

Acestea sînt faptele. Ele constituie o problemă morală interesantă. Pe de o parte, guvernul american ştia dinainte că se pregăteşte o lovitură de stat. În plus, guvernul american ar fi putut să prevină lovitura de stat — făcîndu-se de rîs. Dar guvernul american a refuzat să se facă de rîs. Diem a refuzat să facă ordine în casa sa. Şi astfel lovitura de stat a avut loc.

JOSEPH ALSOP
corespondenţă din Washington

TIME

NEW YORK

LEGĂTURA CU FRANŢA

Încă din 1763, cînd — prin tratatul de la Paris — Franţa a cedat Angliei Canada, provincia de limbă franceză Québec s-a simţit cumplit de izolată. Locuitorii Québecului se plîngeau că sînt trataţi ca nişte cetăţeni de mîna a doua de către canadienii de limbă engleză. Iar francezii, atunci cînd au binevoit să-şi arunce privirea asupra Québecului, l-au considerat un ţinut rece, populat de ţărani care vorbesc o franceză insuportabilă.

Acum lucrurile s-au schimbat. La ora actuală, Québecul cochetează din plin cu Franţa „politicii de măreţie naţională" a lui Charles de Gaulle. Maşinile franceze — „Renault", „Peugeot" şi „Citroën" — umplu străzile Montrealului. Apa de Vichy, aperitivele şi vinurile franceze sînt ţinute la mare cinste. „Air France" şi societatea canadiană de transporturi T.C.A. se bucură de o nemaiîntîlnită afluenţă de turişti: în anul acesta T.C.A. a organizat 600 de transporturi spre Europa. Cînd s-a lansat proiectul unor linii de metrou la Montreal, modelul l-a constituit metroul din Paris. Cînd forţele poliţieneşti au fost necorespunzătoare, au fost invitaţi — pentru consultări — detectivi parizieni. Cînd Québecul şi-a elaborat planul de dezvoltare pe şase ani, în mod firesc sursa de inspiraţie a constituit-o planificarea economică franceză. Iar cînd primul ministru al guvernului local al Québecului, Jean Lesage, a făcut, cu doi ani în urmă, o călătorie la Paris pentru a lua parte la deschiderea unei „Maison du Québec" — care a costat 340 000 de dolari — Charles de Gaulle l-a primit cu tot fastul cuvenit unui şef de stat.

Săptămîna trecută se afla la Québec ministrul culturii, André Malraux, împreună cu 130 de oameni de afaceri şi înalţi funcţionari francezi, veniţi pentru a aduce acestui oraş moştenirea spirituală şi materială franceză, în toată amploarea ei. Ocazia: Expoziţia ştiinţifică şi industrială franceză, cel mai mare tîrg industrial ţinut vreodată la Montreal (valoarea — 1 000 000 dolari). În afara prezentării a tot felul de produse, de la instrumente chirurgicale, pînă la vagoane de metrou — Franţa a adus şi 10 000 de flori din culturile de pe Coasta de Azur, 30 de tapiserii şi o expoziţie de artă franceză modernă.

La sosire, Malraux nu şi-a ascuns deloc sentimentul că se află la o „frontieră nouă" a noii Franţe condusă de generalul De Gaulle. „N-am venit aici pentru a vă arăta ce poate să facă Franţa pentru voi, ci mai degrabă pentru a vă înfăţişa ce aşteaptă ea de la voi". Exprimîndu-şi umila „părere de rău" pentru atitudinea „pe care am avut-o, în trecut, faţă de Canada franceză", Malraux a îndemnat Québecul să creeze o cultură franceză originală în America de Nord.

Timp de opt zile, canadienii de origine franceză i-au sorbit cuvintele de pe buze. Ziarul „*Star*" din Montreal (care apare în limba engleză) s-a lansat chiar în speculaţii cu privire la ce ar fi fost dacă Québecul ar fi continuat să facă parte din Franţa, citînd părerea unui intelectual francez: „În timpul celui de-al doilea război mondial, Québecul ar fi jucat un rol vital în menţinerea culturii franceze. Renaşterea postbelică a Franţei ar fi venit de la Québec".

La Paris s-a dezminţit categoric că declaraţiile lui Malraux ar fi avut şi implicaţii politice, dincolo de cele culturale şi sentimentale. În orice caz, sentimentele exprimate au fost destul de impetuoase. La primăria din Montreal, un val de emoţie a trecut prin publicul adunat în marea sală, cînd Malraux a declarat: „Canadieni francezi, vă asigur că vom construi împreună civilizaţia de mîine!"

ULTIMUL CONCHISTADOR

(Din „Christian Science Monitor")

PROFIL

GHIORGHIOS ANDREAS PAPANDREU

În primăvara anului 1944, evadînd cu ajutorul englezilor dintr-o închisoare nazistă unde fusese întemnițat în 1942, Ghiorghios Andreas Papandreu pleacă spre Cairo pentru a deveni prim ministru al guvernului grec în exil. După eliberarea țării se reîntoarce în patrie în fruntea guvernului, însă curînd, la 31 decembrie, demisionează din această funcție.

Au trecut 19 ani între această scurtă perioadă de 8 luni — în care Papandreu a ocupat funcția de premier — și momentul actual, cînd redevine șef de guvern, în calitate de lider al partidului Uniunea de centru.

În ciuda celor aproape 76 de ani ai săi, Papandreu este considerat drept unul din cei mai energici oameni politici greci de după război. Orator excelent, prin discursurile sale elocvente, susceptibile multe ori de interpretări variate, el atrage mase largi de oameni și, în primul rînd, pe reprezentanții claselor mijlocii, care constituie coloana vertebrală a partidului Uniunea de centru. Aceasta i-a adus supranumele de „Demostene al Greciei moderne".

Născut în 1888 la Patras, oraș principal din Peloponez, Papandreu a studiat dreptul și economia politică la Atena, apoi la Berlin, Paris și Leipzig. A debutat în carieră administrativă și politică în 1915, ca prefect al insulei Mytilene. Curînd, a devenit partizan al lui E. Venizelos care, în timpul primului război mondial, a forțat abdicarea regelui progerman Constantin și a adus Grecia de partea aliaților.

Între cele două războaie mondiale G. Papandreu a fost membru al parlamentului și, pe rînd, ministru al Economiei, al Educației, al Lucrărilor publice și Transporturilor. În 1935 și-a format propriul său partid republican-socialist.

În timpul dictaturii generalului Metaxas (1936—1940), G. Papandreu a fost exilat pe insula Andros. Eliberat după moartea lui Metaxas, s-a reîntors și s-a încadrat în mișcarea de rezistență.

După război (1946—1951), Papandreu a ocupat diverse posturi în diferitele guverne ale Greciei. În 1951 nu a reușit să intre în parlament, dar și-a recîștigat locul un an mai tîrziu. În toată această perioadă, a fost membru al partidului liberal și lider al acestui partid, pînă înaintea alegerilor din 1961, cînd a format partidul Uniunea de centru, în fruntea căruia se află de la această dată.

După înfrîngerea partidului său în alegerile din 1961, Papandreu l-a acuzat direct pe Karamanlis de a fi falsificat scrutinul. De atunci, a pornit o campanie susținută împotriva fostului prim ministru. În cursul unui interviu acordat anul trecut unui corespondent al ziarului elvețian *Gazette de Lausanne*, Papandreu făcea un amplu rechizitoriu echipei Karamanlis, lipsită — după părerea lui — de idealuri, fără o politică socială și fără plan economic, „pradă empirismului celui mai periculos". Într-o serie de discursuri, el a cerut să se pună capăt „regimului polițist" instaurat de guvernarea lui Karamanlis. În timpul încordatei campanii electorale din acest an, el a declarat că această înfruntare va decide „viitorul democrației" în Grecia.

În cadrul primei ședințe a noului cabinet grec, premierul Papandreu a prezentat liniile generale ale programului Uniunii de centru, afirmînd că aceasta își va îndeplini promisiunile făcute poporului înaintea preluării puterii. În privința politicii economice s-a anunțat că guvernul va acorda atenție creșterii investițiilor și a exporturilor. Pe plan extern, Grecia va respecta scrupulos acordurile încheiate.

R. G.

FIȘIER

SPAȚIUL COSMIC

Sub această denumire se înțelege spațiul care se află dincolo de limitele atmosferei terestre. În acest sens, se folosește și termenul de „spațiu extra-atmosferic" sau „extra-terestru".

Lansarea de către U.R.S.S., la 4 octombrie 1957, a primului satelit artificial al pămîntului marchează începutul activității concrete de cercetare științifică a spațiului cosmic. Lansările de sateliți și de nave cosmice efectuate de U.R.S.S. și S.U.A., precum și lansările unor rachete experimentale, efectuate de alte state, în ultimii șase ani, au îmbogățit considerabil cunoașterea științifică a Cosmosului.

Activitatea mai multor state în spațiul cosmic a determinat necesitatea unei colaborări internaționale în acest domeniu. La propunerea comună sovieto-americană, a fost creat în 1961, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, un Comitet pentru folosirea în scopuri pașnice a spațiului cosmic, format din 28 de țări, între care și R. P. Romînă, al cărei reprezentant a fost ales vice-președinte al Comitetului. Printre sarcinile Comitetului se numără și studierea unor probleme juridice : drepturile și obligațiile statelor în ce privește spațiul cosmic, determinarea limitelor pînă unde se extinde suveranitatea statelor în spațiul cosmic, situația juridică a navelor cosmice etc.

Primele principii de drept internațional aplicabile spațiului cosmic, care au primit aprobarea unanimă a statelor, au fost cele stabilite în rezoluțiile adoptate la 20 decembrie 1961 și la 14 decembrie 1962, de Adunarea Generală a O.N.U. Acestea prevăd :

a) dreptul internațional, inclusiv Carta O.N.U., se aplică spațiului extra-atmosferic și corpurilor cerești ;

b) spațiul cosmic și corpurile cerești sînt și pot fi liber explorate și exploatate de către toate statele, conform dreptului internațional, dar nu pot fi anexate de către nici un stat ;

c) activitatea statelor în spațiul cosmic trebuie să se efectueze într-un spirit amical.

La 17 octombrie 1963, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate un proiect de rezoluție redactat de Comitetul Politic, la propunerea statelor membre în Comitetul celor 18 pentru dezarmare, din care face parte și țara noastră. Ținînd seama de acordul de principiu realizat de U.R.S.S. și S.U.A. de a nu amplasa în spațiul cosmic nici un fel de arme nucleare sau alte tipuri de arme de distrugere în masă, rezoluția cheamă toate statele să se abțină de la orice activitate îndreptată într-o asemenea direcție.

În afară de Comitetul O.N.U. pentru folosirea în scopuri pașnice a spațiului cosmic, de aceste probleme se mai ocupă : Comitetul special pentru studierea spațiului cosmic (creat în octombrie 1958), Federația internațională de astronautică, Asociația de drept internațional, Comitetul pentru spațiul cosmic din Uniunea interparlamentară, Institutul internațional de drept cosmic, precum și organizațiile naționale existente într-o serie de state.

Lector universitar
Martian NICIU

PRESA ACUM 50 DE ANI...

Ziarul „Figaro" scrie că în cercurile fabricanților de aeroplane francezi a stîrnit nemulțumire planul ministrului de război de a fabrica aeroplane în regie.

Premiul Nobel pentru literatură a fost acordat poetului indian Rabindranath Tagore, căruia anul trecut i s-a publicat în Europa primul volum de poeme.

În capitala Franței are loc al șaselea concurs internațional de gimnastică. Ministrul Poincaré a felicitat „în special pe reprezentanții Bohemiei, Croației și Romîniei, ai căror gimnaști au făcut minuni.

Se normalizează relațiile greco-turce. După întrevederea dintre marele vizir și un reprezentant grec, s-a hotărît ca „vasele grecești și otomane să poată naviga libere în apele respective, sub pavilion propriu".

Arhiducele moștenitor Franz Ferdinand face o vizită în Anglia, pentru a asigura Austro-Ungariei sprijinul britanic în rezolvarea problemei liniei ferate orientale.

În salonul Horațiilor și Curiaților din Capitoliul roman are loc un concert festiv cu prilejul centenarului Verdi.

ANGOLA ÎN LUMINA TEXTELOR

Niciodată istoria Angolei n-a fost mai agitată ca în ultimii ani. Și niciodată nu s-a scris mai mult despre ea. Știri și reportaje, articole și note de călătorie au umplut mereu paginile ziarelor și revistelor de pretutindeni. Ziariști și fotoreporteri de prestigiu au încercat să ajungă acolo, să vadă, să discute, să fotografieze și să scrie.

O infimă parte din acest imens material a fost adunată, de curînd, într-o carte *), care nu pretinde a avea altă valoare decît aceea de document pentru „dosarul Angolei". Aceste documente dovedesc limpede că, după 5 secole de dominație colonială, bumbacul, cafeaua, zahărul, cuprul, energia electrică, diamantele, drumurile de fier și tot ce se găsește pe aceste pămînturi continuă să fie cîntărit, evaluat și furat ; că torturile, munca forțată, bolile, mizeria, foametea și întunericul continuă să însoțească existența populației din Angola.

Ampla mișcare de eliberare a popoarelor din Africa l-a obligat însă pe Salazar la un nesfîrșit șir de trucuri juridice și diplomatice. Cînd și acestea s-au dovedit a fi șubrede, dictatorul fascist a recurs la forță. Astfel, după organizarea administrativă din 1951, la 26 noiembrie 1960, el a făcut o nouă împărțire teritorială, urmărind în primul rînd obținerea unei „infrastructuri permanente a forțelor armate în timp de pace și de război". Astfel, cele 5 regiuni militare portugheze (Lisabona, Porto, Coimbra, Tomar și Evora) au rămas la aceeași cifră, cu singura deosebire că, în metropolă, s-au păstrat numai 3, una dintre ele instalîndu-se la Luanda, iar cea de-a 5-a în Mozambic, cu statul major la Lorenço Marques. Au fost create, pe deasupra, 7 comandamente independente, toate situate în... provinciile portugheze de peste mare (pag. 212).

De la această dată a început și adevăratul război în Angola. Salazar a transferat aici mare parte din trupele sale și le-a dat ordin să apere libertățile „lusitanilor" împotriva „pericolului negru", rugîndu-l pe Cardeal Cerejeira să scrie (pag. 20) o „rugăciune a soldatului" portughez care luptă în Angola (A Oraçao da soldado). Oricît de bine au învățat însă această rugăciune, mulți dintre soldații portughezi dezertează : pentru că, așa cum spune Raul Mendes Silva, soldat portughez dezertor, „un om de caracter care colaborează cu Salazar săvîrșește o mare greșeală față de poporul său" și pentru că „mii și mii de soldați angolezi atacă trupele noastre infinit mai mici" (pag. 46).

„Așezați pe colina ce domină Luanda, spune Peter Wortlington de la **The Telegramm**, veți avea pentru prima dată sentimentul culorii și frumuseții. Orașul strălucește în roșu, verde și albastru. Soarele pare un reflector, care se plimbă încet peste construcțiile din mari cărămizi colorate, peste pitorestile cabane africane și peste casa guvernatorului, pictată în culori foarte vesele". La numai două rînduri după aceasta însă, (pag. 139), Peter Wortlington notează, fără a-l face atent pe cititor : „Cea mai mare parte din cei 4 500 000 de angolezi sînt sclavii a 110 000 portughezi exploatatori. O a doua privire peste această panoramă strălucitoare ne descoperă vase cu trupe, ancorate în port, avioane de vînătoare și bombardiere deasupra noastră, camioane pline cu soldați înarmați, străbătînd străzile și lăsînd în urmă nori grei de praf". Cu toate bunele sale intenții, Peter Wortlington n-a putut descrie întreaga situație din Angola de astăzi, pentru că — așa cum notează el însuși — „poliția secretă m-a descoperit îndată și m-a urcat în primul avion".

Documentele Mișcării Populare de Eliberare din Angola, interviurile și declarațiile conducătorilor ei, adunate în paginile acestei cărți, alături de materialele apărute în ziare de cea mai diversă orientare — „Manchester Guardian", „The News Statesman", „Le Monde", „Correio da Manha", „Révolution Prolétarienne" — dovedesc însă că, în ciuda „grijii părintești" de atîtea ori afișate în discursurile lor de către colonialiștii portughezi, poporul angolez se poate conduce singur, fără nici un fel de tutore din afară. E un lucru de care e convinsă întreaga lume. Numai Salazar, obligat atîtor interese, continuă să-și proclame misiunea „civilizatoare", uitînd însă că „As velhas caravelas" (vechile corăbii), care ajungeau în Angola înainte de descoperirea Americii de către Columb, nu mai pot să existe, că aparțin unor vremi demult apuse.

*) „Angola atraves dos textos", Editura Felman Rego, Sao Paolo, 1962.

REZISTENȚA ÎN PORTUGALIA

Amilcar Gomes Duarte, autorul cărții „A resistencia em Portugal") tipărită de o editură braziliană, trăiește în Portugalia și este unul dintre miile de luptători din ilegalitate împotriva lui Salazar. Deși conștient de pericol, el și-a încredințat totuși manuscrisul spre tipărire. „Mi-e greu, spune Gomes Duarte, să arăt ce a însemnat viața comuniștilor portughezi în acești 35 de ani de dictatură... Urmăriți de forțele represive fasciste, ei trebuie să-și schimbe mereu numele, să trăiască în case unde duc o viață dublă...".

Dîrzenia acestor oameni este legendară. Toate eforturile depuse de către poliția secretă (P.I.D.E.), despre a cărei exemplară organizare nazistă Amilcar Gomes Duarte vorbește pe parcursul multor pagini, s-au soldat cu tot mai puține rezultate. Nici unul dintre comuniștii portughezi, pe care poliția salazaristă a reușit să-i prindă, n-a trădat. Așa a murit, în 1949, scriitorul Fereira Gomes, membru al C.C. al Partidului Comunist din Portugalia, autorul unei cărți rare — „Stelele" — dedicate „copiilor oamenilor care n-au fost niciodată copii" ; așa a murit puțin mai tîrziu, José Moreira, însărcinat cu stabilirea legăturii dintre tipografiile clandestine ; așa a murit Bento Gonçales... Cartea lui Amilcar Gomes Duarte începe cu o invocație : „Unde ești,

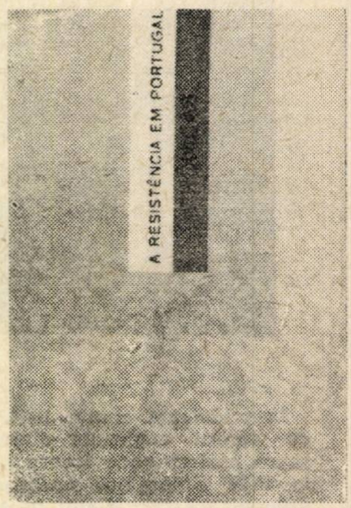

libertate ?", care formează titlul primului capitol. Răspunsul la această întrebare este dat în următoarele trei părți ale cărții, **Cea mai mare putere din stat, Justiția lui Salazar** și **Subteranele morții încete**, în care sînt publicate mărturiile supraviețuitorilor din Tarrafal, sistemele de tortură salazariste, organizarea închisorilor. „Am îndurat tot ceea ce o ființă omenească poate să îndure, spune Mitao Besso Ribeiro, arestat la 25 martie 1949, împreună cu Alvaro Cunhal. Nu știu cum de am avut atîta forță ; în pofida acestor suferințe, nu mi-am pierdut niciodată credința în cauza noastră. Știu că vom învinge". Mitao a murit în închisoare, în februarie 1950...

Aljube, Caxias, Porto, Peniche — toate închisorile salazariste prin care cititorul este condus de mărturiile celor ieșiți cu viață, continuă să fie pline. P.I.D.E. poate să aresteze oricînd, pe oricine : ea poate întocmi oricînd un act de acuzare în urma căruia oricine poate fi torturat, judecat și condamnat la nenumărați ani de închisoare. Maria Luisa Costa Dias, doctorită, a fost închisă, de exemplu, pentru simplul motiv de a fi avut în poșetă o mică bucățică de hîrtie pe care era scris un orar de serviciu și două litere : L.T., pe care poliția le-a interpretat ca însemnînd „lectură" și „traducere". Un tînăr democrat a fost torturat pînă la nesimțire, pentru că într-o agendă își notase trei litere : M.P.B., datate 7 octombrie, și care nu însemnau nimic altceva decît **„meu primeiro beijo"** (primul meu sărut)...

Cunoscător al evenimentelor ce se petrec în Portugalia, Amilcar Gomes Duarte se arată a fi și un foarte fin interpret al acestora. Făcînd un excurs de-a lungul celor 35 de ani de dictatură fascistă din Portugalia, descriind situații și întîmplări, uneori într-adevăr incredibile, el a reușit să arate, prin cartea pe care a scris-o, că viața acestor oameni are un ideal ferm și o nebănuită forță de a lupta pentru îndeplinirea lui.

D.N.

*) Editura Felman Rego, Sao Paolo, 1962.

BREVIAR

■ Din activitatea delegației romîne la Sesiunea a XVIII-a a O.N.U. :

Precum se știe, pe agenda actualei sesiuni se află înscrise două puncte propuse de Republica Populară Romînă și care urmează să fie dezbătute la sfîrșitul acestei luni sau la începutul lunii decembrie : „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite" și „Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare". Țara noastră a fost pînă în prezent coautoare la 5 proiecte de rezoluție adoptate și a inițiat un proiect de rezoluție în legătură cu declarația asupra cooperării economice internaționale. Reprezentanții țării noastre fac parte din diferite organe ale O.N.U. Republica Populară Romînă participă la activitatea Comitetului general, reprezentantul permanent al țării noastre la O.N.U. fiind ales președinte al Comitetului politic special. R. P. Romînă se numără printre membrii Comitetului pentru folosirea pașnică a spațiului cosmic, Comisiei pentru îmbunătățirea metodelor de lucru ale Adunării Generale, Comisiei consultative pentru problemele administrative și bugetare. Republica Populară Romînă a fost aleasă de Consiliul economic și social ca membru al Comisiei pentru locuințe, construcție și planificare, al Comisiei pentru comerțul internațional în produse de bază și al Comisiei de statistică.

■ Cu prilejul sărbătoririi zilei de 7 Noiembrie, la Ambasada Uniunii Sovietice a avut loc o recepție în cursul căreia tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat al R.P.R., și I. K. Jegalin, ambasadorul Uniunii Sovietice, au toastat pentru prietenia romîno-sovietică.

■ În capitală se află Jozef Kutin, adjunct al ministrului Comerțului Exterior din R. P. Polonă, care va duce tratative comerciale privind schimbul de mărfuri între R.P. Romînă și R.P. Polonă pe anul 1964.

■ La invitația Colegiului de pe lîngă universitatea new-yorkeză, Emeric Dîmbu, primul secretar al misiunii permanente a R.P. Romîne la O.N.U., a ținut în fața studenților care frecventează seminariile de învățămînt contemporan comparativ o prelegere despre învățămîntul în Republica Populară Romînă.

■ Delegația de petroliști condusă de Ion Dumitru, adjunct al ministrului petrolului și chimiei, care face o călătorie de studii în Statele Unite, a vizitat rafinăriile și centrele de cercetări ale companiilor Standard Oil și Humble din New Jersey. Membrii delegației au fost primiți la Departamentul Lucrărilor Publice de către Jerome J. O'Brien, directorul oficiului de petrol și gaze, și alți specialiști americani în petrol, unde le-a fost prezentată o expunere privind situația din industria petrolieră a Statelor Unite. Adjunctul secretarului de stat, William Tyler, a oferit de asemenea o masă în cinstea delegației romîne.

■ La Brașov a fost deschisă expoziția „Transporturile americane" care a fost organizată în toamna aceasta și în București, în cadrul aranjamentului de schimburi cultural-științifice dintre R.P. Romînă și S.U.A.

■ Ne vizitează țara, la invitația Consiliului Național al Femeilor din R.P.R., o delegație a Conferinței pentru activitatea socială a femeilor din R.S.F. Iugoslavia.

■ În Capitală a sosit de asemenea o delegație iugoslavă care va participa la lucrările celei de a V-a Sesiuni a Comisiei mixte romîno-iugoslave de colaborare tehnico-științifică.

■ La Paris, în cadrul reuniunii anuale a secretarilor generali ai Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O., conferențiar universitar Valentin Lipatti a prezentat un raport în care a subliniat necesitatea ca organizația să-și axeze tot mai mult activitățile pe marile probleme ale contemporaneității, cunoașterii reciproce, colaborării și înțelegerii internaționale, amintind totodată munca desfășurată în acest sens de Comisia pentru U.N.E.S.C.O. din țara noastră.

■ Dirijorul George Georgescu, artist al poporului, se află în capitala Franței pentru a participa la lucrările juriului celui de-al X-lea Concurs muzical internațional „Marguerite Long — Jacques Thibaud".

■ Artistul poporului Radu Beligan a fost cooptat membru în Comitetul executiv al Institutului Internațional de Teatru.

Radu Beligan se află la Tokio pentru a participa la colocviul cu tema „Perspectivele teatrului în societatea contemporană în Occident și Asia".

■ Universitatea București a organizat sărbătorirea împlinirii a 100 de ani de la înființarea primului curs de limbă și literatură romînă în Italia, la universitatea din Torino.

Universitatea din Torino a fost reprezentată la festivități de prof. Mario Allara, rectorul universității, prof. Giorgio Gullini, decanul facultății de litere și filozofie, și prof. Mario Ruffini.

■ La București s-a semnat Planul de colaborare științifică pe anii 1964—1965 între Academia R.P.R. și Academia cehoslovacă de științe.

■ Sub egida Academiei de Medicină, Societatea franceză de neurologie a comemorat centenarul nașterii prof. Gheorghe Marinescu. În numele Academiei Republicii Populare Romîne s-a transmis profesorului Leon Michaux, președintele Societății franceze de neurologie, ultima traducere în limba franceză a operei prof. Gheorghe Marinescu și medalia comemorativă emisă în țara noastră cu prilejul acestei comemorări.

■ Țara noastră participă la cea de a V-a Expoziție internațională a cărții, care s-a deschis săptămîna aceasta la Tokio, cu un stand cuprinzînd peste 250 de volume în limba romînă și în limbi străine din domeniul economiei, științei, artei și literaturii.

■ Sub titlul „O anchetă romînească printre scriitorii reprezentativi ai lumii", ziarul Il lavoro din Genova comentează ancheta întreprinsă de revista Contemporanul asupra „Poziției literaturii actuale față de problema tineretului". Citînd multe fragmente din răspunsurile scriitorilor, ziarul genovez scrie între altele că ancheta „este realizată ca o contribuție pentru stabilirea unor soluții de principiu în ce privește umanismul de astăzi și de mîine, pacea lumii și dezvoltarea culturii". Ziarul definește textele publicate drept „mărturii de o deosebită actualitate".

La rîndul ei, revista Nouva presenza din Milano scrie : „Importantul săptămînal de cultură Contemporanul din București dă la iveală rezultatele unei anchete făcute printre scriitori de seamă de toate naționalitățile și tendințele. Această consultare se referă la poziția literaturii contemporane față de problema tineretului". Revista socotește problemele tratate în cadrul anchetei ca „strîns legate de dezvoltarea omului de mîine".

POȘTA REDACȚIEI

În cele ce urmează, publicăm o parte din numeroasele scrisori primite la redacție, după apariția numerelor 1 și 2 ale revistei noastre :

S-a născut în familia presei comuniste românești copilul LUMEA, sănătos, voinic și frumos. Îi dorim din inimă creștere și dezvoltare frumoasă în viitor !

Am dori ca revista să aibă fotografii mai frumoase, cu contraste mai bine realizate, la nivelul condițiilor tehnice pe care le are revista. Să publice mai multe portrete biografice ale oamenilor politici din țările socialiste și cele capitaliste. De asemenea, am vrea să citim reportaje, note de călătorie, documentare și să vedem fotografii din toate țările lumii.

NEGESCU VASILE
activist al Comitetului regional Argeș al P.M.R. Pitești

Sugestiile dv. intră în vederile revistei noastre. După cum puteți observa, „Lumea" are rubrici permanente pe profilul propus de dv.

Revista a fost așteptată cu mult interes, iar apariția ei a fost prilej de deosebită satisfacție. Ea corespunde celor mai exigente cerințe din toate punctele de vedere.

Doresc totuși să fac cîteva propuneri :

1. Consider foarte util — pe ultima pagină un mic dicționar politic — care să dea explicații sumare unor expresii sau terminologii mai rar întîlnite. Revista adresîndu-se marelui public, aceasta ar contribui mult la lărgirea cunoștințelor cititorilor.

2. Nu ar fi lipsită de interes nici o schemă — asemănătoare celei din nr. 1 al revistei de pe ultima copertă — cu blocurile și organizațiile economice ale lumii capitaliste, specificîndu-se cînd au luat ființă, statele participante, datele la care au aderat alte țări etc.

LT. COL. SABĂU NICOLAE
București

1. Rubrica „Fișier" își propune exact acest obiectiv.

2. Vom publica în continuare asemenea hărți și scheme.

Indiscutabil, apariția revistei LUMEA satisface o necesitate, umple un gol existent pînă la această dată în publicistica țării noastre. Prin dezbaterea pe larg a evenimentelor vieții internaționale, se aduce o contribuție de seamă în procesul de informare a marilor mase pentru prinderea evenimentelor în adevăratul lor sens.

Aș dori ca în cuprinsul revistei să întîlnesc o rubrică — ea ar putea fi intitulată „Atlas politic". În acest material ar urma să se facă o descriere politică a noilor state apărute recent, ca urmare a luptei de eliberare națională.

În continuare, m-aș bucura dacă în fiecare număr aș întîlni un „Medalion", în cuprinsul căruia să se descrie, cu date biografice, cîte o personalitate, de preferință conducător de stat. Prin cunoașterea personalității acestuia vom putea înțelege și mai bine politica dusă de statul respectiv.

I. GH. HERBIL
jurist. Sighet

„Profilul" unor oameni politici în actualitate reprezintă o rubrică permanentă a revistei noastre. „Atlasul politic" ne propunem să-l realizăm în forme gazetărești variate.

Constat cu satisfacție că revista LUMEA publică un tip deosebit de materiale documentare, cum au fost de pildă, cele despre „telefonul între Moscova și Washington", despre forța multilaterală N.A.T.O. sau despre conflictul lingvistic din Belgia.

Întrucît am citit astăzi în ziare despre un nou incident în ce privește tranzitul spre Berlinul occidental, v-aș ruga să explicați într-un articol de genul celor indicate mai sus care este statutul juridic al transporturilor militare occidentale în acest oraș.

MARIN TUDOR
funcționar, București

Citiți răspunsul în numărul de față al revistei noastre.

Găsesc foarte interesantă rubrica „Comentar" pe care alături de alte articole de comentariu politic aș vrea-o mai extinsă. În această rubrică să fie comentate evenimentele de cea mai mare importanță internațională.

Rubrica „Lumea într-o săptămînă" este interesantă pentru că dezvoltă știri primite din diverse colțuri ale lumii. În legătură cu aceasta, aș fi de părere ca în continuarea rubricii să fie făcută o recapitulare sumară a evenimentelor săptămînii.

O imagine istorică a lumii de acum 50 de ani o oferă rubrica „În presă... acum 50 de ani" pe care aș vrea să o continuați. La fel ca și rubrica „Lumea într-o săptămînă", mă interesează „Puncte de vedere" pe care o doresc bogată și mereu actuală

„Profil" și „Fișier" — iată două rubrici menite să vină în sprijinul cititorului în înțelegerea evenimentelor internaționale. Propun continuarea pe viitor a acestor rubrici cît și explicarea în cadrul rubricii „Fișier" sau a unei noi rubrici a unor termeni politici cum ar fi : „junta militară", „lege marțială", „apartheid" etc., bineînțeles continuînd cu prezentarea diverselor acorduri, tratate și organizații din lume

„Lumea în cărți și reviste" ar putea fi puțin restrînsă, alături de ea putînd apare fie „Poșta redacției", fie „Breviar".

Ultima copertă interioară (III) ar fi bine să fie folosită pentru reproducerea de hărți politice.

Trecînd în continuare la condițiile tehnice de apariție a revistei, țin să felicit colectivul tehnic pentru frumoasa copertă pe care aș vrea-o la fel de frumoasă și pe viitor. Culorile sînt foarte bine armonizate, iar imaginea globului pămîntesc foarte sugestivă. De asemenea, un merit în plus îl are coperta datorită calității superioare a hîrtiei folosite

Este bună metoda de a menționa în susul paginii titlul rubricii (vezi pag. 6, 7, 25, 26, 27 din nr. 1) și această metodă ar trebui continuată.

Colectivul redacțional să selecționeze cu atenție fotografiile pentru publicare, pentru a nu încărca revista cu fotografii prea multe. Pe coperta a II-a să fie reproduse cele mai semnificative imagini ale săptămînii de peste hotare.

MUREȘAN ION
București

Sistemul corespondenților din diferite capitale ale lumii e foarte potrivit pentru a-i asigura revistei informații competente, „de la fața locului". La fel reportajele.

Am dori să citim în numerele viitoare și foiletoane. Să fie folosită tradiția satirei politice virulente, care pornește de la Georg Werth, neuitatul satiric al „Noii Gazete Renane" !

FLORIN PARASCHIV
student, Universitatea „București"

Ca un cititor cu regularitate al acestei reviste arăt că mă interesează a fi tratate următoarele probleme :

— Prezentarea în mod mai amănunțit a Pieței comune, referitor la cauzele neînțelegerilor dintre componenții acestei comunități ; fenomenul luării conducerii în numeroase țări capitaliste mai puțin dezvoltate prin lovituri de stat date de către militari.

BARBĂLATĂ STANCIU

...Referitor la **Cuvîntul înainte** al redacției aș face și eu o propunere : pe viitor, în paginile revistei să existe și o rubrică a părerilor cititorilor asupra apariților ideologice, politice și beletristice, mici interviuri luate de la scriitorii noștri, vîrstnici cît și tineri, interviuri referitoare la tematica ce-i preocupă pe ei... Cum vede scriitorul lumea din punct de vedere al menirii lui, atît de scriitor cît și ca cetățean al secolului XX.

Încă o dată salutul meu și al mamei mele, scriitoarea Agatha Bacovia cu ocazia apariției revistei „Lumea" ! Fie ca această revistă să fie și pe viitor tot atît de interesantă și de multilaterală în tematică, cum este în prezent !

GABRIEL G. BACOVIA
București

Revista noastră, prin profilul său de „săptămînal de politică externă", urmărește în primul rînd să asigure o informare cît mai cuprinzătoare asupra actualității politice internaționale. Aceasta nu înseamnă că vom neglija actualitatea culturală, ca una din componentele acestei actualități. Ne propunem chiar să stabilim o rubrică de oarecare periodicitate care să exprime punctul de vedere al scriitorului, — așa cum bine subliniați dv. „cum vede lumea scriitorul, atît ca scriitor cît și ca cetățean al secolului XX"

Cu mult interes am citit numărul 2 al revistei LUMEA. Este mult mai bun, mult mai interesant ca primul număr. Ne satisface.

Am găsit răspuns la o serie de probleme, care nu au putut fi lămurite din știrile laconice din presa zilnică.

Rubrica „Lumea într-o săptămînă" a fost foarte bine redactată. În afară de buna selecționare a materialului, este important de remarcat că evenimentele comentate sînt cele mai recente (din 6 noiembrie într-o revistă din 7 noiembrie a. c.).

Vă rog să depuneți un efort pentru a menține acest nivel al revistei.

Ca probleme care ne-ar interesa ar fi :
— situația luptelor duse de poporul kurd ;
— situația din Laos.

PAUL WALDMANN
lucrător la Banca de Stat-București

ILIE POPESCU-Brașov, IOAN CIUVĂȚ-Tismana-Olt, MOTA NICOLAE-Caransebeș, GHEORGHE OPRIȘ student Cluj : Întrucît după cum ați observat și dv. tirajul primului număr al revistei a fost departe de a satisface cererea, s-au luat măsuri pentru sporirea lui. Sperăm că acum veți putea găsi revista la chioșcuri. Vă puteți abona, cu începere de la 1 ianuarie 1964, prin factorii poștali sau prin difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Rugăm stăruitor să nu ni se mai trimită bani în plic, așa cum au făcut cîțiva studenți din Cluj, întrucît redacția nu dispune de exemplare pentru difuzarea directă.

Tovarășilor Athanase Păunescu, pensionar, Ploiești, M. Potcoavă, București, și tuturor celorlalți care ne-au trimis urări și felicitări cu prilejul apariției primelor numere, le mulțumim și îi încredințăm că ne vom strădui să ridicăm necontenit nivelul publicistic și grafic al revistei.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

TUDOR

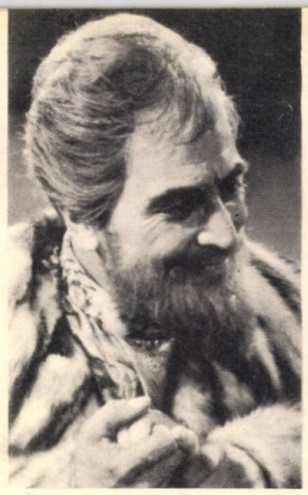

O PRODUCȚIE A STUDIOULUI CINEMATOGRAFIC „BUCUREȘTI"

Scenariul:
MIHNEA GHEORGHIU

Regia:
LUCIAN BRATU

Imaginea:
COSȚACHE CIUBOTARU

Muzica:
GHEORGHE DUMITRESCU

Decoruri:
FILIP DUMITRIU și NICOLAE TEODORU

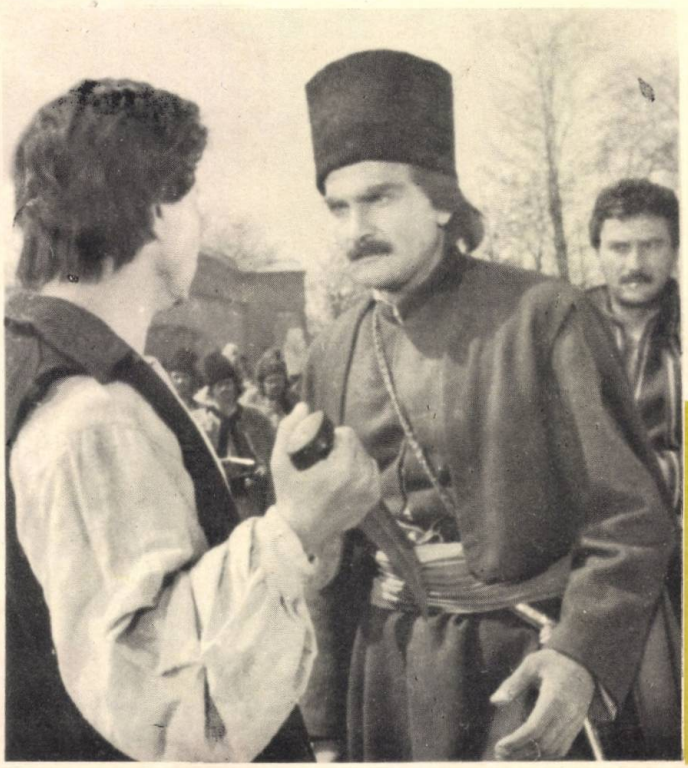

ÎN ROLURILE PRINCIPALE:
Emanoil Petruț, George Vraca, Alexandru Giugaru, Lica Gheorghiu, Geo Barton, Ion Besoiu, Amza Pelea, Ion Dichiseanu, Olga Tudorache, Ernest Maftei, Toma Dimitriu, Fory Eterle, Petre Gheorghiu, Luminița Iacobescu.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" Bucur

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, PIAŢA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

2 lei

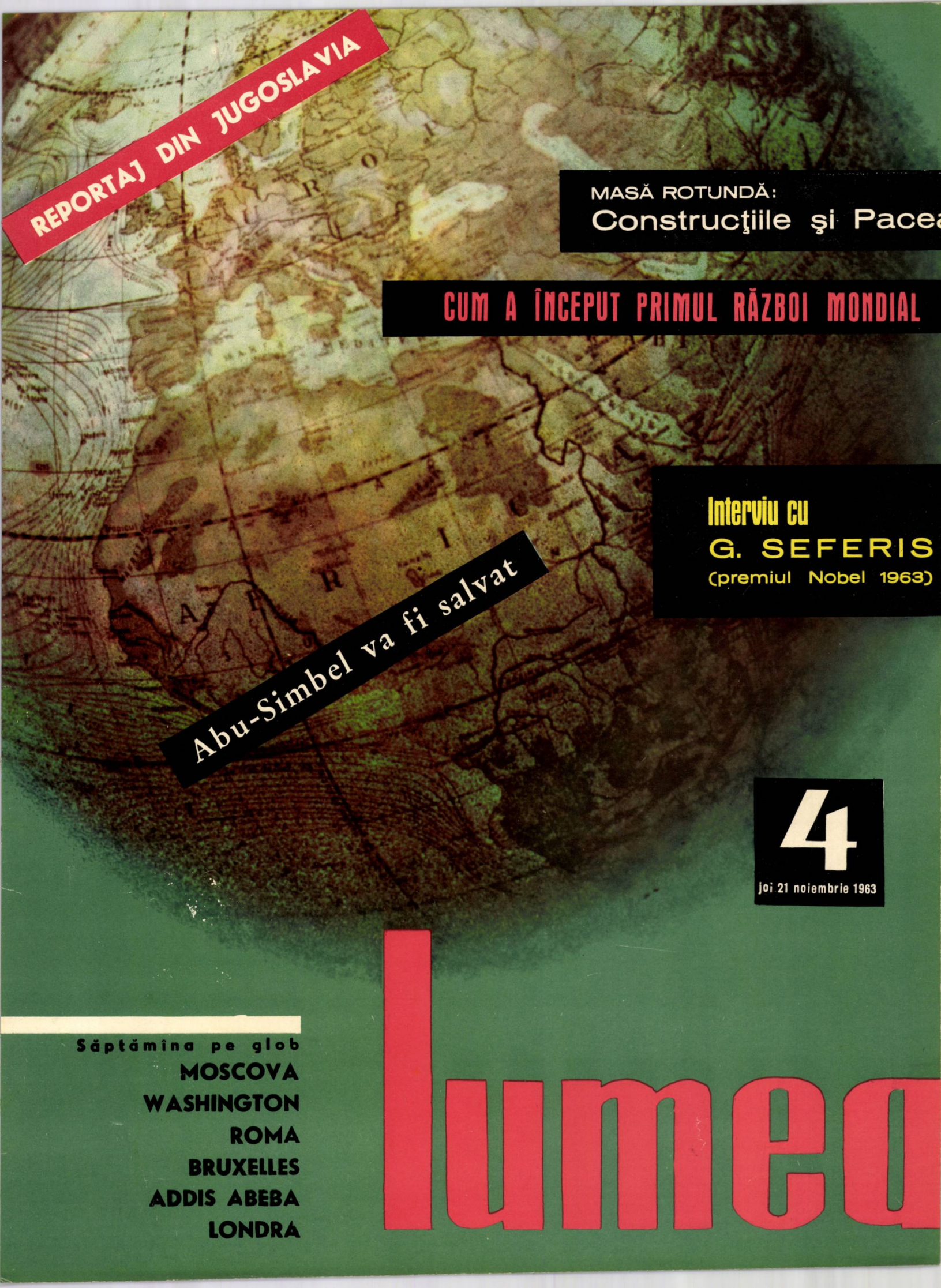

REPORTAJ DIN JUGOSLAVIA

MASĂ ROTUNDĂ:
Construcţiile şi Pacea

CUM A ÎNCEPUT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Interviu cu
G. SEFERIS
(premiul Nobel 1963)

Abu-Simbel va fi salvat

4
joi 21 noiembrie 1963

Săptămîna pe glob
MOSCOVA
WASHINGTON
ROMA
BRUXELLES
ADDIS ABEBA
LONDRA

lumea

Dr. D. V. RAO (India): PORTRET

Eduardo A. GAGEIRO (Portugalia): „CALVARUL'

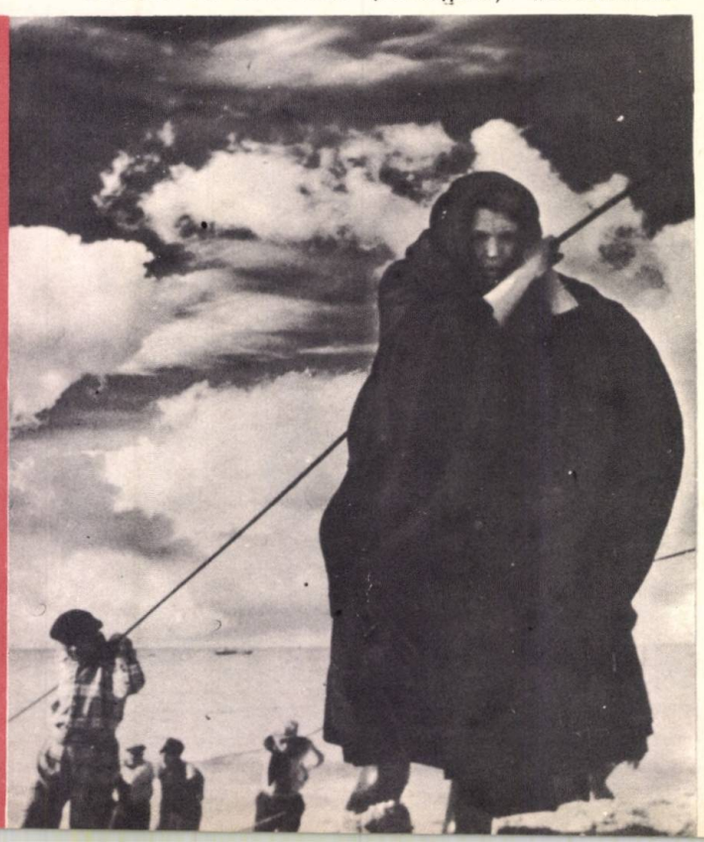

salonul internațional de fotografie

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
nr. 4 joi 21 noiembrie 1963

În acest număr:

- **SĂPTĂMÎNA:** LONDRA — Confruntări în Camera Comunelor. ROMA — Dilema actuală. MOSCOVA — Secretele Lunii se dezvăluie. NEW YORK — Congresul AFL — CIO. BRUXELLES — Maratonul agricol. VIENA — „Europa-Brücke". CONFERINȚA de la Addis Abeba. „BAAS" descalificat în proba puterii
- **COMENTAR** de FLORICA ȘELMARU
- **REPORTAJE:** NOIEMBRIE ÎNSORIT LA BELGRAD de PETRE POPA — ABU SIMBEL VA FI SALVAT de MATEI GALL
- **INTERVIURILE NOASTRE:** Cu GHIORGHIOS SEFERIS, premiul Nobel pentru literatură, 1963 — Cu SUKRISNO, ambasadorul Indoneziei la București
- **CAZUL BAKER — CÎND A MINȚIT MAX GRUBER? — ASASINUL ANNEI FRANK**
- **PE URMELE ISTORIEI:** Cum a început primul război mondial
- **„GEOGRAPHICAL MAGAZINE" DESPRE ROMÎNIA**
- **IMOBILISM „MADE IN U.S.A."** de SILVIU BRUCAN
- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** New York Times, Pravda, Die Presse, Vatan, Süddeutsche Zeitung, New York Herald Tribune
- **PROFIL:** Aldo Moro
- **LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE**
- **ÎN PRESĂ — ACUM 50 DE ANI...**
- **FIȘIER ■ BREVIAR ■ POȘTA REDACȚIEI**

COMERŢ FĂRĂ DISCRIMINĂRI

Comerţul internaţional e la ordinea zilei. Sub toate aspectele lui : schimburi Est—Vest, schimburi între ţări industriale şi ţări în curs de dezvoltare, bariere în calea normalei desfăşurări a acestor schimburi, modalităţi de a suprima asemenea bariere. Apropierea conferinţei internaţionale pentru problemele comerţului, care se va ţine la începutul lui 1964, intensifică dezbaterea, grăbeşte căutarea de soluţii. Săptămîna trecută, Adunarea Generală a Naţiunilor Unite a adoptat proiectul de rezoluţie prezentat de 75 de ţări în curs de dezvoltare, referitor la pregătirea conferinţei. La începutul acestei săptămîni, Consiliul Permanent al NATO şi-a concentrat atenţia asupra schimburilor comerciale cu Răsăritul. Şi oricine deschide un ziar, în orice colţ al lumii, regăseşte în coloanele lui, stăruitor prezentă, această problemă de imperioasă actualitate.

Ţările socialiste au militat şi militează consecvent — atît în dezbaterile forurilor internaţionale cît şi în desfăşurarea practică a comerţului lor exterior — pentru intensificarea schimburilor cu toate ţările. În acest spirit guvernul romîn a formulat propuneri privitoare la înscrierea pe ordinea de zi a apropiatei conferinţe a unor teme menite să contribuie la întărirea colaborării economice între toate statele.

Ţările în curs de dezvoltare joacă de asemenea un rol activ în promovarea ideii de a se convoca o largă reuniune internaţională în problemele comerţului. Chiar rezoluţia aprobată săptămîna trecută a fost înaintată Adunării tot de către ţări în curs de dezvoltare.

În Consiliul economic şi social, cu un an în urmă, eventualitatea convocării conferinţei internaţionale pentru comerţ a fost sprijinită, într-o formă sau alta, de 46 de state membre. Acum, rezoluţia celor 75 a obţinut un vot unanim. Felul în care ideea acestei conferinţe şi-a croit drum şi s-a impus, inclusiv în unele cercuri care iniţial se arătaseră refractare, este semnificativ. Realităţile economice şi politice au demonstrat necesitatea unei reconsiderări a normelor comerţului internaţional.

Se ştie astfel că Statele Unite caută actualmente căi pentru a face faţă anumitor dificultăţi economice. În acest cadru opinia publică, oameni de afaceri, experţi, personalităţi politice se pronunţă tot mai stăruitor în favoarea unei restructurări a exporturilor. Către sfîrşitul lui octombrie, ministrul comerţului S.U.A., Luther Hodges, sublinia într-un discurs rostit la Houston (Texas), în faţa asociaţiei locale a industriaşilor : „Atunci cînd procedăm la o examinare generală a posibilităţilor noastre de export în jurul lumii, nu trebuie să respingem în mod automat sugestiile de a reexamina politica noastră privind comerţul Est—Vest".

Ţările vest-europene au şi ele preocupări asemănătoare. Pe vremea cînd au fost elaborate faimoasele liste de articole zise „strategice", a căror exportare în ţările socialiste se prohibea, aceasta nu constituia o problemă pentru ţările occidentului european : abia ieşite din război, domina la fiecare dintre ele efortul de a-şi vindeca rănile, cele economice în primul rînd. Interdicţia de a vinde nu stingherea pe cine încă nu prea avea ce vinde. Astăzi însă situaţia s-a schimbat — şi, o dată cu ea, felul de a privi comerţul internaţional. Opinia publică din aceste ţări vede în lărgirea schimburilor o premisă de stabilitate economică şi o modalitate de consolidare a începutului de destindere internaţională. Ţări slab dezvoltate cer să se pună capăt schimburilor lor inegale cu partenerii apuseni, să se lichideze decalajul dintre preţurile materiilor prime pe care ele le exportă (ieftin) şi preţurile produselor finite pe care le importă (scump).

Toţi aceşti factori au contribuit la aducerea problemelor comerţului internaţional în centrul preocupărilor actuale. În cursul ultimei săptămîni a lunii octombrie, de pildă, au avut loc la Geneva, consemnau ziarele, 30 de reuniuni bilaterale între ţările răsărit-tene şi cele apusene, în sînul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa. Şi, deşi obiectul acestor discuţii avea un caracter oarecum tehnic, observatorii vedeau în modul cum s-au desfăşurat tratativele dovada că voinţa politică de a spori schimburile între Estul şi Vestul Europei există.

Există desigur — dar nu fără obstacole. Astfel în sînul NATO, nu toţi participanţii manifestă poziţii identice, deşi aproape toţi întreţin relaţii economice cu ţările socialiste şi se arată interesaţi să le dezvolte. Mişcările Statelor Unite în această privinţă sînt însă îngrădite de legislaţia în vigoare : scurtul turneu european al subsecretarului de stat George Ball înainte de reuniunea de la Paris, a avut drept scop să determine pe aliaţii europeni ai Washingtonului să-şi „armonizeze" poziţiile şi să se arate „solidari" în schimburile cu Răsăritul, observînd şi ei restricţiile americane. La Londra însă s-a obiectat că posibilităţile cele mai interesante pentru exportul britanic în Est le oferă mărfurile durabile, ca instalaţii industriale importante, nave etc., care, în mod firesc, se vînd unui mare număr de ţări în condiţii de plată pe termen mai lung. A doua zi după sosirea lui George Ball la Londra noul ministru britanic al economiei, Heath, declara în Camera Comunelor că guvernul său „doreşte să amplifice comerţul Marii Britanii" cu toate ţările din Europa răsăriteană, „sub minimum posibil de restricţii" El adăuga că guvernul britanic e gata să revizuiască în mod amănunţit sistemul actual de contingentare a schimburilor cu aceste ţări, pentru a încerca să deschidă noi posibilităţi de sporire a acestor schimburi pe baza creşterii importurilor din ţările respective. Şi în capitalele occidentale se subliniază că Marea Britanie nu e singura membră a blocului atlantic care priveşte astfel problema comerţului Est—Vest. După cum s-a aflat dealtminteri din cercurile NATO, reuniunea atlantică de luni s-a încheiat fără să se fi luat vreo hotărîre, iar ansamblul problemei urmează să fie reluat în discuţie la sesiunea din decembrie a Consiliului ministerial.

...Încă în 1952 o importantă conferinţă întrunea la Moscova economişti, oameni de afaceri, personalităţi ale vieţii publice din 49 de ţări. După animate schimburi de păreri cu privire la problemele şi perspectivele comerţului internaţional, participanţii adresau Adunării Generale a Naţiunilor Unite un apel în care se propunea „să se convoace în viitorul cel mai apropiat o conferinţă... în scopul de a contribui la extinderea comerţului internaţional pe bază de egalitate"...

Conferinţa O.N.U. pentru problemele comerţului internaţional va avea loc la începutul lui 1964. „Viitorul cel mai apropiat" pe care-l recomanda apelul din 1952 nu devine prezent decît după 12 ani. Poate că, raportat la măsurile de timp cu care operează istoria, 12 ani nu e mult. Dar s-ar fi putut şi mai devreme — dacă toţi cei interesaţi s-ar fi hotărît mai devreme să accepte că realităţile vieţii contemporane, nevoile tuturor categoriilor de state, impun o schimbare de fizionomie a comerţului internaţional. În aşa fel încît, eliberat din chingile opreliştilor artificiale, să devină viu, continuu, avantajos pentru părţile contractante şi pentru bunăstarea generală. Pe scurt : un comerţ fără discriminări.

Florica ŞELMARU

LONDRA

Confruntări în Camera Comunelor

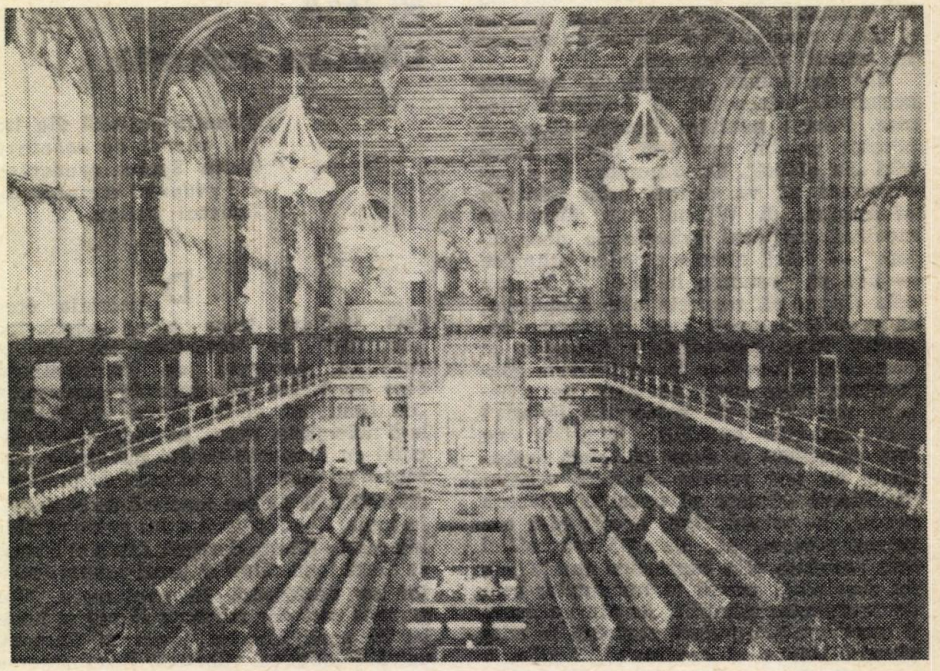

Camera Comunelor.

Săptămîna trecută, îndată după alegerea sa ca deputat, primul ministru britanic, Sir Alec Douglas-Home a reamintit membrilor partidului conservator: „Din acest moment înainte, nu trebuie să pierdem din vedere nici o clipă faptul că se apropie alegerile generale". De fapt, lucrul acesta nu a fost cîtuşi de puţin dat uitării nici de opoziţia laburistă, aşa cum au arătat-o limpede dezbaterile reîncepute zilele trecute în Camera Comunelor, o dată cu discuţiile în jurul mesajului tronului.

„Mesajul tronului" constă dintr-o listă a intenţiilor şi planurilor guvernului în cursul sesiunii parlamentare care urmează, dar lista este întocmită ca şi cum ar veni din partea suveranului. În cazul de faţă, mesajul a fost citit în incinta Camerei Lorzilor de lordul cancelar.

Actualul mesaj, sau cu alte cuvinte programul guvernamental, cuprinde propuneri pentru modernizarea Marii Britanii în diferite domenii ale vieţii sale economice, îmbunătăţirea programelor şi înlesnirilor în ce priveşte construcţia de locuinţe şi învăţămîntul, angajamente de ameliorare a situaţiei şomajului în regiunile industriale din nordul Angliei şi promisiuni de sprijinire în continuare a statu-quo-ului în Berlinul occidental, şi a pactelor NATO, SEATO, CENTO.

Liderul opoziţiei, Harold Wilson, care a deschis dezbaterile a denumit programele de îmbunătăţiri formulate de guvern drept o adevărată cascadă de promisiuni electorale ale conservatorilor.

Comentînd discursul primului ministru în care acesta sublinia că este imperios necesară sporirea ritmului de creştere a producţiei în Anglia, liderul opoziţiei laburiste a arătat că o asemenea dezvoltare nu este posibilă dacă producţia va fi menţinută în continuare la un nivel scăzut în mod artificial cîte trei ani la rînd prin diferite măsuri oficiale. El a amintit de perioada de trei ani — între 1955 şi 1958, cînd creditele acordate întreprinderilor au fost în mod deliberat blocate prin aşa-numitul program de „credit squeeze" al ministrului de finanţe de pe atunci, Selwyn Lloyd, şi de „îngheţarea" creditelor într-o altă perioadă de trei ani, între 1960 şi vara anului 1963.

În realitate, a spus liderul opoziţiei, marea problemă a momentului actual este de a şti ce posibilităţi există pentru ca Anglia să progreseze într-o lume în care se manifestă spiritul de competiţie.

Pe de altă parte, a continuat Wilson, este regretabil că în programul guvernamental nu s-au făcut referiri concrete la sporirea pensiilor, la ameliorarea programelor de locuinţe şi la alte probleme specifice care privesc viaţa de toate zilele a oamenilor obişnuiţi.

Liderul opoziţiei a adresat şi cîteva întrebări concrete guvernului cerîndu-i să-şi precizeze politica în următoarele probleme: Este dispus primul ministru — a întrebat el — să dea asigurări concrete că guvernul său nu va acorda independenţă Rhodeziei de Sud pînă cînd în această ţară nu va intra în vigoare o constituţie care să garanteze principiile democratice? Premierul a răspuns la această interpelare prin citate din propriile sale declaraţii mai vechi în faţa O.N.U., în care se pronunţa pentru respectarea drepturilor minorităţii — înţelegînd prin aceasta minoritatea constituită de populaţia albă din această colonie.

Este dispus primul ministru — a întrebat în continuare reprezentantul opoziţiei — să-şi asume angajamentul că guvernul condus de el nu va intra în Piaţa comună a Europei occidentale în condiţii care ar putea atrage după ele o reducere substanţială a importurilor de produse din ţările Commonwealthului în Marea Britanie?

Wilson a arătat de asemenea că opoziţia cere convocarea unei conferinţe a Commonwealthului pentru problemele comerciale întrucît există temeiuri de

REFLECTOR

Vizita lui L. I. Brejnev, preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., în Iran se înscrie pe linia stabilirii unor relaţii de bună vecinătate.

■

„Dacă guvernul obţine majoritatea cu prilejul votului de investitură de luna viitoare, sau dacă consideră că majoritatea sa este insuficientă, îl voi sfătui pe rege să treacă la dizolvarea Camerei", a declarat preşedintele George Papandreu în cadrul unei conferinţe de presă. În cazul în care Camera va fi dizolvată, a spus el în continuare, îl voi sfătui pe rege să încredinţeze cabinetul preşedintelui Curţii de Casaţie, Stilianos Mavromihalis, care a condus guvernul de tranziţie însărcinat cu desfăşurarea ultimelor alegeri..."

■

Luări de contact: vizita pe care cancelarul R.F.G., Erhard, o face acum la Paris va fi urmată de o călătorie la Washington. La mijlocul lunii ianuarie el va pleca la Londra.

■

Preşedintele Braziliei, Joao Goulart, a renunţat la călătoria pe care intenţiona să o întreprindă anul acesta în Europa.

Participarea lui Dean Rusk, a ministrului de război McNamara, a amiralului Felt şi a ambasadorului Cabot Lodge la conferinţa din Honolulu pentru examinarea situaţiei militare, economice şi politice din Vietnamul de sud arată importanţa acordată acestei probleme la Washington.

■

Într-o convorbire radiodifuzată, preşedintele Algeriei, Ben Bella, a anunţat că, potrivit angajamentelor solemne asumate cu ocazia conferinţei cadrelor şi reafirmate de atunci de Biroul Politic, Congresul F.L.N. va avea loc înainte de trecerea a cinci luni. Înainte de Congresul partidului va avea loc un congres „interesînd sectorul industrial şi comercial autoadministrat". „Partidul nostru, a continuat el, va avea după Congres o structură mai bine adaptată pentru noua fază a acţiunii noastre şi în primul rînd un instrument ideologic infinit mai bogat decît cel constituit de programul de la Tripoli".

îngrijorare față de reducerea serioasă a volumului comerțului dintre Anglia și țările comunității britanice de națiuni în cursul ultimilor ani.

Dar nu numai opoziția a formulat asemenea interpelări și întrebări precise. Primul ministru Douglas-Home a adresat șefului opoziției cîteva întrebări „la obiect". De exemplu : În eventualitatea că va deveni prim ministru al Angliei, dl Wilson este dispus să mențină „mijlocul britanic de descurajare" — adică armele atomice britanice — sau să renunțe la el ? Dl Wilson este dispus să respecte sau dimpotrivă să repudieze acordul de la Nassau încheiat între președintele Kennedy și premierul Macmillan în ce privește constituirea unor forțe nucleare pe scheletul unei flote de submarine Polaris ?

Răspunsurile opoziției laburiste au fost formulate a doua zi, cînd dezbaterile au fost reluate de data aceasta de liderul adjunct al opoziției, George Brown. În primul rînd, acesta și-a exprimat părerea că, datorită suprafeței sale restrînse și a numărului foarte mic de absolvenți anuali ai institutelor sale de învățămînt științific, Anglia nu poate fi considerată o putere nucleară în adevăratul înțeles al cuvîntului. Anglia, a spus dl Brown, depinde pe de-a-ntregul de bunăvoința Statelor Unite de a o aproviziona cu arme nucleare și nu va putea fi niciodată independentă în această privință.

În ce privește răspunsul concret la întrebarea adresată de premier, liderul adjunct al opoziției a afirmat că un guvern laburist „va trebui să revizuiască" prevederile oricărui program de înzestrare cu arme noi lăsat în urma sa de guvernul precedent. Această revizuire, a adăugat el, se referă și la programele de „bombardiere atomice" și la cele privind submarinele Polaris. Dar, a precizat el, ceea ce va face exact un guvern laburist va depinde de punctul la care se va fi ajuns în realizarea programelor respective. Și oricum, orice sume care vor fi eventual economisite de pe urma restrîngerii programelor de înarmare atomică vor putea fi folosite pentru înarmările convenționale.

A doua zi, presa conservatoare a speculat ambiguitățile declarațiilor liderului adjunct al opoziției și neconcordanțele dintre aceste declarații și cele ale altor lideri laburiști, cum ar fi chiar recentele declarații ale lui Harold Wilson. Un ziar ca *Daily Mail* de pildă și-a consacrat editorialul în special confruntării unor citate contradictorii din declarațiile de politică externă făcute de diferiți conducători laburiști din 1958 încoace.

În discursul său, primul ministru Douglas-Home a urmat — atunci cînd s-a referit la problemele de politică externă — o linie voit neprecisă. El a spus, de pildă, că speră că Tratatul de la Moscova cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare va marca „începutul sfîrșitului războiului rece". În același timp însă, el a afirmat că, după părerea sa, Marea Britanie ar trebui să se preocupe în continuare de pregătirile militare, iar pe de altă parte, să urmeze „o linie conciliatorie, și să caute, oriunde ar fi posibil, posibilități de înțelegere și de tratative cu Uniunea Sovietică".

John GRITTEN

Londra, 19 noiembrie

ROMA

Dilema actuală

Situația politică din Italia văzută de senatorul Velio Spano, conducătorul grupului comunist din Senatul italian.

Democrația creștină italiană trece prin „săptămîna patimilor" în tentativa sa de a constitui guvernul de centru-stînga, care va trebui să succeadă guvernului „de tranziție" al lui Leone, demisionat la 5 noiembrie. Moro, președintele însărcinat cu formarea noului guvern, a prezentat aliaților săi o schemă de program diferită față de cea respinsă de socialiști în iunie. Conducătorii celor patru partide interesate (Moro, Saragat, Reale și Nenni) se arată încrezători și jocul pronosticurilor se desfășoară în continuare. Vor accepta sau vor respinge Nenni și Lombardi condițiile lui Moro și Saragat, adică fidelitatea atlantică, discriminarea anticomunistă și menținerea actualei structuri economice și sociale a țării ? Răspunsul la această întrebare este foarte important pentru viitorul P.S.I. (care ar putea fi amenințat chiar de sciziune). (E încă un argument în favoarea necesității de a se înfăptui cît mai curînd unitatea de clasă a oamenilor muncii italieni ; această unitate nu este încă atît de deplină încît să poată înlătura incertitudinile și să dea țării un guvern stabil, cu o bază solidă de masă). Nici una dintre cele trei soluții, care ar fi posibile astăzi, (guvernul, compus din membri ai celor patru partide, să fie alcătuit pe bazele propuse de Moro, sau să se aștepte formarea noului guvern pînă după Congresul Partidului democrat-creștin, sau să se organizeze noi alegeri) nu mi se pare a fi cea mai bună soluție. În realitate, lucrurile vor rămîne, în substanță, așa cum au fost și pînă acum.

Partidul democrat-creștin și aliații săi se găsesc astăzi în fața unei dileme dramatice ; sau să continue cu compromisurile, sperînd să întîrzie creșterea influenței comuniste, sau să le dea dreptate comuniștilor, deci să facă să crească influența acestora.

Singura tentativă de a porni pe o cale nouă a fost cea încercată de Fanfani în februarie 1962. Reacția populară față de tentativa sa autoritară din 1960 a determinat democrația creștină să-i încredințeze lui Fanfani sarcina de a forma un guvern de centru-stînga care ar fi putut obține, pe baza unui program mai înaintat, sprijinul socialiștilor. După ce s-au adoptat măsuri legislative foarte populare, ca aceea de a da gratuit cărți elevilor de la școlile elementare (cu votul determinant al comuniștilor) sau legea pentru naționalizarea industriei electrice, democrația creștină a renunțat la continuarea măsurilor de acest fel. Ca urmare, democrația creștină a pierdut dintr-o dată peste un milion de voturi, care au fost cîștigate de comuniști. Acum, șansele electorale sînt din nou favorabile comuniștilor : succese comuniste la alegerile regionale de la Valle d'Aosta, ca și la alegerile parțiale administrative de la 10 și 17 noiembrie.

În momentul de față, secretarul democrației creștine, Moro, se grăbește să constituie noul guvern pentru a remedia actuala conjunctură economică nefavorabilă prin metode de austeritate. Se pune problema dacă socialiștii vor accepta sau vor refuza condițiile democrat-creștine : cred că, pe linia propusă de Moro, situația nu poate să nu se agraveze și opoziția maselor să nu se accentueze.

Există, în realitate, o singură cale posibilă : să se adopte o politică de pace, de schimburi largi comerciale fără condiții politice, pentru înlăturarea deficitului balanței comerciale ; să se lupte împotriva monopolurilor (program economic, naționalizare etc.) ; lărgirea pieței interne prin creșterea salariilor, înfruntarea crizei agricole printr-o reformă agrară care să lichideze înapoierea din agricultură.

Dar pentru a merge pe această cale, noi, comuniștii și socialiștii, trebuie să fim foarte puternici, atît în parlament, cît și în țară, pentru a putea neutraliza presiunea grupărilor economice și politice de dreapta. În fața forțelor democratice italiene stă necesitatea ca, pe baza unui program de înnoiri sociale, să se deschidă un capitol nou în istoria Italiei.

Velio SPANO

Roma, 19 noiembrie

MOSCOVA

Secretele Lunii se dezvăluie

În viața științifică sovietică sînt urmărite cu evident interes cercetările întreprinse asupra diferitelor aspecte privind Luna. Această adevărată „știință cosmică" face progrese dintre cele mai mari. Atît experiențele făcute cu ajutorul sateliților artificiali, cît și aparatura cu care sînt înzestrați savanții sovietici — ipotezele cutezătoare aduc mereu date noi din cele mai interesante. „Secretele" astrului nostru însoțitor încep să se dezvăluie.

Cum arată suprafața Lunii ? Este oare compusă din roci stîncoase sau este acoperită de o scoarță sfărîmicioasă ? În rezolvarea acestei probleme, un rol important îl au mijloacele telescopice, fotometrice, radiometrice etc. Colectivul de savanți de la Observatorul astronomic al Universității din Harkov, condus de acad. Barabașov, a emis părerea că suprafața Lunii este formată din roci vulcanice. Astronomul Alexander Markov de la Observatorul din Pulkovo consideră că munții lunari au o suprafață inegală. Cu ajutorul instrumentelor de observare fotometrice, spectrofotometrice și polarizate s-a putut stabili că dimensiunile microreliefului lunar sînt de ordinul centimetrilor.

Un grup de oameni de știință de la Institutul de radiofizică al Universității Gorki, cercetînd spectrul undelor emise de Lună pe o gamă largă (de la 0,13—35 cm) — ceea ce corespunde „sondării" suprafeței ei la o adîncime de 5—20 m — au obținut o serie de rezultate care au modificat esențial unele din părerile existente pînă în prezent în legătură cu structura satelitului terestru. Astfel componența chimică a suprafeței lunare este foarte apropiată de granitul și dioritul terestru, dar din

punct de vedere al proprietăților fizice ea diferă foarte mult. Roca lunară nu este un praf fin, după cum se presupunea pînă acum, ci o substanță poroasă, de două ori mai ușoară decît apa și cu calități termoizolante înalte.

Au fost emise ipoteze foarte interesante în legătură cu temperatura interioară a Lunii. Savantul Nikolai Kozirev, de la Observatorul astrofizic din Crimeea, consideră că centrul Lunii este foarte fierbinte, înregistrînd temperaturi mult mai înalte decît centrul Pămîntului (pînă la 1000 grade). Potrivit cercetărilor, temperatura crește cu fiecare metru în interiorul Lunii cu 1,5 grade. Temperaturile înalte din interiorul Pămîntului sînt puse de savanți pe seama dezintegrării elementelor radioactive. Dacă lucrul acesta este valabil și în ceea ce privește Luna, înseamnă că acolo concentrarea de elemente radioactive este de 5—6 ori mai mare decît pe Pămînt.

N. Kuprevici, astrofizician la Observatorul Pulkovo din apropierea Leningradului, susține de asemenea ipoteza prezenței elementelor radioactive pe Lună. El presupune că sub influența razelor ultraviolete ale Soarelui, rocile lunare devin fluorescente, ceea ce le face să emită unde luminoase. Pe pămînt există minereuri radioactive care produc fenomene similare. De aci posibilitatea ca același fenomen să se producă și pe Lună. Părerile acestor doi savanți atrag atenția asupra intensității radiațiilor radioactive pe Lună, ceea ce ar presupune că o existență chiar limitată pe Lună ar putea fi periculoasă pentru om.

Ipotezele emise și cercetările efectuate nu se limitează numai la cele de mai sus.

Nu de mult, Evghenia Ruskol, candidată în științe fizico-matematice, a emis ipoteza că Luna ar fi formată dintr-o îngrămădire periterestră de sateliți de dimensiuni mici. Potrivit calculelor oamenilor de știință de la Institutul de geofizică al Academiei de Științe a U.R.S.S., Luna ar fi început să se formeze în perioada cînd masa viitorului Pămînt reprezenta doar aproximativ jumătate din masa lui actuală. Se presupune că diferența de vîrstă dintre Pămînt și Lună ar fi de aproximativ 200 milioane de ani.

Un alt grup de oameni de știință sovietici au emis o ipoteză interesantă în legătură cu forma Lunii. Studiile făcute în ultimii ani de către astronomii din Kazan presupun că Luna este ușor alungită pe axa ei în raport cu Pămîntul.

Aceste rezultate obținute în studierea Lunii pe baza ultimelor cercetări vor fi fără îndoială urmate de elemente noi, mai precise, care ar putea prezenta o imagine mai exactă a vecinei noastre Luna. Inutil de subliniat marea lor importanță teoretică și practică în legătură cu planurile privind explorarea în viitor a Lunii.

V. RODIONOV

Moscova, noiembrie 1963

BRUXELLES

Maratonul agricol

Sesiunea ministerială a Pieței comune a discutat problemele agrare. În același timp, la Amsterdam s-a ținut un simpozion internațional asupra comerțului cu produse agricole, iar la Geneva au început două reuniuni în cadrul G.A.T.T. pentru a examina stadiul actual al „războiului puilor" și politica statelor occidentale în problema comerțului cu cerealele, iar la Strasbourg s-au întrunit reprezentanții organizațiilor agricole din statele vest-europene.

La Bruxelles, pe ordinea de zi se aflau probleme tehnice : elaborarea unor regulamente și adoptarea modalităților de aplicare a „regulamentului financiar" în care se fixează *cine* va finanța „fondul european" agricol și *cine* va beneficia de subvențiile care ar urma să fie acordate. Pe de altă parte, sesiunea urma să se pronunțe asupra propunerilor lui Sicco Mansholt, vicepreședintele Comisiei executive a Pieței comune, autorul planului de integrare agricolă a statelor din Piața comună. În spatele chestiunilor tehnice se aflau, însă, probleme de ordin mai ales politic. „Planul Mansholt" propune soluții în vederea elaborării unei politici agrare unice a statelor participante la C.E.E. și preconizează uniformizarea prețurilor produselor agrare, cu începere de la 1 ianuarie 1964.

Pentru a aprecia sensul propunerilor făcute și al hotărîrilor adoptate la recenta sesiune de la Bruxelles, este util să întoarcem filele calendarului cu o jumătate de an în urmă, la 9 mai 1963, și să vedem care a fost soarta angajamentelor luate atunci, tot la Bruxelles, cu privire la politica agrară a Pieței comune. Atunci se hotărîse ca, pînă la sfîrșitul acestui an, să se elaboreze regulamentele cu privire la circulația cărnii de porc, a produselor lactate și a orezului. A doua hotărîre se referea la fixarea, pînă la 31 decembrie 1963, a prețurilor cerealelor pentru campania agrară 1964—1965. În sfîrșit, Consiliul ministerial al C.E.E. mai stabilise ca, pînă la sfîrșitul acestui an, să fie determinată poziția pe care se vor situa statele Pieței comune în cadrul tratativelor tarifare cu S.U.A. cunoscute sub numele de „runda Kennedy".

Pentru crearea pieței comune agrare insistau reprezentanții Franței, iar — în ceea ce privește negocierile tarifare — reprezentanții vest-germani depuneau eforturi pentru „sincronizarea" atitudinilor. În același timp, Franța a participat — cu o încetineală calculată — la pregătirea tratativelor în vederea „rundei Kennedy", iar R. F. Germană nu s-a arătat nici ea dispusă să discute grabnic reglementarea problemelor tehnice privind circulația cărnii de porc, a produselor lactate și a orezului. Interesul negociatorilor vest-germani pentru pregătirea tratativelor cu Statele Unite se explică prin mai multe considerente : R. F. Germană este cel mai mare importator de produse agrare din afara Pieței comune, iar cercurile economice vest-germane doresc să mențină aceste cumpărări la un nivel cît mai ridicat, pentru a putea să-și desfacă produsele industriale pe piețele aparținînd zonei lirei sterline și dolarului. Prin aplicarea regulamentelor tehnice amintite — operație cerută de Franța — importul unor produse agrare din unele state ale zonei liberului schimb s-ar face cu mai mare greutate, din cauza concurenței produselor exportate de Franța. În această eventualitate, exporturile industriale ale R. F. Germane pe piețele statelor care fac parte din zona liberului schimb ar fi serios amenințate, întrucît acestea nu ar mai fi dispuse să cheltuiască devize pentru achiziții de mărfuri industriale din Germania occidentală. Dar nu numai despre aceste state este vorba. După cum se pare, cercurile economice vest-germane se gîndesc și la posibilitățile de importare a unor produse agrare din Statele Unite la prețuri mai convenabile, care să le concureze pe cele solicitate de exportatorii francezi. Într-un cuvînt, reprezentanții vest-germani au arătat, de fiecare dată, că doresc să promoveze o politică mai liberală față de partenerii lor comerciali din statele care nu sînt membre ale Pieței comune, pentru a nu-și periclita posibilitatea de a exporta în continuare produse industriale.

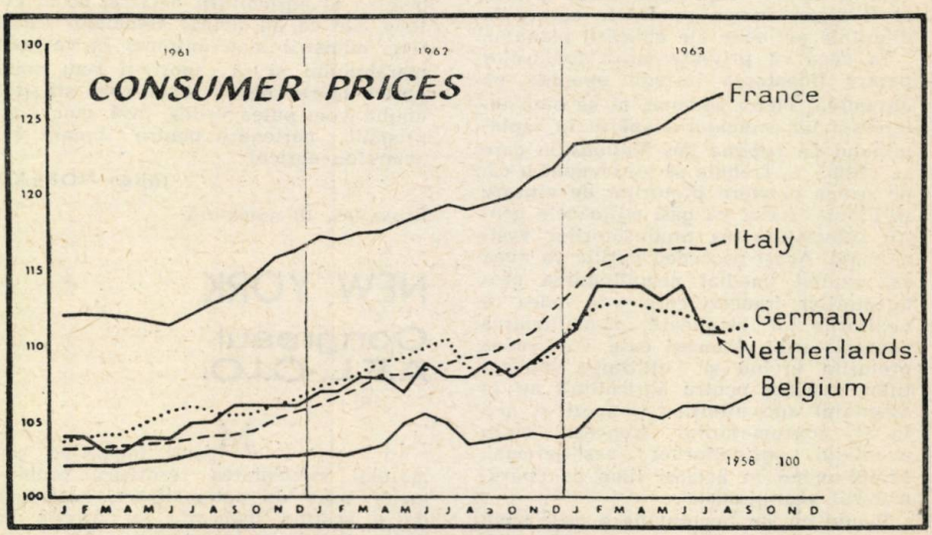

„Creșterea prețurilor în țările Pieței comune provoacă îngrijorare".

(Din „The Times")

Pe fundalul acestor interese și atitudini contradictorii s-au desfășurat și dezbaterile ultimei sesiuni ministeriale a C.E.E. Propunerile făcute în cadrul „planului Mansholt" au urmărit, potrivit propriilor declarații ale autorului, să dea un impuls politicii agrare a statelor din Piața comună și să permită definirea politicii „celor șase" față de tratativele care vor avea loc în cadrul „rundei Kennedy".

Esența propunerilor : pentru campania agrară 1964—1965, care va începe la 1 iulie 1964, se va fixa un preț indicativ de bază unic pentru fiecare specie de cereale. Prețul va trebui să fie fixat pînă la 1 ianuarie 1964. Prin aceasta, începînd din vara viitoare, ar urma să ia naștere o piață comună a cerealelor. Datorită existenței unor prețuri diferite pe piețele interne ale statelor care fac parte din C.E.E., se prevede ca armonizarea prețurilor să se facă pe calea scăderii lor, în unele state, și a sporirii lor, în altele. Astfel, în Franța, Belgia și Olanda, prețurile vor fi sporite cu 2—16 la sută ; iar în Italia, Luxemburg și Germania occidentală, ele vor fi micșorate cu 11—15 la sută. Planul Mansholt prevede compensarea integrală, prin măsuri cu efect imediat, a consecințelor scăderii prețurilor pentru agricultorii vest-germani, italieni și luxemburghezi. După terminarea perioadei de tranziție, adică după 1970, aceste măsuri de compensație ar urma să fie înlocuite prin măsuri luate pentru populația agrară a tuturor statelor membre în cadrul „planurilor comunitare"

În presa occidentală se discută pe larg despre prevederile și implicațiile acestui plan. S-au ridicat împotriva lui o serie de obiecții. Agricultorii francezi sînt nemulțumiți că li se va impune să nu-și sporească suprafețele însămînțate cu grîu, deși se apreciază că în țară mai există rezerve de terenuri agrare în suprafață de 1,6—2 milioane ha. Este vorba apoi despre repercusiunile pe care eventuala traducere în viață a acestui plan le va avea asupra costului vieții. Potrivit unor aprecieri oficiale, însă preliminare, modificarea prețurilor de vînzare a produselor agrare va determina o sporire a prețurilor pe piață — cu 3 la sută în Franța, 5 la sută în Olanda și 1—2 la sută în Italia — față de prețurile la care ar fi ajuns oricum produsele agrare în diferitele perioade ale aplicării planului.

În ceea ce privește sursa fondurilor pentru finanțarea întregii operații, pe ansamblul Pieței comune, ni se pare interesant un comentariu apărut în săptămînalul *La tribune des Nations* în care se afirmă : „Trebuie să ne imaginăm că, pe seama creșterii prețurilor de vînzare în Franța, statul va găsi mijloacele pentru subvenționarea producătorilor vest-germani. Acest procedeu mirific va avea ca rezultat imediat nemulțumirea producătorilor francezi care vor vedea că veniturile lor stagnează, nemulțumirea consumatorilor francezi care vor vedea prețurile urcînd și utilizarea subvențiilor franceze pentru agricultură nu în avantajul agricultorilor francezi și nici în al consumatorilor francezi, ci în avantajul agricultorilor vest-germani, nemulțumind în același timp pe consumatorul vest-german".

Planul nu s-a bucurat de o prea bună primire nici în Germania occidentală. Presa a semnalat manifestări de protest din partea agricultorilor care nu văd cu ochi buni perspectiva acordării unor subvenții fixe, antecalculate, și perspectiva de a nu se ține seama de tendința generală a creșterii prețurilor. Ei subliniază că volumul despăgubirilor care vor fi acordate în anii următori nu va avea aceeași valoare ca și în primul an al aplicării planului. Guvernul vest-german a declarat, prin intermediul ministrului economiei, Schmuecker, că va lua atitudine în legătură cu planul propus, după ce-l va studia în amănunțime. În declarația sa, ministrul vest-german a atras atenția că „prețul actual al cerealelor în Germania occidentală, ținînd cont de costul producției și de veniturile agricole, nu constituie în general obiect de critici". Declarațiile au fost interpretate ca indicînd o eventuală respingere a planului de către Germania occidentală. În această ordine de idei, presa apuseană atrage atenția și asupra întrebării pe care și-o pun producătorii francezi : oare Mansholt dorește cu adevărat obținerea unui preț unic al cerealelor, începînd din iulie 1964, sau este vorba, mai degrabă, de o manevră destinată a înfrînge reticențele vest-germane ?

La actuala sesiune de la Bruxelles, miniștrii Pieței comune nu au ajuns la nici un fel de concluzie cu privire la propunerile propriu-zise. Ei au hotărît doar să elaboreze calendarul viitoarelor tratative, pentru ca pînă la sfîrșitul anului să adopte o hotărîre cu privire la integrarea agrară. În diferite forme, între 2 și 21 decembrie, reprezentanții statelor din Piața comună vor duce tratative. Se vorbește de un veritabil „maraton agricol". Miniștrii „celor șase" vor trebui să abordeze probleme variate : fondul agrar al C.E.E., fixarea prețurilor unitare la produsele agrare, atitudinea pe care o vor adopta față de viitoarea „rundă Kennedy". Dat fiind că de problema prețurilor agrare și deci de constituirea unei piețe agrare comune va depinde atitudinea care va fi adoptată în cadrul negocierilor tarifare cu Statele Unite, este de la sine înțeles că în jurul mesei verzi a tratativelor vor fi promovate puncte de vedere contradictorii, care vor face extrem de dificilă adoptarea unei soluții de natură să satisfacă toate părțile interesate.

Evocînd viitoarele negocieri, ministrul belgian al agriculturii declara, acum cîteva zile că, în timpul actualelor tratative, miniștrii s-au antrenat în vederea maratonului și că „sportivii s-au comportat foarte bine". Abia spre sfîrșitul anului vom putea vedea, însă, cum s-au pregătit partenerii pentru lungul lor „maraton agricol".

Julien MOREAU

Bruxelles, 19 noiembrie

NEW YORK

Congresul A.F.L.-C.I.O.

Măsuri împotriva șomajului, necesitatea rezolvării problemelor puse de automatizare, hotărîrea de a susține legislația cu privire la drepturile civile, intenția de a lua parte activă la apropiatele alegeri prezidențiale pentru evitarea unei amenințări din partea extremei drepte — iată principalele probleme luate pînă acum în discuție la Congresul național al centralei sindicale americane A.F.L.-C.I.O. „Șomajul este o boală tot atît de malignă ca și cancerul, — se spune în declarația dată publicității de conducerea centralei cu prilejul congresului. Este foarte posibil ca ceea ce astăzi este tolerabil să se transforme mîine într-o catastrofă".

Problema a fost ridicată și în cuvîntarea președintelui A.F.L.-C.I.O., George Meany. Subliniind victoriile obținute de mișcarea sindicală americană, el a atras atenția totodată asupra necesității ca „muncitorii americani să desfășoare lupta pentru drepturile civile și împotriva efectelor automatizării, care amenință să suprime în viitoarele 12 luni peste 4 000 000 locuri de muncă".

Problema șomajului a fost abordată și în cuvîntarea președintelui John Kennedy, care a luat cuvîntul la Congres. „Securitatea economică este problema nr. 1", a declarat președintele referindu-se la cei 4 000 000 de șomeri din țară, — „proporție tot atît de ridicată anul acesta ca și în 1954, an de recesiune". În legătură cu aceasta, președintele a subliniat „necesitatea și urgența reducerii impozitelor... ceea ce va permite crearea unui număr de 2—3 milioane de slujbe noi".

Discuțiile pe marginea acestei probleme (ca și a altora) indică două tendințe principale. Deși majoritatea vorbitorilor sînt de acord în privința măsurilor ce se impun a fi luate pentru reducerea șomajului — micșorarea săptămînii de lucru, dezvoltarea pe scară națională a lucrărilor publice, îmbunătățirea legii asigurărilor sociale (ceea ce va permite ca, prin ieșirea bătrînilor la pensie, să se creeze un număr sporit de posturi libere), există totuși în cadrul centralei sindicale disensiuni într-o serie întreagă de probleme — de la divergențe pur organizatorice pînă la altele, politice.

Principala grupare care preconizează o linie diferită de cea a președintelui Meany îl are în frunte pe W. Reuther, președintele sindicatului muncitorilor din industria de automobile. Acesta este de părere că mișcarea sindicală americană trebuie să devină „o forță socială conștientă, articulată, care să mute accentul de pe problemele pur materiale pe valorile sociale și filozofice largi".

Se aud de asemenea critici și în ce privește atitudinea conducerii sindicatului față de mișcarea populației de culoare împotriva discriminărilor rasiale. Philip Randolph, vicepreședinte al A.F.L—C.I.O., singurul negru din conducerea centralei sindicale americane, a subliniat în cuvîntarea sa că sindicatele nu sprijină în măsura dorită lupta negrilor pentru drepturi cetățenești și că, într-o serie de sindicate, domnește discriminarea rasială. (Se știe că liderii A.F.L.-C.I.O. au refuzat să sprijine „marșul spre Washington pentru muncă și libertate").

Congresele A.F.L.-C.I.O. au loc din doi în doi ani. Lucrările congresului de anul acesta nu s-au încheiat încă. Mai e de lucru.

Alexander GORDON

New York, 19 noiembrie

CONFERINȚA de la Addis Abeba

După rezolvarea intermediară de la Bamako, litigiul dintre Algeria și Maroc a fost supus Conferinței miniștrilor afacerilor externe ai Organizației Unității Africane. Conferința — declara la deschiderea lucrărilor împăratul Haile Selassie al Etiopiei — are o singură alternativă : ori reușește, și salvează astfel „spiritul de la Bamako", ori eșuează și compromite în mod periculos întreg viitorul Organizației Unității Africane, creată în același loc în urmă cu 6 luni.

Desigur că nimeni nu aștepta de la această conferință o soluționare instantanee a problemei, ci permanentizarea încetării focului, crearea unui organism de arbitraj în vederea angajării unei discuții asupra fondului și investirea lui cu autoritatea necesară. S-a hotărît crearea unei comisii alcătuite din reprezentanții a 7 țări africane care să asigure toate garanțiile de neutralitate și imparțialitate și să aibă un caracter reprezentativ. Sarcină destul de dificilă dacă ținem seama de faptul că era nevoie de asentimentul părților în litigiu.

Spre satisfacția generală, după patru ședințe de lucru cu ușile închise, după tratative laborioase de culise și în urma eforturilor susținute ale „conciliatorilor", conferința a ajuns la un acord total asupra componenței comisiei de arbitraj : Mali, Etiopia, (țările organizatoare ale Conferinței de la Bamako), Coasta de Fildeș, Senegalul, Sudanul, Nigeria și Tanganica.

Totuși, deși Conferința miniștrilor afacerilor externe ai O.U.A. a reușit să învingă dificultățile privind desemnarea comisiei de arbitraj, prevăzută în acordurile de la Bamako, ea nu a ajuns la o apropiere a celor două puncte de vedere asupra fondului problemei, și anume : soarta regiunii sahariene disputate.

La numai cîteva minute după realizarea acordului privind componența comisiei, delegația algeriană și cea marocană au ținut să precizeze în scurte declarații că pozițiile lor rămîn neschimbate.

Este interesant de semnalat că, în toiul litigiului și în ajunul Conferinței, liderii celor două părți au luat o serie de măsuri importante în țările lor pentru a-și întări frontul intern.

Ben Bella a adresat adversarilor săi politici chemarea de a se alătura frontului de eliberare națională. „Încercările prin care a trecut recent națiunea noastră, a declarat el, au demonstrat sinceritatea acestor oameni" *(Révolution Africaine)*. „La Alger — scrie ziarul *Le Monde* — se aflau dacă nu întruniți, cel puțin prezenți, toți oamenii politici care reprezentau diferitele tendințe ale opoziției algeriene și care, în ultimele luni, aleseseră un exil mai mult sau mai puțin lung și îndepărtat".

În Maroc, Hassan al II-lea a anunțat chiar în ajunul Conferinței o remaniere a guvernului său, în care postul de prim ministru nu mai e deținut de rege. Majoritatea partidelor de opoziție s-au aliniat guvernului, susținînd revendicările Marocului asupra teritoriilor disputate, dar pronunțîndu-se în același timp pentru soluționarea pașnică a problemei. („O reglementare oarecare este mai bună decît nici o reglementare sau decît războiul" — El Fassi, șeful principalului partid de opoziție, Istiqlal).

Numirea noului ministru de externe al Marocului, Guedira, a fost anunțată cu puțin timp înainte de plecarea acestuia spre Addis Abeba. Spontaneitatea în gîndire și acțiuni, verva și precizia sa oratorică au cumpănit desigur considerabil în instalarea lui în fotoliul ministrului de externe ce urma să reprezinte Marocul la Addis Abeba.

În ce privește pozițiile celor două părți, expuse la Conferință, ele au rămas într-adevăr neschimbate. Algeria se pronunță pentru statu-quo, argumentînd că aceasta este o poziție de principiu definită de Carta de la Addis Abeba, a cărei violare ar împinge întreaga Africă spre instabilitate.

Marocanii răspund că linia frontierelor n-a fost încă stabilită și revendică regiuni bogate în minereuri de fier și în petrol. Principalul argument al Marocului se referă la acordul încheiat acum cîțiva ani, înainte ca Algeria să fi devenit independentă, între guvernul marocan și Guvernul Provizoriu al Republicii Algeria, condus de Ferhat Abbas.

Ben Bella atrage însă atenția asupra faptului că acest acord a fost semnat sub constrîngere, într-un moment cînd algerienii luptau pentru existența lor.

Apropierea acestor puncte de vedere sau găsirea unei mediane cade în sarcina comisiei celor șapte. Comisia va face „sugestii imperative" care vor servi ca bază pentru viitoarele negocieri între Algeria și Maroc.

Nic. IONESCU

VIENA „Europa-Brücke"

17 noiembrie 1963. În valea Sill, la cîțiva kilometri de Innsbruck, s-au adunat cîteva zeci de mii de persoane. Printre munții maiestuoși pe care s-a depus un strat proaspăt de zăpadă, completînd și mai bine pitorescul peisaj alpin, se strecoară panglica albă a noii autostrăzi. Este de fapt o frîntură din viitoarea autostradă a Tirolului — între Kufstein și Brenner — și nu măsoară mai mult de 8 km lungime.

Pe porțiunea dată în folosință se află noul viaduct, care a stîrnit uimirea oamenilor de specialitate. Văzută din vale, de pe vechea șosea care duce spre trecătoarea Brenner, gigantica construcție face o impresie deosebită. Dacă privești un timp mai îndelungat vîrful stîlpului de susținere lîngă care te afli ai impresia că, așa zvelt cum e, se leagănă în bătaia vîntului. Este o lucrare de dimensiuni monumentale. Nimic n-a fost neglijat : s-au luat măsuri de protecție împotriva föhn-ului, care atinge aici o viteză de 130 km pe oră. Apărătoare din materiale plastice opun rezistență furiei vîntului.

Viaductul are o lungime de 820 metri și se află la o înălțime de 190 metri deasupra văii Sill. Cinci stîlpi grațioși — expresia pare nepotrivită cînd te gîndești la ce probe de rezistență au fost supuși — susțin viaductul pe care se află cinci piste pentru mașini și două pentru pietoni.

„Europa-Brücke" — cum a fost numit cel mai înalt pod din Europa și totodată cel mai înalt pod pe stîlpi din lume — face parte din autostrada care va deveni una din cele mai importante căi de circulație între nordul și sudul continentului nostru. Distanța care înainte de construcția viaductului era parcursă într-o oră poate fi străbătută acum cu ușurință în numai cîteva minute.

Nu este întîmplător faptul că autostrada și viaductul din Tirol au fost realizate într-un ritm rapid — 4 ani. Bate la ușă Olimpiada Albă (Jocurile Olimpice de iarnă), pentru care Austria și îndeosebi Innsbruck-ul se pregătesc cu intensitate.

Dr. Fritz Bock, ministrul comerțului și reconstrucției din Austria, a declarat că prin crearea noului viaduct „Austria a contribuit din nou nu numai la realizarea legăturilor de circulație în Europa, ci și la legătura între state și popoare".

Greta GRAUR

Viena, 18 noiembrie

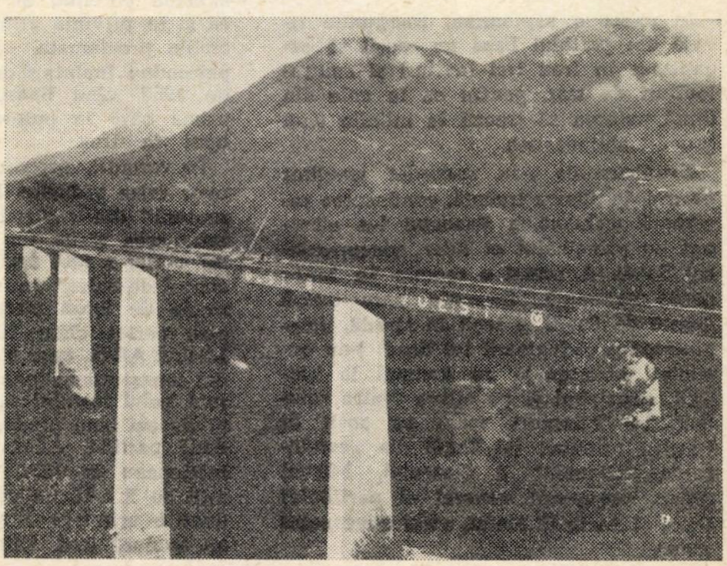

Viaductul peste valea Sill

PARTIDUL BAAS

DESCALIFICAT ÎN PROBA PUTERII

În exact o săptămînă, fracțiunile rivale din partidul Baas au reușit să organizeze în Irak trei lovituri și contralovituri de stat, pentru ca în cele din urmă puterea să treacă în mîinile unei grupări antibaasiste.

Evenimentele s-au succedat amețitor de repede. Lunea trecută, conducerea regională irakiană a Baasului l-a eliminat pe principalul ei lider, vicepremierul Saadi. A urmat o reacție în lanț: garda națională, formație paramilitară creată de Saadi, a ieșit în stradă, amenințătoare. Adversarii lui Saadi l-au expediat de urgență cu avionul la Madrid, expulzînd și pe cîțiva dintre prietenii lui. Miercuri seara au sosit la Bagdad prietenii lui Saadi din „conducerea națională" a Baasului, Michel Aflak, secretarul general al partidului Baas, și Amin El Hafez, șeful guvernului sirian.

„Conducerea națională" a hotărît dizolvarea „conducerii regionale" (organe diriguitoare create de cel de al VI-lea Congres al Baasului care s-a încheiat recent) și a preluat direct guvernarea Irakului. De data aceasta au fost alungați din țară adversarii lui Saadi și anume ministrul de interne Jawad și ministrul de externe Shabib

Luni dimineața a intervenit însă o nouă răsturnare. Președintele Aref, despre care se vorbise mai puțin în ultimele zile, (nu este baasist) a constituit un guvern militar. Generalii Bakr și Ammash care au făcut parte din toate guvernele de săptămîna trecută au rămas și în noua echipă. Deocamdată situația este nedecisă. Se pare că armata, credincioasă noului guvern, luptă încă în stradă cu garda națională, credincioasă, în ceea ce o privește, celei mai recente formații baasiste.

De unde, cu numai o zi înainte, relațiile dintre Siria și Irak păreau a fi atins punctul optim, acum Siria amenință Irakul cu o intervenție.

Originea tuturor acestor tulburări rezidă în aventurismul baasist. Săptămîna trecută, în zilele în care postul de radio Bagdad trecea, odată cu puterea, din mîinile unui grup de baasiști în mîinile altui grup, fiecare îl folosea, la rîndul său, pentru a-și expune așa-zisele divergențe în sfera doctrinei cu partea adversă. Despre Saadi se spunea că ar fi un extremist sau, în propria lui definiție, un „ultra hotărît", în timp ce despre Shabib și Jawad se afirma că ar fi „moderați". În interiorul Baasului asemenea diferențieri par însă derizorii. În raport cu ce se pot defini aceste nuanțe? Nici în privința politicii interne, nici în privința politicii externe nu pot fi identificate deosebiri de principiu între cele două fracțiuni. Fracțiunile există totuși ca atare și acest lucru nu a devenit cunoscut abia acum. Numai că, în Baas, se opun unele altora nu idei, ci persoane, iar lupta se duce nu pentru a face să triumfe un punct de vedere, ci pentru a păstra sau a obține puterea.

În istoria partidului Baas, certurile, rupturile și împăcările temporare sînt monedă curentă. Și în acest domeniu, ca și în privința atitudinii față de principiile proclamate, se disting net două perioade: înainte și după februarie—martie 1963, cînd Baasul a ajuns pentru prima oară la putere întîi în Siria și apoi în Irak.

Pe vremuri, disensiunile nu luau forma unor crize violente. Nici măcar „marea ruptură" din septembrie 1961, — după retragerea Siriei din uniunea cu Egiptul — nu a fost decît „o furtună într-o ceașcă de cafea" (versiunea arabă a unei zicale de largă circulație), deși atunci s-au certat chiar fondatorii Baasului: Michel Aflak, care crease în 1940 „Partidul renașterii naționale", și Ahram Hourani, șeful fostului partid socialist. Baasul de azi este produsul contopirii celor două partide. Aflak și Hourani nu se înțelegeau în 1961 pe tema atitudinii față de R.A.U. Se părea că se va produce o scindare a partidului. Lucrurile au evoluat însă altfel: pe de o parte, poziția lui Aflak s-a apropiat obiectiv din ce în ce mai mult de poziția lui Hourani, trecînd, între 1961 și 1963, de la un antiseparatism moderat la un separatism absolut; pe de altă parte, Hourani a început de curînd să facă presiuni pentru „refacerea unității baasiste", cu intenția evidentă de a participa la conducere. Dacă Aflak respinge avansurile lui Hourani, și aceasta se datorește tot factorului omniprezent: dorința de a împărți puterea cu cît mai puțini.

Pentru a încerca să rezolve divergențele cu ajutorul tancurilor și al avioanelor, așa cum s-a întîmplat acum, baasiștii trebuiau să dispună de puterea de stat care le oferea controlul asupra acestor mijloace de convingere și să se teamă mai mult decît de orice de eventuala pierdere a acestei puteri și a acestui control.

Principala primejdie care amenința însă hegemonia Baasului provenea nu din disputele pentru poziții dominante în partid, ci din incompatibilitatea dintre țelurile în numele cărora susține că guvernează și politica lui concretă. Cît timp era un partid mic, în opoziție și adesea chiar în ilegalitate, Baas-ul putea pretinde că lozinca lui ar fi „unitate, libertate, socialism". Cele trei noțiuni aveau și au un răsunet puternic în masele arabe. Dar din clipa în care a fost pus în situația de a trece de la proclamații la fapte, adică de a guverna, s-a văzut că partidul Baas concepe și unitatea și libertatea și socialismul într-un sens apropiat mai curînd de contrarul acestor noțiuni.

Înscrierea lor pe stindardul Baasului are cauze istorice bine determinate. În 1954, partidul „renașterii", înființat de Michel Aflak în 1940, fuziona cu partidul socialist din Siria creat de avocatul Ahram Hourani pentru a constitui „partidul socialist al renașterii arabe", denumirea oficială a Baasului. Poate că cea mai bună caracterizare a liderilor baasiști a fost dată de un ziar european, care vorbea despre ei ca despre „un grup de intelectuali oportuniști incapabili să cucerească puterea prin propriile lor mijloace și, de aceea, gata să se pună în slujba oricui, numai să-și atingă scopul" Ei au atras în partid o bună parte din corpul ofițeresc, multă mică burghezie, puțini muncitori, și mai puțini țărani. Brodînd în mod liber în jurul ideilor „unitate, libertate, socialism", Baasul și-a alcătuit o ideologie cu dublă întrebuințare: pentru a atrage masele și totodată pentru a le deruta, îndepărtîndu-le de lupta efectivă pentru înfăptuirea acestor idei.

Însușindu-și ideea că arabii ar constitui o națiune unică, baasiștii au dus-o pînă la ultimele ei consecințe, naționalismul lor degenerînd într-un șovinism de factură aproape fascistă. Jonglînd cu lozinca unității, baasiștii au urmărit tot timpul să găsească cea mai potrivită formulă pentru a-și subordona toate popoarele Orientului Mijlociu. În privința mijloacelor nu au fost niciodată prea exigenți. Un fapt caracteristic: în timpul celui de al II-lea război mondial, un grup de politicieni baasiști a sprijinit

în Irak o răscoală pronazistă. De altfel, tentativa de săptămîna trecută de a subordona Irakul Siriei, profitînd de momentul de criză de la Bagdad, a arătat precis ce înțeleg baaștii prin unitatea arabă. Au fost confirmate prin fapte acuzațiile aduse în ultimul timp de ziarele din R.A.U.: baaștii intenționează să reediteze prin forțe proprii vechiul plan colonialist de creare a Siriei Mari, un stat care să se întindă între Mediterana și Golful Persic și să controleze atît șoselele strategice și conductele de petrol din regiune cît și dezvoltarea politico-economică a lumii arabe. După Irak urma să vină rîndul Libanului.

Așadar, pe plan extern unitatea arabă înseamnă pentru conducătorii baaștii posibilitatea de a-și exercita dictatura personală asupra unei porțiuni cît mai mari din lumea arabă. Nici în interiorul țării baaștii nu promovează unitatea națională. Singurul obiectiv la care țin cu adevărat este absolutizarea puterii lor. Pe timpul guvernului Kassem, baaștii din Irak s-au retras din Frontul unității naționale în care intraseră cu un an înainte de revoluția din iulie 1958, adică pe vremea cînd se aflau în ilegalitate. După ce au venit la putere au mers și mai departe: atît în Siria cît și în Irak au reprimat pe adepții tuturor celorlalte partide. „Mai bine să fie amînată cu o sută de ani unitatea arabă decît să fie desființat partidul Baas" spunea Saadi pentru a sublinia o ordine de prioritate foarte semnificativă.

Așadar, întîi Baasul, apoi unitatea. Socialismul vine mai la coadă. „Pe scara valorilor, unitatea este mai presus de socialism" scria Michel Aflak într-o care publicată la Beirut, în 1958. Era, evident, o apologie a naționalismului șovin arab care acceptă „socialismul" cu condiția ca acesta să-l slujească. Aflak explica: „Socialismul nostru este un mijloc de renaștere a naționalismului nostru și a partidului nostru".

Pentru că nu-și pot permite să desconsidere pe față marea atracție exercitată de ideile socialismului asupra maselor arabe, baaștii au încercat și încearcă să dea impresia că au un program socialist. În declarația celui de al VI-lea Congres al lor se spun cîteva lucruri foarte promițătoare: se vorbește despre o reformă agrară „cu participarea largă a țăranilor", despre „planificarea și industrializarea socialistă ca o condiție importantă a dezvoltării economice" ș.a.m.d. Trecînd însă la practică, conducătorii baaștii din Irak au sistat înfăptuirea reformei agrare inițiate de regimul precedent, iar pentru a-i liniști pe capitaliștii indigeni și străini, Chukri Salah Zaki, ministrul irakian al comerțului în fostul guvern baasist, a declarat: „Socialismul nostru nu prevede nici naționalizări, nici alte forme de prejudiciere a investițiilor particulare de capital". Ziarul *New York Times* a confirmat că acest lucru a fost bine înțeles: „Deși principiile partidului Baas prevăd naționalizarea mijloacelor de producție, la Washington nimeni nu este îngrijorat de soarta întreprinderilor industriei petrolifere anglo-americane din Irak".

În problema libertății, baaștii sînt și mai compromiși. În jumătatea de an în care au deținut puterea în două țări, victimele teroarei au fost mai numeroase decît în zeci de ani de dictatură regală. Din cei 7 000 000 de locuitori ai Irakului, datele oficiale spun că 120 000 de oameni se află în închisori și lagăre de concentrare. S-a început, după un model bine cunoscut, cu comuniștii, pentru a se ajunge la pături foarte diverse și foarte largi. La represiunea antikurdă au participat nu numai ofițerii baaștii din Irak, ci și camarazii lor din Siria. În întreaga lume, trecerea prin foc a satelor kurde a fost calificată ca un act de genocid. Încheind-o, după părerea lor, cu succes, baaștii au subliniat din nou cu mîndrie la ultimul lor congres ce mult prețuiesc libertatea.

Chiar dacă componența partidului Baas este destul de eteroclită, o bună parte dintre membrii partidului, poate chiar cei mai mulți, au fost atrași de lozincile lui programatice. Renegarea acestor lozinci de către conducători duce la renegarea Baasului de către cei ce cred cu adevărat în ele. Prinși în vălmășagul luptei pentru putere și al rivalităților mereu amplificate, conducătorii baaștii au trecut cu vederea riscul destrămării Baasului nu de sus, ci de la bază.

Viitorul imediat este imprevizibil. Baaștii pot recîștiga puterea în Irak, după cum pot să n-o recîștige, sau o pot pierde și în Siria. Dacă va ajunge din nou în opoziție sau în ilegalitate, partidul Baas va încerca, fără îndoială, să recruteze noi adepți pe baza vechiului program. Dar modul în care s-au descalificat în proba puterii le micșorează infinit creditul de care se mai bucurau înainte de primăvara acestui an.

Felicia ANTIP

ASASINUL ANNEI FRANK

A cui conștiință este încărcată cu moartea Annei Frank și a tovarășilor ei lipsiți de apărare?

Era la începutul lui august 1944. În podul unei vechi case din Amsterdam, unde-și găsiseră refugiul opt oameni lipsiți de apărare, au năvălit asasinii din unitățile de „elită" ale lui Himmler. Toți locatarii din ascunzătoare, împreună cu cei doi olandezi care le oferiseră adăpost, au fost ridicați și expediați în lagărul de concentrare Vesterbork. Printre ei se afla și Anna Frank, o copilă de 15 ani. Cine nu-i cunoaște astăzi numele? Cine nu cunoaște povestea jurnalului ei, găsit în podul casei din Amsterdam, acest document emoționant al adolescentei asasinate de naziști, document devenit un act de acuzare împotriva fascismului.

Anna Frank a fost internată în lagărul de la Bergen-Belsen, unde și-a găsit moartea cu puțin înainte de ziua victoriei împotriva fascismului. Ceilalți tovarăși ai ei au fost expediați în lagărul de la Oswiecim.

Printre bandiții care au participat la arestarea Annei Frank se afla și călăul Karl Silberbauer. Acest nume a ieșit nu demult la iveală prin faptele revelate de ziarul austriac *Volksstimme*.

Nu se știu multe lucruri despre Karl Silberbauer. Nu se cunosc împrejurările în care el a ajuns în serviciul lui Himmler și nici felul în care a reușit să descopere ascunzătoarea din podul casei din Amsterdam. Se știe însă cu precizie că, în prezent, el se plimbă pe străzile Vienei. Mai mult chiar, Karl Silberbauer a ajuns... inspector al poliției vieneze. Oare autoritățile să nu fi cunoscut faptul că el a făcut parte din „S.D." și că în această calitate a comis monstruoase crime împotriva umanității?

După sfîrșitul războiului, Karl Silberbauer a stat mulți ani în umbră. Se spera, în felul acesta, că timpul va șterge din memoria oamenilor toate crimele înfăptuite de el. În 1954 Karl Silberbauer își oferă serviciile poliției austriece. În stagiul de „muncă" i s-au socotit chiar și anii în care a lucrat în serviciul lui Himmler. Adevărul despre crimele săvîrșite de acest călău nazist nu a putut fi însă mult timp ascuns. Oamenii nu au uitat. Cînd s-a aflat că el a fost unul dintre cei care au trimis la moarte pe Anna Frank, poliția vieneză l-a... îndepărtat din postul de inspector. Nu a fost însă nici arestat, nici deferit justiției!

Cazul Karl Silberbauer probează încă o dată că trecutul slujitorilor hitlerismului nu poate fi tăinuit. Acest episod reclamă însă imperios un epilog: cei vinovați de uciderea Annei Frank să nu fie absolviți de răspunderea pentru faptele lor.

R, G.

NOIEMBRIE INSORIT, LA BELGRAD

Noul Belgrad

Am găsit „orașul alb" dintre Dunăre și Sava, luminat orbitor de soarele acestei primăveri, rătăcită prin nu știu ce capriciu al naturii în plin noiembrie, care face din calendar un obiect anacronic și inutil, iar din meteorologi — niște spectatori reduși la gestul înălțării neputincioase din umeri. Soarele este, în schimb, un neprețuit ajutor în munca reporterului — și aceasta nu numai pentru că-i servește „fundalul colorat" de rigoare, dar îndeosebi pentru că reliefează nespus de sugestiv marile prefaceri urbanistice care au marcat ultimii ani din istoria contemporană a capitalei iugoslave.

Într-adevăr, pe cerul luminat de giganticul reflector solar, siluetele înalte, de o zveltețe și o grație diafană, a hotelului „Slavia", a blocurilor de locuit de pe colinele de la Dedinie, ale noilor clădiri de pe artera principală a orașului — celebra Terazie — se decupează deosebit de sugestive conturînd cu apăsate trăsături de penel noul profil pe verticală.

Urcînd împreună cu mine spre partea cea mai veche a capitalei, fortăreața Kalemegdan, un vechi cunoscut belgrădean, coleg de breaslă, îmi povestea despre recentele săpături arheologice executate în aceste locuri, chiar sub statuia „Învingătorului" ce domină fortăreața, săpături al căror rezultat a fost scoaterea la iveală a unor noi mărturii de mare valoare cu privire la vechea cetate Singidunum, stăpînită de romani la începutul erei noastre. În timp ce ascultam relatarea interlocutorului meu, priveam vastele construcții ce se ridică în fața Kalemegdanului, dincolo de apa Savei, pe teritoriul care a căpătat denumirea de Noul Belgrad. De pe acum, șirurile compacte de blocuri de locuințe, cu fațade în sticlă ori în tencuială felurit colorate — de la tonurile cele mai aprinse pînă la cele mai pastelate — profilează acest nou sector al orașului, care va ajunge în anii viitori să cuprindă o populație de 200—250 000 locuitori. Clădirea largă, masivă a Vecei Executive Federative, ca și clădirea de 23 etaje, în curs de terminare, unde va fi sediul C.C. al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, sugerează de pe acum contururile viitorului centru administrativ al Noului Belgrad.

Descoperirile arheologilor — și Noul Belgrad... Aici, pe malul Savei, aveam senzația că mă aflu la o confluență a trecutului, prezentului și viitorului.

Imaginea contemporană a capitalei iugoslave se găsește însă nu numai în creațiile arhitecților și urbaniștilor ci, mai ales, în realizările și preocupările oamenilor muncii din Belgrad. Cum muncește, cum trăiește, ce gîndește locuitorul de azi al Belgradului, — iată întrebări la care, în mod firesc, am căutat să aflu răspuns chiar din prima zi a întîlnirii mele cu capitala iugoslavă.

Un eveniment — sau, mai precis, apropierea unei mari aniversări — domină în aceste zile viața belgrădenilor. Cei douăzeci de ani de la punerea temeliilor statului popular iugoslav, care vor fi sărbătoriți în întreaga țară la 29 noiembrie, sînt în centrul atenției tuturor. Acestei aniversări i-au consacrat realizările lor în producție, printre alții, muncitorii și tehnicienii Uzinelor chimice „Balkan", care au anunțat în săptămîna aceasta că și-au îndeplinit planul anual cu 46 de zile înainte de termen. Cu succesele sale se mîndrește și colectivul Uzinelor electrice „Elektroserbia", unde beneficiile nete pe primele nouă luni sînt în valoare de 280 milioane dinari.

În general, se observă pretutindeni, — atît în convorbirile cu reprezentanți ai unor instituții de stat, cît și în cele cu muncitorii din întreprinderi — un interes crescînd pentru problemele economice și, mai ales, pentru problemele realizării și depășirii planului, ale creșterii productivității. De altfel, presa iugoslavă acordă și ea un spațiu tot mai mare tratării acestor probleme, subliniind faptul că producția industrială a crescut în întreaga țară în special în ramuri de bază ca: energia electrică, construcțiile navale, industria chimică precum și în industria textilă, de piele și cauciuc etc. În prezent, se discută despre prevederile planului pe anul viitor. Conform acestui plan, se prevede pentru producția industrială o creștere cu circa 12 la sută.

Apropierea aniversării se face simțită nu numai prin realizările în muncă ale belgrădenilor. În duminica aceasta, de pildă, o mare afluență de vizitatori a cunoscut expoziția recent deschisă „Închisorile — școli ale revoluționarilor", consacrată istoriei mișcării revoluției în Iugoslavia. Exponatele și fotografiile de aici evocă momente importante din lupta comuniștilor pentru eliberarea țării. În presa iugoslavă sînt publicate aproape zilnic amintiri ale participanților la mișcarea revoluționară. Mari panouri anunță apropiata premieră a filmului „Desantul de pe Dîrva", închinat evocării unuia dintre momentele cele mai importante ale luptei partizanilor iugoslavi.

Belgrădenii au aflat vestea că, în aceste zile din preajma marii lor sărbători, Iugoslavia va primi vizita delegației de stat din Republica Populară Romînă. În presa iugoslavă această știre a apărut însoțită de fotografia președintelui Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, care va conduce delegația. Am stat de vorbă cu numeroși muncitori, ingineri, arhitecți, ziariști, oameni de teatru. Interlocutorii au subliniat importanța pe care o vor avea vastele lucrări ce se vor înfăptui în comun prin construirea marii hidrocentrale de la Porțile de Fier. În ziarele care apar în diferite orașe ale Iugoslaviei se pot citi articole și reportaje despre țara noastră. În aceste zile de toamnă primăvăratică, Belgradul își așteaptă oaspeții în veșmîntu-i luminat de un soare puternic.

Petre POPA

Belgrad, 20 noiembrie

INTERVIU CU:

GHEORGHIOS SEFERIS

LAUREAT AL PREMIULUI NOBEL

La sfîrşitul lunii octombrie, viaţa literară din Grecia a înregistrat un eveniment deosebit de important: Premiul Nobel pentru literatură a fost decernat, pentru prima dată, unui poet grec, lui Ghiorghios Seferis (pe adevăratul său nume Ghiorghios Stylianos Seferiadis).

Născut în anul 1900 la Smirna, în Asia Mică, Seferis a venit în Grecia la vîrsta de 14 ani. Tinereţea şi-a petrecut-o la Paris. Mai tîrziu, ca diplomat, el a fost ambasador al Greciei la Beirut, Bagdad şi Londra. Opera poetică a lui Seferis, puţin cunoscută peste hotare, se bucură de o unanimă apreciere în patria sa, datorită caracterului popular, rădăcinilor ei adînci în cultura elină. Meritul cel mai de seamă al lui Seferis, ca scriitor, este crearea unui nou limbaj poetic, accesibil maselor largi de cititori, adecvat întrutotul conţinutului poeziilor sale, care exprimă marile adevăruri simple, de fiecare zi. Pînă la el, poezia greacă modernă constituia un exerciţiu preţios şi dificil, aproape ermetic, utilizînd un vocabular şi o sintaxă mai apropiată de elina veche decît de limba vorbită a poporului. Seferis a înfăptuit o adevărată revoluţie literară, scoţînd poezia din făgaşul îngust al unui „jargon" particular şi deschizîndu-i drumul viu şi bogat al limbajului curent. Om de o vastă cultură, bun cunoscător îndeosebi al poeziei italiene din Trecento şi al celei franceze din sec. al XIX-lea, recentul laureat al Premiului Nobel este, totodată, traducătorul în limba greacă al americanului Ezra Pound şi al englezului Thomas Eliot. Debutînd în 1931, cu un volum intitulat *Strofe*, Seferis a publicat pînă acum 9 plachete de versuri — dintre care citãm: *Mitologie* şi *Jurnal de bord* (patru volume, din 1938 pînă în 1955) — şi trei eseuri. În decembrie 1962 a apărut la Atena o ediţie revizuită şi completată a studiilor sale, intitulată *Repetiţii*.

„Simbol al permanenţei concepţiei greceşti despre viaţă" — aşa îl defineşte declaraţia Academiei Suedeze care i-a decernat înalta distincţie. De altfel, poetul însuşi se simte solidar cu cele mai nobile tradiţii ale culturii şi spiritualităţii greceşti. „Alegînd un poet grec pentru Premiul Nobel, a spus el, cred că Academia Suedeză a vrut să-şi exprime ataşamentul faţă de spiritul viu al Greciei; a vrut să arate că omenirea are astăzi nevoie de poezie, de poezia oricărui popor".

Spirit ponderat şi solitar, Seferis nu iubeşte publicitatea. Îndată după anunţarea decernării Premiului Nobel, poetul s-a refugiat în insula Poros, la un prieten al său, ca să scape de insistenţele ziariştilor din toată lumea care au sosit în Grecia pentru a-i lua interviuri. Cu toate acestea, acum cîteva zile, Seferis a avut bunăvoinţa de a mă primi în locuinţa sa din Atena.

„Înainte de război am fost de două ori în Romînia, îmi spune Seferis. Îmi amintesc cîteva oraşe: Bucureşti, Braşov, Constanţa, precum şi un încîntător sat din Deltă. Mărturisesc că aceste locuri m-au interesat foarte mult, dar — din păcate — a trebuit să le străbat cam în grabă. Şi totuşi, am avut prilejul să constat că romînii sînt extrem de ospitalieri. Romînia mi s-a părut o ţară cît se poate de interesantă, iar bogăţiile ei m-au impresionat."

Poetul mi-a vorbit, în continuare, despre relaţiile dintre Grecia şi Romînia.

„Între noi, între ţările noastre, există vechi legături a căror dovadă o constituie nu numai unele evenimente istorice comune, ci şi o seamă de cuvinte greceşti pe care le-am descoperit în limba dv." Subliniind importanţa culturii ca mijloc de apropiere între popoare, Seferis a spus: „Relaţiile culturale dintre greci şi romîni datează încă de pe vremea Principatelor. Pot spune că datorită lor, datorită setei de cultură, între popoarele noastre s-a realizat o importantă apropiere spirituală. De altfel, consider că astăzi, mai mult decît oricînd, rolul oamenilor de cultură este tocmai acela de a contribui la o mai bună cunoaştere între popoarele pe care le reprezintă. Adevăratul om de cultură este intim legat de poporul care l-a născut: opera sa exprimă sentimentele şi năzuinţele poporului său. În sensul acesta, cred că scriitorul, artistul, acţionează, în planul cultural, în alt mod decît omul politic, opera sa artistică, literară, constituind un limbaj mai direct, mai uşor de înţeles de către celelalte popoare."

Convorbirea noastră s-a îndreptat apoi asupra activităţii literare a poetului. Seferis ne-a împărtăşit că, în afară de poezie, l-au interesat eseurile, precum şi traducerile din diferiţi poeţi străini. Deşi nu este un susţinător prea convins al traducerilor, deoarece — după părerea sa — acestea alterează frumuseţea unei opere poetice, Seferis consideră totuşi că acest mijloc — de a face cunoscut în alte limbi rodul activităţii unor scriitori şi poeţi — contribuie la cunoaşterea eforturilor creatoare, la o mai bună înţelegere a semnificaţiei valorilor culturale. Scriitorii şi poeţii, sublinia Seferis, nu posedă avantajul pe care-l au muzicienii: acela de a folosi, de la început, un limbaj internaţional; lucrările lor pot fi cunoscute numai prin traduceri. Scoţînd în evidenţă necesitatea obiectivă a stabilirii unor legături de prietenie între toate popoarele, poetul a subliniat că „astăzi lumea devine tot mai mică" datorită faptului că între ţări, între popoare se realizează o apropiere din ce în ce mai pronunţată, o cunoaştere din ce în ce mai adîncă.

În zilele acestea, Seferis se pregăteşte să plece la Stockholm, unde va avea loc solemnitatea oficială a înmînării premiului. După aceea, atenţia sa se va concentra din nou asupra operei literare, deoarece poetul consideră că mai are încă multe de făcut — atît pe tărîmul poeziei, cît şi pe cel al scrisului, în general.

La despărţire, Ghiorghios Seferis mi-a încredinţat următorul mesaj: „Transmiteţi un călduros salut poporului romîn cu care sîntem legaţi prin vechi tradiţii şi pe care vreau să-l cunosc mai bine, după cum vreau să-i cunosc mai bine şi ţara."

Al. GHEORGHIU

Atena, 18 noiembrie

ABU-SIMBEL va fi salvat

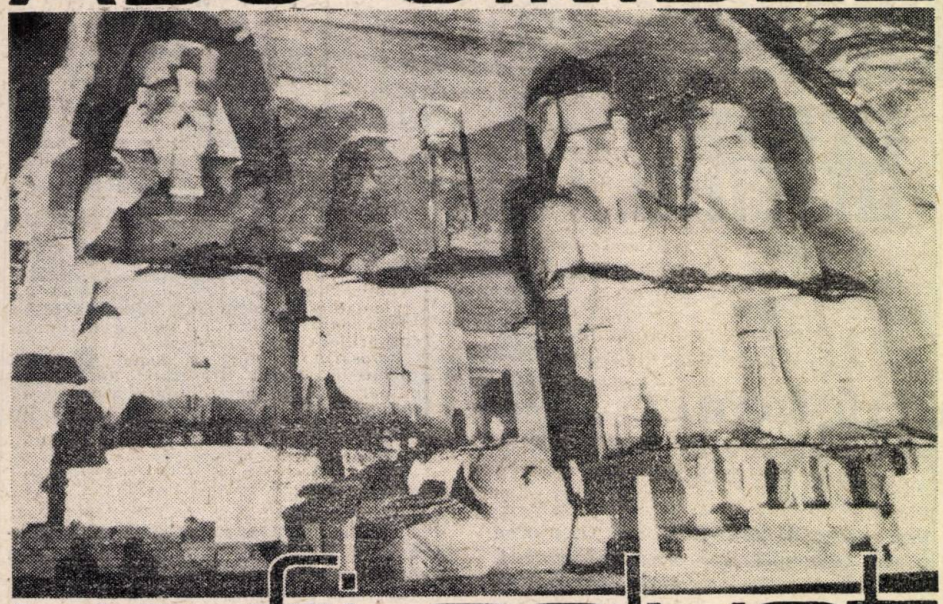

LA ASSUAN se înalță marele baraj care va stăvili apele Nilului. Lung de 5 km, cu o înălțime de 111 m, acolo unde va străbate fluviul, digul va forma un lac de acumulare cu o suprafață de 3 000 km pătrați și cu o lungime de 500 km. Pentru construcția acestui baraj se va folosi de cinci ori mai multă piatră decît a fost necesară piramidei lui Keops. Barajul de la Assuan — Saad-el Aali, denumirea în arabă — este, fără îndoială, una dintre marile construcții ale civilizației contemporane și constituie o mărturie a ceea ce poate fi realizat cu ajutorul colaborării internaționale.

Ridicarea nivelului Nilului și inundarea unor imense teritorii amenință însă dispariția unora dintre cele mai valoroase monumente ale culturii egiptene, mîndria întregii omeniri.

Nilul și malurile sale, din apropierea Assuanului, creează un peisaj cu totul deosebit. Imense blocuri de granit galben, roz, roșcat, gri și mov se află în acele locuri. În acest decor natural se înșiră, ca o salbă, capodopere de artă. Întîi apare templul zeiței Isis și al fiului ei Horus, construit pe insula Philae, acoperit zece luni pe an de ape din cauza vechiului baraj de la Assuan. În apropierea noului baraj se află templul Kalaleșa. Urmează Uadi-es-Sebua, templul închinat zeului Amon. Sfincșii care mărginesc aleea sacră a templului au corpurile cufundate în apă.

Deodată, pe neașteptate, în fața călătorului apar templele de la Abu Simbel, cele mai importante, considerate — datorită măreției lor, frumuseții și tehnicii de execuție — drept cea de-a opta minune a lumii antice.

Dacă pentru salvarea insulei Philae s-a găsit o soluție relativ simplă — construirea a trei diguri care vor lega insulele învecinate, creîndu-se un lac cu un nivel scăzut al apelor — dacă templul Kalaleșa a fost demontat bucată cu bucată și transportat pe locul viitorului său amplasament, problema templelor Abu Simbel a fost mai dificilă.

Construite acum 33 de secole, templele au fost descoperite în 1813 de către arheologul elvețian Burckhardt. Dezgroparea lor totală s-a terminat abia în 1909—1910. Cele două temple au fost ridicate pentru a eterniza dragostea lui Ramses al II-lea față de soția sa Nefertiti. Vrînd să marcheze pentru totdeauna locul primei lor întîlniri, faraonul a ordonat săparea templelor în stîncă. În cazul de față nu este vorba deci de construcții asemănătoare cu cele ale Parthenonului, Piramidelor sau altor mari monumente, care au fost înălțate prin mijloace și materiale clasice, ci de tăierea și săparea lor în stîncă, în stîncă subterană.

Templul cel mare al lui Ramses are în față, la intrare, patru uriașe statui de cîte 20 de metri înălțime fiecare; trei reprezintă principalii zei ai Egiptului antic, Amon, Ptah și Ra, al patrulea fiind însuși faraonul. La picioarele lor sînt statuile mai mici ale soțiilor și urmașilor lui Ramses. Interiorul templului săpat în stîncă închipuie o curte: cerul este albastru, stele galbene sclipesc iar ulii sacri planează în văzduh — totul este zugrăvit pe tavan. Opt stîlpi de granit, înalți de zece metri, avînd alături statui ale lui Ramses și zeului Osiris, susțin acest tavan. Cînd soarele se strecoară prin intrarea dintre cei patru coloși și razele sale cad pe podeaua lustruită, pe tavan se aprind culorile ca de ceară care n-au pălit în cei 3 300 de ani.

Monumentul este săpat în stîncă, la 63 metri adîncime și are o înălțime de 33 de metri. Desigur, sînt impresionante dimensiunile, dar ceea ce cucerește în primul rînd este expresia de echilibru a statuilor, asemănarea lor cu tipul țăranului egiptean din regiune, surîsul lui calm, ca și extraordinarul joc de lumini și culori rezultat din îmbinarea razelor solare cu coloritul granitului, joc care pătrunde pînă în adîncimi.

La o mică distanță se află cel de-al doilea templu, închinat lui Nefertiti, de proporții mai reduse, lucrat după aceleași principii.

Apele din spatele lui Saad-el-Aali se vor ridica mult peste înălțimea stîncilor care adăpostesc minunatele opere săpate în ele. Valurile ar acoperi pentru totdeauna ochilor omenirii și zîmbetul statuilor, și galeriile subterane cu culorile sale. Totul ar dispare.

La barajul de la Assuan nu se poate totuși renunța. Oricît de dragi sînt tradițiile milenare, viața este mai puternică. Barajul se ridică. Dar, odată cu prima explozie care a deplasat bolovanii pentru fundamentul barajului, autoritățile din R.A.U. au adresat întregii lumi chemarea: Abu Simbel trebuie salvat

Drumul nu a fost lipsit de greutăți. De cînd a fost lansată chemarea, au trecut peste doi ani. Au fost necesare multe discuții, tratative, întruniri, dar pînă la urmă soluțiile au fost găsite. Din aproape toate colțurile lumii au venit idei, sfaturi, ajutoare pentru salvarea Abu Simbelului. „Am șapte ani și urmez clasa a doua — scria o fetiță americană comisiei speciale a UNESCO pentru salvarea monumentului. Aș dori foarte mult să văd într-o zi templul lui Ramses al II-lea la Abu Simbel și nu vreau să fie distrus. Vă trimit în acest scop cei doi dolari pe care îi am. Cu prietenie"

Oameni de artă, arhitecți, savanți, scriitori și ziariști și-au pus talentul în slujba găsirii soluțiilor. UNESCO a creat o comisie specială care a făcut cercetări de rigoare. Proiecte și planuri, care adeseori păreau de domeniul fantasticului, veneau să ofere o soluție. Au fost studiate rînd pe rînd planurile inginerilor italieni, francezi, polonezi, englezi etc Guvernul R.A.U. și UNESCO au respins numeroase propuneri, considerînd că ele nu rezolvă în modul cel mai optim păstrarea tuturor calităților artistice ale monumentelor. Recent a fost acceptat planul egipteano-suedez care prevede demontarea bucată cu bucată a templelor și transportarea lor în partea de sus a falezei care domină valea Nilului. Acolo, monumentele vor fi reconstruite în forma originală.

S-a găsit soluția și pentru cealaltă problemă grea a salvării: finanțarea lucrării. Guvernul R.A.U. a oferit, ca participare la cheltuielile de salvare, suma de 11,5 milioane dolari. Pînă în prezent, în urma activității depuse de

UNESCO, s-au strîns 20 de milioane de dolari prin contribuția a 47 de state-membre, ca și prin diferite donații.

Animat de dorința colaborării în toate domeniile relațiilor internaționale și de

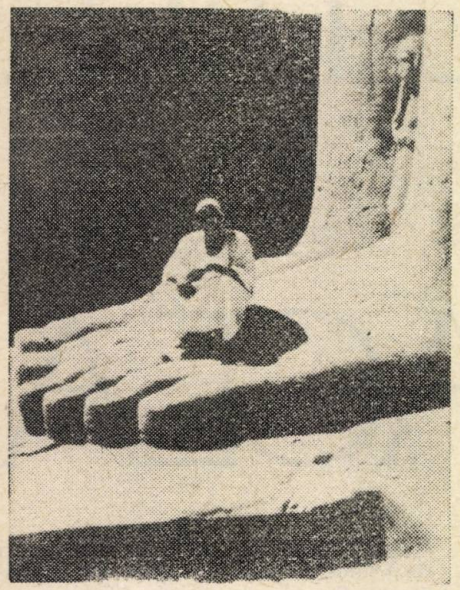

a contribui la salvarea importantelor monumente artistice de la Abu Simbel, guvernul R. P. Romîne, prin intermediul Comisiei naționale a R. P. Romîne pentru UNESCO, a oferit un important ajutor în materiale de construcție. Oferta a fost primită cu o vie satisfacție de către guvernul Republicii Arabe Unite. Ca urmare a acestui răspuns, s-au trimis eșantioanele materialelor propuse pentru a fi selecționate cele mai corespunzătoare lucrărilor în curs de execuție.

Ultimul act oficial al campaniei internaționale pentru salvarea templelor a avut loc la Cairo. Aici s-a semnat între UNESCO, prin directorul său general, René Maheu, și guvernul R.A.U., prin persoana ministrului culturii și informațiilor, Dr. Abdel Kader Hatem, contractul cu privire la executarea lucrărilor de salvare.

Campania pentru salvarea templelor de la Abu Simbel a început acum doi ani. Cooperarea internațională a găsit soluția și, azi, pe malurile Nilului, alături de oamenii care deplasează munții pentru a făuri barajul dătător de lumină, lucrează și savanții la demontarea monumentelor.

Peste șapte ani, alături de noua Piramidă — Saad-el-Aali — care va trimite fulgere și sevă în corpul întinerit al Egiptului, Abu Simbel, de pe înălțimea falezei, va vorbi nu numai despre marea dragoste a faraonului, ci mai ales despre dragostea oamenilor pentru luminile culturii și despre dorința lor de a coopera pentru bunăstarea lor materială și îndestularea lor spirituală.

Matei GALL

UN PRIM TEST ELECTORAL

Experții celor două partide care domină viața politică a Statelor Unite sînt ocupați în aceste zile cu prefigurarea șanselor pe care vor putea conta democrații și republicanii în alegerile prezidențiale din 1964. Calculele pornesc deopotrivă de la persoana candidaților probabili și de la datele înregistrate în alegerile locale din 6 noiembrie.

Interesul vădit de experți și de observatori denotă că aceste consultări cu un caracter local au o valoare simptomatică pentru orientarea corpului electoral american. Printre consultările cel mai atent luate în considerare de comentatorii presei americane au fost scrutinele organizate pentru alegerea guvernatorilor din statele Kentucky și Mississippi și a primarilor din orașele Philadelphia, San Francisco, Boston, Cleveland, Columbus, Indiannopolis, New Haven etc. Rezultatul general : partidul democrat își menține posturile, dar distanța dintre voturile întrunite de el și voturile însumate de republicani se micșorează.

Situația complexă și contradictorie din principalele state în care au avut loc alegeri locale a influențat serios asupra sufragiului. Era și firesc, din moment ce electorii au fost chemați, de fapt, să-și exprime reacția față de politica administrației, în special, în problema rasială. Atît în Kentucky cît și în Mississippi, guvernatorii democrați au susținut candidați noi ai partidului lor împotriva celor republicani. Desigur, simpla apartenență la un partid sau altul a candidaților n-a fost singura hotărîtoare în alegerea exprimată prin voturi. Între platformele candidaților din partea aceluiași partid au existat uneori deosebiri destul de marcate. Astfel, în timp ce guvernatorul democrat din Kentucky, Bert Combs, are la activul său un decret de integrare rasială a serviciilor publice mai avansat decît linia urmată de conducerea partidului guvernamental, cel din Mississippi, Ross Barnett, tot democrat, este un rasist. În Kentucky, candidatul democrat Eduard Breathitt l-a învins cu un scor de 15 000 voturi pe republicanul Louie B. Nunn — care promisese întoarcerea la segregație. În Mississippi Paul Johnson a fost acuzat de adversarul său Rubel Phillips de a nu se fi opus cu destulă energie intrării negrului Meredith la Universitate. A învins Johnson.

La Philadelphia, unde tensiunea rasială explodase violent nu de mult, republicanul James McDermott l-a acuzat pe primarul democrat James Tate, de a fi excesiv de prudent în promovarea drepturilor cetățenilor negri. Tate a fost reales dar majoritatea democrată s-a redus la mai puțin de 70 000 de voturi față de 200 000 cît era în 1958.

Asupra acestor date, confruntate cu cele obținute prin sondaje în statele în care nu au avut loc alegeri, se operează calculele experților celor două partide. Ei încearcă să stabilească mai ales dacă președintele Kennedy va reuși să-și asigure, în 1964, sprijinul electoral necesar în Sud. În restul problemelor, mai fluide, experții sînt mult mai circumspecți și așteaptă noi precizări de situații.

A. G.

Cînd a mințit MAX GRUBER?

Lovitură de teatru în afacerea Toplitz. Cortina este solicitată să coboare peste un final descins parcă din dramaturgia polițistă. Final de act sau finalul piesei ? Deocamdată înclinăm să credem că ultima replică n-a fost încă rostită...

Un oarecare Max Gruber a făcut mărturisiri senzaționale. Pentru a doua oară a pătruns în titlurile cu litere de o șchioapă ale cotidianelor apusene. Prima dată, Gruber, fostul ofițer SS căruia se părea că providența i-a încredințat o taină uluitoare, a dezvăluit că în lacul Toplitz hitleriștii au ascuns comori incalculabile și documente ultrasecrete. A doua oară, același Gruber a dezmințit propriile sale destăinuiri.

Dosarul Toplitz nu poate fi închis printr-o simplă trăsătură de condei. Chiar dacă Gruber a mințit atunci cînd a pus în circulație legenda privind tezaurul de la Toplitz, unele fapte nu pot fi trecute cu vederea. Rămîn multe semne de întrebare...

O noapte de octombrie pe una din străzile pustii ale Salzburgului. Strada dormitează. Un om se îndreaptă către locuința lui. Este un fost SS. Deodată descoperă la cîțiva metri înaintea lui o siluetă ce-i pare familiară. Se înșeală oare ? N-are nici o clipă de ezitare. Pe acest om îl cunoaște foarte bine. Strigă în liniștea nopții : „Hallo, Skorzeny !" Cel interpelat se grăbește să dispară în spatele unei porți.

Era cu adevărat Skorzeny ? Faptul relatat de săptămînalul parizian L'Express merită a fi reținut. Skorzeny nu-i singurul personaj marcant din cel de-al treilea Reich a cărui prezență a fost semnalata în Austria în aceste săptămîni. Fostul colonel SS Dolmann, colaborator intim al lui Himmler, și fostul general SS Karl Wolff și-au făcut și ei apariția. Numele acestea au o oarecare rezonanță. Ei au fost emisarii hitleriști care, în martie 1945, au negociat în Italia un armistițiu. Interlocutorii lor : Allen Dulles și generalul Lyman Lemnitzer. Dolmann și Wolff cunosc, fără îndoială, unele secrete. Dețin poate și cheia enigmei de la Toplitz. În orice caz, voiajul lor austriac nu-i dictat de o tîrzie nostalgie turistică...

Poate că aur, bijuterii, valori fabuloase nu se găsesc la Toplitz. În mod precis, însă, înalții demnitari hitleriști care roiesc în jurul lacului caută — pe baza unor indicii sau fără să posede aceste indicii — anumite documente. De aceste documente depinde reconstituirea celor trei semnături. Firele duc către tezaurul depozitat de hitleriști în băncile elveției înainte de sfîrșitul războiului. Pentru a elibera oricare din valorile depuse atunci sînt necesare trei semnături. Dar cei ce au dreptul la semnătură nu se cunosc între ei. Se crede că tocmai lista lor s-ar afla pe fundul misteriosului lac.

O lună înainte de prăbușirea celui de-al treilea Reich, vicepreședintele Reichsbank-ului a reunit în Elveția o seamă de experți economici care au desemnat anumite persoane însărcinate să se stabilească în străinătate și să creeze societăți comerciale mai mult sau mai puțin fictive. Era o parte componentă a mecanismului pus în funcțiune spre a asigura supraviețuirea cadrelor naziste refugiate în diferite colțuri ale lumii. Din ce fonduri și-au dus existența Eichmann și alți hitleriști care au fugit în America Latină ? Cui servește societatea de import-export pe care Skorzeny o conduce la Madrid ?

La ora actuală s-ar părea că unii doresc ca o cortină a tăcerii să acopere Toplitzsee. Ei vor să scoată afacerea Toplitz din actualitate, pentru ca la adăpostul indiferenței publice să poată, eventual, opera. De aceea se afișează scepticismul, se amplifică îndoiala. Cazul Gruber se bucură de publicitate. Max Gruber a mințit într-adevăr. Problema rămîne însă : cînd ? Prima sau a doua oară ?

Eugeniu OBREA

MASA ROTUNDA

CONSTRUCȚIILE ȘI PACEA

Anii următori celui de al doilea război mondial au fost martorii unei amplori fără precedent a construcțiilor. Alături de zeci de mii de obiective economice și culturale, pe cele cinci continente s-au înălțat — în ultimele două decenii — zeci de milioane de locuințe al căror total egalează întregul fond locuibil existent în Europa la 1 septembrie 1939. Pentru a oferi cititorilor noștri răspunsuri la întrebările enunțate (și la altele), redacția revistei LUMEA s-a adresat unor oameni de specialitate, solicitîndu-i să participe la o masă rotundă pe tema: „PACEA ȘI CONSTRUCȚIILE"

Răspund invitației noastre: prof. arh. GUSTAV GUSTI, prof. ing. NICOLAE DROGEANU, vicepreședinți ai Comitetului de Stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare; prof. arh. HORIA MAICU, arhitect șef al orașului București; conf. arh. GHEORGHE PAVLU, director al Institutului de studii în construcții, arhitectură, și sistematizare din Capitală; conf. arh. CEZAR LĂZĂRESCU, laureat al Premiului de Stat.

Congresul de la Havana: construcțiile în țările în curs de dezvoltare

RED.: Inaugurînd această masă rotundă — „PACEA ȘI CONSTRUCȚIILE" — ne-ar interesa părerea dv. asupra rolului social al constructorului — inginer și arhitect.

HORIA MAICU: În epoca noastră, epoca energiei nucleare, a zborului cosmic, dar și a construcțiilor de masă, acest rol primește o semnificație sporită. Grosso modo, s-ar putea spune că obiectivul constructorului este acela de a crea mediul fizic pentru dezvoltarea colectivității și individualității umane. Arhitectura nu poate fi despărțită de nici una din componentele vieții omului — locul de muncă, de odihnă, de cultură, de sănătate, de sport, de nevoia de frumos. Astfel, dezvoltarea omului este într-o directă legătură cu dezvoltarea arhitecturii. La rîndul ei, dezvoltarea arhitecturii este indisolubil legată de pace.

CEZAR LĂZĂRESCU: Dezvoltarea pe care au luat-o arhitectura și construcțiile au implicat o considerabilă sporire a numărului cadrelor de specialitate, precum și crearea de asociații sau uniuni ale acestora în numeroase țări. În mod firesc a apărut și necesitatea unui organism internațional al reprezentanților profesiunii noastre. Sînt zece ani de cînd există **Uniunea internațională a arhitecților,** la care sîntem afiliați și noi, arhitecții din R. P. Română. Primul congres al U.I.A. la care au participat mai mulți arhitecți romîni, a avut loc la Moscova, în 1958. A urmat Congresul de la Londra, iar, în toamna aceasta, cel de la Havana. Problemele care se discută la aceste congrese sînt foarte complexe, fiind legate de realitatea concretă din fiecare țară.

GHEORGHE PAVLU: Congresul al VII-lea al U.I.A. a avut drept temă „Arhitectura în țările în curs de dezvoltare". Congres foarte interesant atît prin tema sa cît și prin alegerea locului în care s-a desfășurat, el s-a bucurat de participarea arhitecților din 69 de state.

CEZAR LĂZĂRESCU: Delegați din țările Africii, Asiei, Americii Latine, aflați în număr mare la Congres, au subliniat ideea că construcția de locuințe trebuie să fie inclusă în orice program național de dezvoltare economică a țărilor insuficient dezvoltate.

GHEORGHE PAVLU: Din acest punct de vedere Congresul a fost foarte interesant. S-a adoptat prima rezoluție din istoria Uniunii Internaționale a Arhitecților cu un caracter oarecum politic. Președintele congresului a fost arhitectul Osmani Cienfuegos, ministrul construcțiilor din Cuba, fratele eroului național Camillo Cienfuegos, care a murit în timpul revoluției. Cienfuegos a spus de la început că fiecare arhitect trebuie să militeze în țara lui pentru crearea unor condiții optime de dezvoltare a arhitecturii. Acest punct de vedere a fost acceptat și votat în unanimitate. El aduce într-adevăr un element nou în tradițiile U.I.A.

HORIA MAICU: În țările în curs de dezvoltare, problemele arhitecturii și urbanismului au un caracter deosebit de complex, datorită întîi de toate, urmărilor îndelungatei dominații coloniale.

GHEORGHE PAVLU: În această privință, mult interes a stîrnit la Havana intervenția ministrului construcțiilor din Mali, un arhitect. Fără industrie — a spus el — fără mijloace de transport, fără cadre — așa cum ne-a ținut și ne-a lăsat colonialismul, e ușor de înțeles care e situația noastră. Cît despre prezența țărilor noastre ca membre ale Uniunii Internaționale a Arhitecților, unde pentru a fi membră o țară trebuie să aibă cel puțin 50 sau 100 de arhitecți, e ușor de înțeles care poate fi situația și din acest punct de vedere.

Cartierul Gării de Nord

Problema nr. 1

RED.: Acum cîteva zile, o telegramă de presă informa că, luînd cuvîntul în fața participanților la primul congres național pentru problema locuințelor, care s-a deschis la Ciudad de Mexico, președintele Asociației inginerilor civili din această țară, Bernardo Quintana, a declarat că, în prezent, 150 milioane de familii de pe întreg pămîntul au nevoie

■ Ce determină ritmul actual al construcțiilor pe scară internațională?

■ Ce probleme se pun în domeniul construcțiilor în fața țărilor recent eliberate de sub dominația colonialismului?

■ Care sînt perspectivele dezvoltării construcțiilor în Republica Populară Romînă?

■ Care e raportul dintre Pace — ca o condiție esențială a progresului civilizației — și construcții?

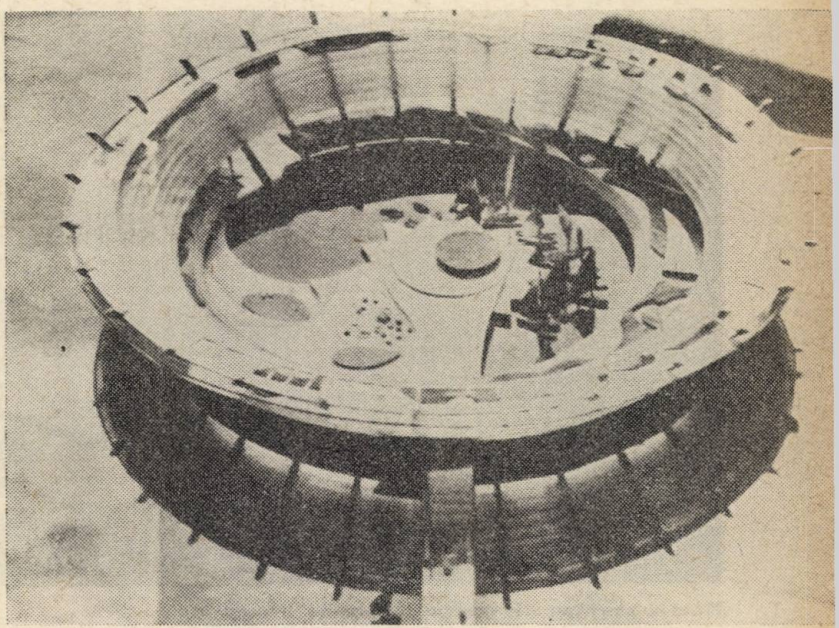

O schiță de proiect pentru Paris — așa cum va arăta în secolul XXI : la Montesson, arhitectul Meymont a plasat palatul prezidențial. La el se va ajunge printr-un pod suspendat sau — cu nave fluviale (de pe malurile Senei).

de locuințe mai bune. Dintre acestea, a spus el, 25 milioane de familii se află în America Latină.

Care sînt, după părerea dv., factorii determinanți ai avîntului construcțiilor?

GHEORGHE PAVLU : Mi se pare că problema locuințelor e cu adevărat dominantă. Din discuțiile purtate la Havana am observat că problema nr. 1 în arhitectură și construcții este, în aproape toate țările lumii, problema locuințelor.

Este interesant de arătat că numărul apartamentelor nou construite crește vertiginos în țările socialiste, deși este evident că și în alte țări se construiesc multe locuințe.

Pentru a ne referi la țările socialiste, se poate cita o cifră edificatoare : peste 3 500 000 de apartamente construite anual.

GUSTAV GUSTI : Prezentînd lucrurile cifric, situația s-ar prezenta astfel :

a) În privința distrugerilor masive de fond locativ, provocate de războaie — și mai ales de ultimul — numai în U.R.S.S. au fost distruse : 1 700 orașe, 70 000 așezări colhoznice, iar peste 25 milioane de oameni au rămas fără adăpost ; în Polonia a fost distrus 40 la sută din fondul locativ și foarte multe orașe, între care Varșovia, au fost aproape complet ruinate ; în Germania, 30 la sută din fondul locativ, precum și multe orașe, cum ar fi Berlinul, Dresda etc. Distrugeri masive s-au înregistrat în Anglia, Japonia, Franța, Belgia și în multe alte țări. Noi am suferit mari distrugeri în București, Ploiești, Galați.

b) Îmbătrînirea rapidă, morală și fizică a fondului de construcții moștenit, în condițiile progresului social, tehnic și științific.

c) Creșterea tot mai intensă a populației mondiale (se apreciază că, în următorii 25 de ani, populația globului va crește cu încă un miliard) și — în condițiile industrializării, eliberării și dezvoltării economice a tot mai multe țări — creșterea și mai rapidă a populației urbane.

NICOLAE DROGEANU : Definitorie pentru stadiul actual al construcțiilor este trecerea la industrializarea construcțiilor — salt calitativ superior față de toate soluțiile din istoria construcțiilor. Multă vreme, știința și tehnica în acest domeniu s-au rezumat, în principal, la rezolvarea problemei rezistențelor, la rezolvarea problemei durabilității construcțiilor. În prezent are loc pe scară largă trecerea la materiale noi, și deci, la probleme noi, deosebit de complexe. Industrializarea construcțiilor, folosirea a numeroase materiale noi avînd caracteristici noi, aplicarea unor metode și soluții noi, — iată, schițate doar, probleme care se adaugă celor de rezistență. Greutatea materialelor de construcție s-a ușurat extraordinar de mult. Dacă în trecut greutatea unei construcții mergea pînă la 2 000 kg pe mp, astăzi ea atinge de multe ori un indice de 750—1 000 kg pe mp. În etapa actuală a construcțiilor, știința și tehnica au un cîmp de aplicare extraordinar de vast. Aceasta se referă, desigur, și la viziunea colaborării arhitect-inginer-tehnician-muncitor.

Construcțiile în Romînia

RED. : Numeroasele dv. contacte cu străinătatea v-au dat desigur prilejul să cunoașteți aprecierea de care se bucură construcțiile și arhitectura nouă din țara noastră. Ce ne puteți spune în această privință?

GUSTAV GUSTI : Cît privește aprecierea străinătății, ziarele din nenumărate țări reproduc suficiente mărturii. În ansamblu, e un fapt că țara noastră ocupă unul din primele locuri, în Europa, în ce privește numărul de apartamente construite la mia de locuitori.

Pînă în 1975 conform directivelor Congresului al III-lea al P.M.R., se prevede că problema locuințelor la orașe să fie în linii mari rezolvată.

HORIA MAICU : Unele date privind viitorul Capitalei noastre. Asigurarea condițiilor de locuit printr-o dezvoltare puternică a construcțiilor de locuințe este în prezent o notă dominantă a procesului de construcții din țara noastră. Tovarășul Gusti a dat cîteva cifre de referință. Voi expune unele dintre principalele obiective care se au în vedere în legătură cu dezvoltarea construcțiilor în București.

Se propune ca, pornind de la ceea ce este existent și care poate fi păstrat o perioadă de timp, să se treacă treptat la lichidarea fondului necorespunzător, asigurîndu-se astfel o dezvoltare normală și firească a orașului.

Odată cu dezvoltarea industriei, se apreciază că populația orașului București va ajunge, în anul 1975, pe teritoriul său administrativ, la aproximativ 1 700 000 locuitori. Teritoriul orașului se va întregi organic prin construirea lui în zonele de sud, est și vest, desființîndu-se treptat tentaculele dezvoltate anarhic și exagerat de-a lungul arterelor de penetrație. Compoziția orașului se va baza pe unități structurale care, pornind de la concepția urbanistică nouă, a microraionului — ca unitate structurală de locuit cu o capacitate de 6—12 000 locuitori, mărginit de artere de circulație vehiculară și străbătut în interior de circulații de pietoni — conduce la o organizare superioară a zonelor de locuit, avînd ca factor principal de preocupare grija pentru om.

Se prevede ca, în afara dotărilor la toate treptele aferente noilor unități structurale, orașul să primească o serie de dotări unicate, printre care instituții culturale, de învățămînt și sociale.

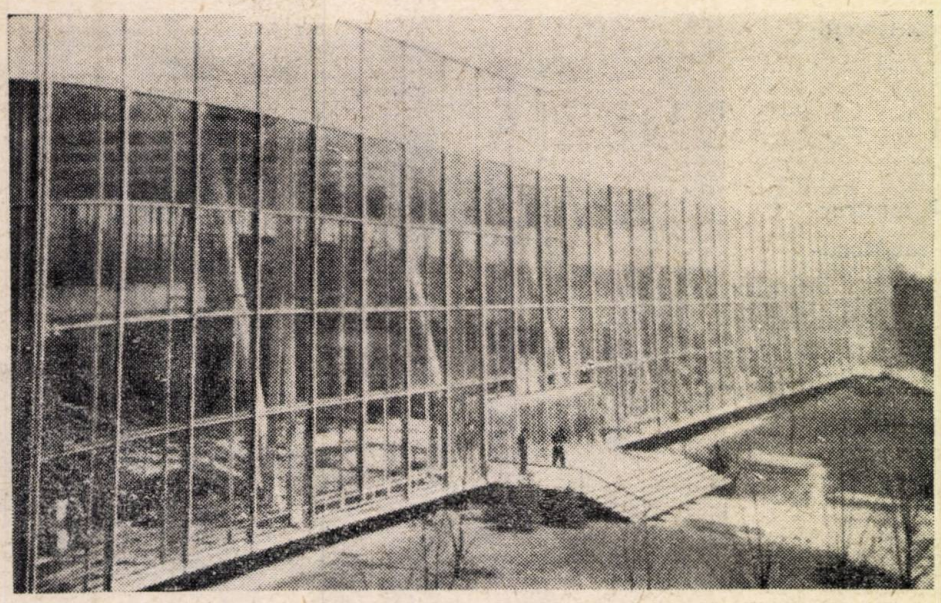

Marele pavilion din parcul Sokolniki (Moscova)

Cu privire la zonele de locuit, acestea se vor dezvolta prin restructurarea treptată a fondului actual.

Fără îndoială, realizările în domeniul construcțiilor sînt posibile datorită dezvoltării generale a economiei țării noastre. Existența unei puternice baze materiale pentru construcții de toate categoriile, în special a sectorului industriei de mașini necesare acestei ramuri și a industriei materialelor de construcții, determină ritmul și proporțiile în care construim

Dezvoltarea construcțiilor din țara noastră se desfășoară sub îndrumarea permanentă a P.M.R., pe baza indicației conducerii partidului și, personal, a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Socialismul cultivă arhitectura și urbanismul și le prețuiește în cel mai înalt grad.

În orînduirea socialistă condițiile de dezvoltare ale arhitecturii și urbanismului au căpătat dimensiuni cu totul noi. Numai în socialism problemele de arhitectură și urbanism pot fi atacate pe o scară atît de mare. Și în țările occidentale există realizări valoroase în domeniul arhitecturii și urbanismului, dar ele nu pot avea aceeași amploare și aceleași implicații sociale pentru viața maselor, ca dezvoltarea arhitecturii și urbanismului în socialism.

CEZAR LĂZĂRESCU : Aș putea cita, în această privință, chiar o mărturie occidentală Unul dintre arhitecții francezi Navarin, ca și alții care ne-au vizitat, spunea : „la dv. e o țară în care se poate face arhitectură și urbanism".

Aceasta desigur nu poate fi interpretat în sensul că în Occident nu s-ar realiza multe construcții, dintre care unele, pe care am avut prilejul să le și vedem, de-a dreptul remarcabile.

Am vizitat o stațiune de litoral în Italia, Rimini. Lipsa unei concepții unitare frapează, cu toate că, judecînd foarte serios în detaliu majoritatea clădirilor erau de bună calitate În ceea ce privește însă concepția, ea era deficitară. Exista de fapt un teren mare, dar era parcelat, și pe fiecare parcelă proprietarul a făcut ce a putut și cît a putut mai bine și mai atrăgător. Fiecare hotel este interesant în parte. Toate însă în ansamblu dădeau o aparență de amestecătură și dezordine. Noi, datorită concepției de ansamblu, datorită posibilităților pe care le avem putem face planurile cu o largă perspectivă.

Aceasta descătușează inițiativa, dă aripi gîndirii creatoare și constituie una din principalele premise ale avantajului pe care ni-l oferă socialismul față de arhitecții și urbaniștii din țările capitaliste.

Pacea și colaborarea internațională, condiții esențiale pentru construcții

RED. : Un punct terminus al convorbirii noastre este definirea raportului dintre Pace — ca o condiție esențială a progresului civilizației — și construcții.

NICOLAE DROGEANU : În tehnică, multe concluzii sînt obținute pe baza analizei statistice a fenomenelor care se repetă Deci, pentru a le putea studia, este necesară o privire de ansamblu, o cunoaștere care nu se poate realiza numai prin documentare. De aici, necesitatea unei atmosfere de pace, a coexistenței pașnice, a încetării războiului rece. Ca și oamenii, construcțiile au avut mult de suferit de pe urma războiului Constructorul este un părinte al operei sale, el simte nevoia să și-o apere : el nu vede în ea doar elemente (ciment beton oțel decorații), ci studiază modul de trai aspectele sociale și culturale ale vieții oamenilor. Toți specialiștii pe care i-am cunoscut simt și resimt necesitatea absolută a condițiilor de pace pentru existența construcțiilor

CEZAR LĂZĂRESCU : Să nu uităm, apoi, că nu există formule constructive valabile numai într-un singur loc și de la care alții să nu aibă ce învăța : ele pot fi foarte bine folosite și în altă parte, evitîndu-se astfel greșeli și risipă de timp, efort și investiții. Conferințele și contactele internaționale dau posibilitatea cunoașterii mult mai aprofundate a nivelului actual în toate țările și realizării unui avînt constructiv mult mai mare decît l-ar putea face fiecare în parte.

GHEORGHE PAVLU : O asemenea colaborare este profitabilă pentru toți. Într-o anumită măsură, mai ales pe linia prezentării datelor de sinteză și studii, ea se înfăptuiește și la O.N.U., care are o comisie pentru locuințe ; între membrii ei se numără și țara noastră, care face parte în prezent și din comisiile de lucru ale U.I.A.

GUSTAV GUSTI : O dovadă a preocupărilor arhitecților îndreptate spre slujirea construcției pașnice pe plan mondial a constituit-o și întîlnirea din vara acestui an din Grecia. La inițiativa Institutului Tehnologic al Atenei, sub conducerea arh. C. A. Doxiadis (distins în acest an cu premiul Abercombe de către Uniunea Internațională a Arhitecților), a avut loc, la Delos, întîlnirea a 34 personalități din diferite țări, de diferite naționalități și convingeri politice (printre care Siegfried Giedion — Elveția, Robert Matthew, președintele Uniunii Arhitecților din Anglia, Buckminster Fuller — S.U.A.), pentru a dezbate situația așezărilor umane și sarcinile ce revin celor ce au de adus o contribuție la rezolvarea acestei probleme. Cu această ocazie, în rezoluția adoptată s-a atras atenția asupra sumelor uriașe ce sînt cheltuite pentru înarmări, sume care ar putea fi dirijate pentru investiții de interes social.

HORIA MAICU : Între munca de construcție și război există o contradicție ireductibilă Distrugerile sînt coșmarul oricărui arhitect. În perioadele de război nu se construiește nimic pentru binele omului Construcțiile cerute de război (cazemate, șosele militare, în prezent — rampe pentru lansarea de rachete) nu au nimic „constructiv" în ele

Există o unanimitate — am putea spune obiectivă, decurgînd din însăși natura arhitecturii — în ce privește atitudinea pe care arhitecții din lumea întreagă o adoptă față de problemele păcii și războiului. Chiar dacă persistă încă deosebiri în ceea ce privește punctele de vedere asupra problemelor internaționale între Est și Vest, chiar dacă arhitecții din diferite țări ale lumii au concepții ideologice diferite, toți constructorii sînt — și trebuie să fie — animați de dorința comună de a construi. Cu alte cuvinte, un singur punct de vedere trebuie să călăuzească pe arhitectul și constructorul de pretutindeni : acela de a nu admite războiul, care condamnă profesiunea noastră la sterilitate : de a promova pacea și colaborarea internațională.

Cr, POPIȘTEANU

Convorbire cu

SUKRISNO, AMBASADORUL REPUBLICII INDONEZIA LA BUCUREŞTI

Republica Populară Romînă întreţine multiple legături cu numeroase ţări care şi-au dobîndit independenţa în anii următori celui de-al doilea război mondial. Printre acestea se numără şi Indonezia. Bunele relaţii stabilite, încă de la început, între cele două ţări au fost mult întărite prin lărgirea continuă a schimburilor economice şi culturale, prin poziţia lor comună în numeroase probleme actuale care vizează pacea mondială. Despre semnificaţia şi perspectivele acestor relaţii, ne vorbeşte în acest număr dl. Sukrisno, ambasadorul Indoneziei la Bucureşti.

Convorbirea se angajează în ambianţa creată de evocarea de către ambasador a profesiunii de ziarist pe care a practicat-o înainte de a se consacra activităţii diplomatice.

— Realizările Romîniei în domeniul construcţiei sale interne multilaterale au o semnificaţie şi importanţă deosebită şi pe planul relaţiilor externe.

Relaţiile dintre Indonezia şi Romînia se desfăşoară în domenii variate, fiecare an marcînd un pas însemnat în direcţia extinderii lor. Nu numai interesele economice reciproce, ci şi dorinţa de apropiere, pe care o manifestă atît de viu popoarele romîn şi indonezian, ne îndreptăţesc să afirmăm cele de mai sus.

Principalul teren pe care ne întîlnim direct este acela al relaţiilor economice. Ele decurg în mod satisfăcător şi există încă posibilităţi noi pentru dezvoltarea lor continuă. Vă este probabil cunoscut că, acum cîteva luni, un grup de experţi romîni a plecat în Indonezia pentru prospecţiuni geologice. Pămîntul indonezian aşteaptă de mult valorificarea resurselor sale de zinc, nichel, cupru şi alte minerale. Credem că Romînia ne va putea ajuta în această direcţie.

De asemenea, de mare importanţă pentru noi vor fi concluziile asupra mostrelor de petrol din subsolul indonezian, examinate de experţii romîni.

Discuţia trece apoi la unele aspecte concrete ale schimburilor comerciale actuale, domnul Sukrisno menţionînd, printre altele, livrările romîneşti de vagoane de cale ferată. Evocînd cîteva din problemele interne şi externe ale Indoneziei, care afectează schimburile comerciale normale ale ţării sale cu străinătatea, ambasadorul Indoneziei precizează :

Ţara noastră are un trecut de luptă dîrză şi glorioasă. În 1949, după cinci ani de război cu forţele olandeze, am obţinut independenţa. De atunci, Indonezia s-a aflat angajată în lupta de lichidare a diverselor rebeliuni şi contrarevoluţii ale bandelor organizate şi subvenţionate de forţele străine. În cinci rînduri s-au încercat atentate împotriva preşedintelui Sukarno. Pînă acum, 70—75 la sută din bugetul ţării era afectat cheltuielilor necesitate de apărare şi securitatea ţării. Chiar acum, în 1963, după ce am realizat realipirea Irianului de vest, poporul indonezian trebuie să ţină seama că ţara sa este încercuită de blocuri militare agresive ca S.E.A.T.O. sau A.N.Z.U.S., cu care a avut în trecut o tristă experienţă. Presiunile care se fac încă asupra noastră, menite să determine o schimbare a punctului de vedere indonezian în legătură cu Federaţia Malayeză, s-au izbit de hotărîrea de neclintit a guvernului.

Reorganizarea comerţului nostru a creat unele dificultăţi în respectarea la timp a angajamentelor decurgînd din tratatele noastre comerciale. La această problemă, pe cale de rezolvare, s-a adăugat însă aceea ridicată de constituirea Federaţiei Malayeze, care a adus elemente noi în relaţiile economice externe ale Indoneziei : acum, comerţul nostru cu ţările aparţinînd acestei Federaţii — comerţ care reprezenta un volum extrem de important — încetează, practic, să mai existe. Iată un amănunt semnificativ privind modul în care se desfăşura acest comerţ : o serie întreagă de produse indoneziene, cum ar fi copra sau tutunul, erau revîndute de Singapore fără nici o prelucrare, la preţuri superioare celor cu care erau livrate de Indonezia. Acum, noi vrem să realizăm legături comerciale directe, care — fără îndoială — vor fi mai avantajoase pentru noi.

În curînd, o delegaţie comercială indoneziană va vizita Bucureştiul pentru a reînnoi acordul comercial existent şi pentru a discuta extinderea volumului schimburilor comerciale dintre ţările noastre.

În continuare, convorbirea atinge legăturile culturale romîno-indoneziene :

— Recentul program de schimburi culturale şi ştiinţifice încheiat între cele două ţări a fost primit la noi cu mare satisfacţie, declară dl. Sukrisno. Schimburile de ansambluri artistice, bursele pentru studenţi, deschiderea de expoziţii, variatele forme de colaborare în domeniul ştiinţei — iată numai cîteva din prevederile acestui program care va marca un nou pas spre cît mai temeinica înţelegere reciprocă a popoarelor noastre.

Îl rugăm pe dl. Sukrisno să ne împărtăşească unele impresii despre Romînia, invitîndu-l totodată să dezvolte ideea pe care a formulat-o la începutul convorbirii noastre.

— Romînia a înregistrat mari realizări în domeniul construcţiei sale interne, realizări care consolidează economia sa naţională şi creează premise ferme pentru o dezvoltare ulterioară şi mai largă, şi mai puternică. Guvernul şi poporul Indoneziei apreciază şi privesc cu sinceră şi caldă simpatie remarcabilele succese ale ţării dv. După părerea noastră, consolidarea Romîniei pe linia dezvoltării socialiste prezintă importanţă şi pentru ţările din Africa, Asia şi America Latină, care se află în perioada iniţială a dezvoltării lor economice independente. Printre aceste ţări se numără şi Indonezia. Posibilităţile actuale ale Romîniei lărgesc simţitor sfera colaborării multilaterale, reciproc avantajoase, dintre ţările noastre. Indonezia priveşte Romînia ca pe o ţară care luptă pentru pace, împotriva agresiunii şi a diverselor forme de acţiune ale neocolonialismului.

În consecinţă, multiplele realizări ale Romîniei în domeniul dezvoltării sale pe plan intern şi prestigiul de care se bucură peste hotare sînt privite la noi ca o contribuţie însemnată la lupta pentru progres şi independenţă pe care o duc numeroase ţări din cele trei continente menţionate.

În încheierea convorbirii, ambasadorul Indoneziei subliniază din nou preţuirea de care se bucură în ţara sa Romînia şi-şi exprimă convingerea că viitorul va duce la o şi mai strînsă prietenie şi colaborare între cele două ţări.

George SERAFIN

„GEOGRAPHICAL MAGAZINE" DESPRE ROMÎNIA

Revista Geographical Magazine, **editată de ziarul englez** Times, **a publicat în numărul din noiembrie 1963 articolul „Cooperativele în Romînia", semnat de Alberto Tessore. Articolul sintetizează impresiile lăsate autorului de vizita făcută în Republica Populară Romînă, relatînd amplu cele văzute — mai cu seamă în domeniul cooperativizării.**

Străbăteam cu mașina cîmpia vestică a Romîniei — Banatul — unde este situat orașul Timișoara, **își începe Alberto Tessore reportajul.** „Chizătău, 5 km.", am citit pe piatra kilometrică, întrebîndu-mă unde am mai auzit acest nume. „Privește, mi-a spus soția, arătîndu-mi o familie de țărani, într-un car pe care tocmai îl lăsasem în urmă. Asta este înfățișarea obișnuită a costumului purtat de cîntăreții pe care i-am ascultat la București : erau din Banat".

Atunci mi-am amintit : cîntăreții veneau de la Chizătău. Mi-am spus că un sat — care putea să facă asemenea costume frumoase și să dea un grup de cîntăreți de muzică populară atît de bine instruiți — este un loc demn de cercetat. Ne-am îndreptat, mai întîi, spre sediul gospodăriei colective, o clădire albă, cu o firmă scrisă foarte îngrijit în litere negre. Am intrat în hol. Pe pereți erau afișiere, cu grafice și statistici de producție, înfățișînd realizările în muncă ale membrilor gospodăriei, cu anunțuri legate de evenimente apropiate — un film la cinematograf, o expoziție de cărți, programul de repetiții al cîntăreților de muzică populară. Un tînăr a venit spre noi, întrebîndu-ne ce dorim : era secretarul gospodăriei colective. Da, firește, putem vedea și fotografia satul, dar acum toată lumea este la cîmp... Va trimite un băiat cu bicicleta ca să cheme cîțiva oameni de acolo... Nu, nu deranjăm de loc ; de altfel, un i-ar plăcea să arate unui ziarist străin un sat gol. Între timp, ne va povesti ceva despre viața acestui sat. „Aici, la noi, se cultivă mult tutun și unele cantități de porumb. Gospodăria colectivă nu este înființată de mult ; oamenii i s-au alăturat cu încetul : mai întîi, și-au comasat pămînturile numai micii proprietari ; deoarece au obținut împrumuturi din partea guvernului — pentru a-și cumpăra mașini agricole — ei au început să se descurce curînd destul de bine. În Chizătău trăiesc peste 600 de familii care, în prezent, fac parte, toate, din gospodăria colectivă"

În după-amiaza aceleiași zile ne-am plimbat prin sat, vizitînd grădinile și loturile pe care se cultivă legume și flori. Invitați în case, am văzut dulapuri pline cu pînzeturi brodate, care constituie de asemenea bogăția țăranului. În fața noastră au apărut lucruri și obiecte vechi, dintre care unele datînd din secolul trecut și folosite doar la ocazii rare. Într-o curte dosnică, cineva ne-a arătat tutun pus la uscat. „Cultiv acest tutun pe lotul meu de pămînt și îl vînd pe piață".

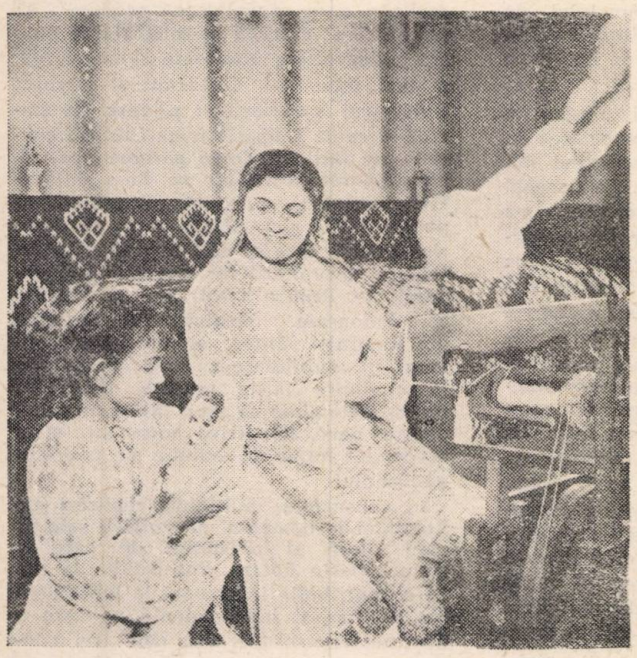

În casa unei colectiviste din Chizătău.

Acum, munca cooperatistă și activitatea în colectiv este o formă obișnuită de viață pentru țărani, care au început să-și găsească timp chiar pentru sport și învățămînt. În mai multe locuri am văzut centre culturale, înființate pe lîngă gospodăriile colective, în care se organizează conferințe și dans, expoziții și ședințe.

Un aspect interesant — **scrie mai departe Geographical Magazine** — îl constituie cooperativele meșteșugărești. În unele regiuni, meșteșugurile tradiționale — cum ar fi cioplitul în lemn, brodatul și olăritul — sînt și astăzi practicate în gospodăria țărănească, iar produsele sînt vîndute prin cooperative. Am vizitat o cooperativă de țesut covoare, la Sălișteș, lîngă Sibiu.

Satul păstrează vii și nealterate multe din vechile tradiții. Am văzut costume brodate care constituiau portul obișnuit, de fiecare zi. În majoritatea celorlalte regiuni ale țării, costumele tradiționale au fost înlocuite cu îmbrăcăminte mai practică, de lucru, și — în prezent — ele atîrnă în dulapuri, fiind purtate numai de către bătrîni, duminica dimineața, la biserică.

Pe cînd mergeam prin Sălișteș, în căutarea cooperativei de covoare — **povestește A. Tessore** — am auzit muzică și rîsete ce răzbăteau dintr-o clădire. S-ar fi zis că acolo are loc o petrecere. Călăuziți de sunete, am găsit doi tineri cîntînd la acordeon, în fața a aproximativ 20 de fete, așezate la războaiele de țesut covoare. Am întrebat-o pe supraveghetoare dacă putem sta de vorbă cu fetele și dacă putem face fotografii ; ea a acceptat, bucuroasă. „Sînt foarte ocupate, ne-a spus ea, deoarece lucrează la o comandă de 45 de covoare pentru Italia".

Și pescarii romîni — **continuă autorul reportajului** — și-au alcătuit cooperative. În Delta Dunării, la 23 mile marine de Marea Neagră, se află satul de pescari numit Mila 23. Am ajuns aici de la Tulcea, port la intrarea în Deltă, venind cu șalupa cu motor a cooperativei, care face curse mai mult sau mai puțin regulate în ambele sensuri ale Dunării, după cum este nevoie. Pe drum ne-am oprit de cîteva ori pentru a îmbarca noi pasageri : erau pescari care locuiau pe canalele Dunării, în regiunea Deltei ; fuseseră la oraș cu treburi, și — ca și noi — au trebuit să aștepte o ambarcațiune care să meargă în direcția lor.

Ne-am oprit într-un sat mic — o duzină de case așezate de o parte și de alta a unui drum nepietruit. Un pescar bătrîn și bărbos repara un năvod în fața casei.

„Bătrînii, ne-a spus tînărul care ne însoțea și care era șeful de echipaj al șalupei, nu sînt încă obișnuiți cu toate schimbările din ultimul timp. Acum, noi ducem cu totul altă viață Vindem prin cooperativă tot peștele pe care îl prindem și avem astfel bani pentru a cumpăra unele mărfuri de la oraș. Bătrînii pescuiesc pentru propriile lor nevoi. Pe vremea lor, n-au avut niciodată gheață aici, nici ambarcațiuni cu care să-și transporte surplusul Iată — bătrînul acesta are 78 de ani, dar n-a fost la Tulcea decît de două ori în viața lui. Acum, pe Dunăre, există șalupe cu motor care trec destul de des în ambele sensuri".

Și aici — **conchide ziaristul britanic** — într-una din cele mai izolate regiuni ale Europei, începe o viață nouă

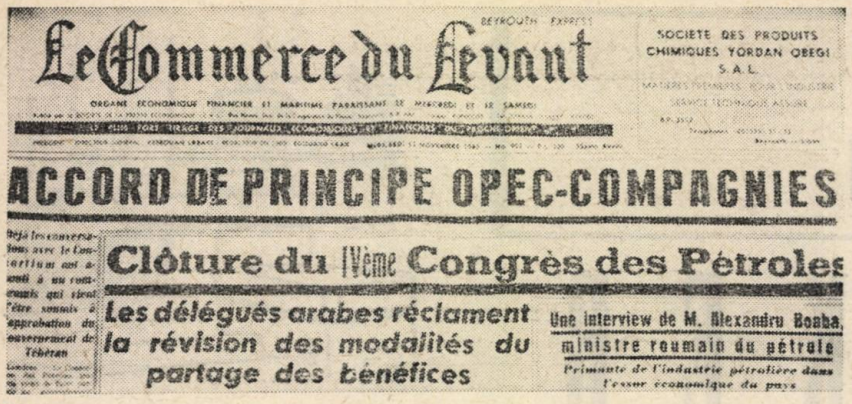
Le Commerce du Levant

ACCORD DE PRINCIPE OPEC-COMPAGNIES

Clôture du IVème Congrès des Pétroles

Les délégués arabes réclament la révision des modalités du partage des bénéfices

Une interview de M. Alexandru Boaba, ministre roumain du pétrole

CONGRESUL PETROLULUI ARAB

CONVORBIRE CU AL. BOABĂ, ADJUNCT AL MINISTRULUI INDUSTRIEI PETROLULUI SI CHIMIEI

Recent, au luat sfîrşit lucrările Congresului petrolului arab la care au participat aproximativ 650 de delegaţi ai statelor arabe, delegaţi ai marilor companii petroliere din statele capitaliste, precum şi observatori din R. P. Romînă, U.R.S.S., Venezuela, Italia, Indonezia etc.

Despre lucrările acestui congres, la care a participat, ne-a vorbit Alexandru Boabă, adjunct al ministrului industriei petrolului şi chimiei :

— Ce probleme au stat în faţa congresului ?

— Congresul a prilejuit discuţii animate în jurul unui subiect de mare importanţă pentru popoarele arabe : relaţiile dintre ţările producătoare şi companiile străine. Legat de aceasta, atenţia participanţilor la discuţii s-a concentrat şi asupra chestiunii modului cum se împart beneficiile realizate de pe urma exploatării bogăţiilor naturale ale statelor arabe şi ale forţei de muncă puse la dispoziţie de popoarele acestor ţări. Deşi nu s-a prezentat un referat special cu privire la relaţiile dintre statele producătoare şi companiile petrolifere din Occident, problema a fost în repetate rînduri abordată. S-au cristalizat două tendinţe principale. Principalul purtător de cuvînt al primei tendinţe a fost El-Tariki, om politic binecunoscut în Orient şi fost ministru al Arabiei Saudite. El a cerut ca guvernele statelor arabe să preia toate problemele privind exploatarea uriaşelor bogăţii petrolifere existente în aceste ţări. Acestei teze i s-au opus unii vorbitori din unele state arabe, precum şi reprezentanţi ai companiilor petrolifere. Aceştia au susţinut ca statele arabe să continue relaţiile cu companiile capitaliste şi să încerce să modifice condiţiile vechilor acorduri într-un sens mai favorabil statelor arabe : sporirea beneficiilor, participarea la fixarea şi controlul preţurilor, sporirea capacităţilor locale de rafinare etc. Între aceste două principale opinii a fost exprimată şi o alta, în care se preconizează înlocuirea actualului sistem de concesiuni printr-un sistem de asociere între guvernele statelor producătoare si societăţile străine ; acest regim ar da guvernelor posibilitatea de a participa în proporţie de 50 la sută la capitalul companiilor străine. El-Tariki a atras însă atenţia asupra faptului că nu ar trebui să se vorbească despre o asociere între un stat suveran şi o companie particulară, aşa cum s-a sugerat de către unii participanţi la dezbateri, întrucît un guvern suveran are dreptul de a impune regimul de exploatare care i se pare cel mai favorabil intereselor naţionale.

Şi în problema redevenţelor primite de către statele arabe s-au manifestat atitudini diferite.

— Cum s-au sintetizat diversele puncte de vedere exprimate cu prilejul dezbaterilor în hotărîrile congresului ?

— La încheierea lucrărilor au fost adoptate mai multe rezoluţii. În principala rezoluţie se cere companiilor străine să ia „măsuri concrete, compatibile cu aspiraţiile arabe, de natură să asigure ţărilor arabe o parte echitabilă din resursele naţionale ce vor permite dezvoltarea economiei lor. Congresul atrage atenţia companiilor asupra faptului că perseverarea lor într-o atitudine negativă faţă de respectarea acestor juste aspiraţii ar putea complica problemele şi eventual chiar aduce prejudicii propriilor interese ale companiilor". În rezoluţii s-a pus un accent important pe necesitatea formării de cadre naţionale necesare industriei petrolifere din statele arabe. Pentru aceasta s-a cerut înfiinţarea unor şcoli unde să poată fi pregătită o generaţie de specialişti arabi capabilă să dezvolte, în toate direcţiile, această industrie de importanţă vitală pentru popoarele arabe

— Ce contribuţie a adus delegaţia romînă ?

— Invitată să participe la lucrări în calitate de observatoare, delegaţia ţării noastre a prezentat două referate : „Dezvoltarea industriei constructoare de utilaj petrolifer în R.P.R." şi „Cercetarea proprietăţilor lubrefiante ale uleiurilor cu ajutorul izotopilor". Discuţiile cu caracter tehnic purtate în jurul comunicărilor noastre au dovedit interesul deosebit acordat de către reprezentanţii statelor arabe faţă de industria noastră petroliferă şi faţă de cercetările oamenilor de ştiinţă în acest domeniu. Succesele economiei ţării noastre pe diverse planuri sînt cunoscute în Orientul Arab, la aceasta contribuind, printre altele, şi schimburile comerciale, în creştere, între ţara noastră şi statele din Orientul Apropiat şi Mijlociu. Cu prilejul unei întîlniri între delegaţia romînă şi dl Kesrouan Labaki, directorul ziarului *Le Commerce du Levant*, s-a vorbit elogios despre asistenţa tehnică acordată de ţara noastră unor state din această parte a lumii. Cu diverse alte prilejuri a fost evocată posibilitatea lărgirii în continuare a schimburilor comerciale dintre ţările noastre.

În încheierea convorbirii, Al. Boabă ne-a vorbit despre ospitalitatea manifestată de organizatorii conferinţei.

— Gazdele au înconjurat pe reprezentanţii romîni cu o atenţie deosebită. În afara participării la lucrări — şi menţionez că ţara noastră participă pentru cea de-a treia oară la lucrările Congresului petrolului arab — am avut un preţios schimb de păreri cu specialişti şi oameni de afaceri prezenţi în acea perioadă la Beirut. În capitala Libanului ne-am mai întîlnit şi cu o serie de personalităţi din lumea petrolului care au vizitat ţara noastră. Dl Ho Ira, vicepreşedinte al companiei americane „Continental Oil Co.", şi-a reamintit, în discuţiile cu noi, de recenta sa vizită în ţara noastră. De asemenea, dl Guido Bibi, om de afaceri italian, şi-a exprimat dorinţa de a revedea Romînia şi de a continua contactele pe care le-a avut cu prilejul călătoriei făcute la noi.

Vizitele pe care le-am făcut în Liban ne-au dat posibilitatea să cunoaştem o parte din frumuseţile acestei ţări mediteraneene, să facem cunoştinţă mai apropiată cu prietenosul şi ospitalierul popor libanez.

La întoarcerea spre patrie am poposit scurtă vreme în Grecia. Acolo ni s-a oferit plăcuta posibilitate de a lua contact cu o serie de personalităţi oficiale şi cu reprezentanţi ai cercurilor de afaceri. Considerăm utilă vizita pe care am făcut-o la o rafinărie din Pireu. Şi în Grecia, din discuţiile avute, a reieşit dorinţa reciprocă a intensificării relaţiilor dintre statele noastre, în toate domeniile de activitate, întrucît aceasta ar fi în avantajul reciproc al părţilor.

Participarea la Congresul petrolului arab s-a dovedit utilă. Contactele între reprezentanţii statelor producătoare de petrol permit o mai bună cunoaştere a problemelor lor, este în avantajul reciproc al tuturor şi deschide noi posibilităţi pentru intensificarea legăturilor multilaterale între părţile interesate.

E. PH.

CAZUL BAKER

„Nu se mai poate ține închisă cutia!"
(Din New York Herald Tribune)

Omul care, după expresia unui senator, „știa tot ce se întîmplă, cine s-a îmbătat, cine a plecat din oraș, cu cine trăiește fiecare, cine este împotriva adoptării unei legi și din ce motive, precum și pe ce cale poate fi apropiat un adversar pentru a fi determinat să-și schimbe părerea", se află pe banca acuzaților, fiind anchetat de Comitetul pentru regulamente și administrare al Senatului S.U.A.

Boby Gene Baker, considerat al 101-lea senator, deși nu era decît secretar al grupului partidului democrat — a căzut în dizgrație. Revenirea Senatului la componența sa legală de 100 de membri (cîte doi aleși în fiecare stat federal) n-a provocat însă suspine de ușurare...

Măsura vinovăției lui Baker va fi stabilită de Comitetul de anchetă, dar practicile sale au indignat chiar și pe mulți oameni de afaceri care au văzut multe în viața lor. Drumul pe bîrna dintre corectitudine și fraudă a caracterizat întreaga activitate a lui Baker. Principalul acuzator, John Williams, supranumit senatorul procuror, l-a învinuit pe descurcărețul Boby de „trafic de influență și necinste". Această acuzație gravă este folosită atît de rar în cadrul intern al Senatului, încît chiar pronunțarea ei a avut o rezonanță sumbră. „Baker, scria revista *Time*, este amestecat într-un scandal de mari proporții și întregul Senat se teme că unii dintre membrii săi sînt complici".

Cînd Baker a demisionat din postul său remunerat cu 19 612 dolari anual, mulți oameni politici de vază s-au temut că pot fi citați într-o anchetă mai mult decît compromițătoare. Așa se explică de ce, la sfîrșitul primei ședințe a Comitetului de anchetă, senatorul Carl Hayden (Arizona) a ridicat din umeri în fața reporterilor care-l așteptau în anticameră: „no comment" — nici un comentar. Ceilalți membri ai Comitetului au fost și ei — contrar obiceiului — la fel de taciturni.

Baker, a cărui ascensiune înfloritoare a fost curmată brusc la 36 de ani, a folosit multe metode pentru a-și rotunji veniturile. Presa americană aprecia averea lui la 2 milioane de dolari, dar constatările agenților FBI au fost ceva mai modeste: din 1 528 436 dolari au scăzut creanțele și datoriile, considerînd că a rămas numai cu 826 286 dolari.

În afara firmei de avocatură la care era coasociat, Baker avea reprezentanța agenției de voiaj „Go travel" și a investit bani într-o ramură care în S.U.A. s-a dezvoltat considerabil: motelurile (hoteluri de o construcție relativ simplă, răspîndite pe șosele și în orașe; călătorilor li se oferă acolo posibilitatea să-și gareze și să-și repare eventual automobilul). Piesa sa de rezistență în această ramură a fost construcția motelului „Carousel" în Ocean City, care a costat 1 200 000 de dolari, și la inaugurarea căruia au participat 200 de persoane de frunte din viața politică.

Construcția „Carouselului" are o istorie nedeslușită. Neavînd capital suficient, Baker s-a adresat lui Alfred Nowak din Washington, cu care mai făcuse în trecut afaceri. Pe măsură ce construcția din Ocean City se înălța, Baker cerea asociatului său fonduri tot mai mari; dar cu numai cinci luni înaintea deschiderii, Nowak moare de un atac de inimă la vîrsta de 44 de ani.

Baker este acuzat că a cumpărat acțiuni de la „Milwaukee Mortgage Guaranty Insurance" cu 2,5 dolari bucata, înainte de a fi puse în vînzare publică. După ce acțiunile au fost lansate pe piață și au atins la bursă cota de 50 de dolari, el a realizat în mai puțin de o lună 500 000 de dolari. Motivele pentru care i s-au pus la dispoziție acțiunile de către respectiva companie urmează să fie stabilite de anchetă.

Pentru genul de legături stabilite de Baker este concludentă prietenia lui cu Robert S. Kerr, magnat al industriei petrolului și senator de Oklahoma pînă în ianuarie 1963, cînd a decedat. După cum a reieșit la cercetări, „Oklahoma City's Fidelity National Bank" (unde avea un pachet de acțiuni și Kerr) a acordat, la insistențele lui Baker, un împrumut de 275 000 de dolari firmei „Serv. U-Corp" care se îndeletnicește cu producția de aparate automate. Prin acest împrumut, Baker a dat o lovitură dublă, meritînd atît recunoștința senatorului, cît și pe cea a firmei respective. Înainte de a fi pus sub urmărire, Baker a plecat la Oklahoma City pentru a-i întîlni pe Dean A. McGee, președintele companiei „Kerr—McGee Oil Industries Inc." și pe Robert Kerr jr, fiul răposatului senator Kerr, spre a-i convinge că, înainte de moarte, senatorul i-a dat 40 000 dolari ca „dar", ceea ce presupune implicit că nu îi va mai restitui niciodată.

Pentru a pune la cale afacerile și — mai important — pentru a-și exercita „la el acasă" influența, Baker a deschis la Carol Adams Hotel, pe aceeași stradă cu noua clădire a birourilor Senatului, așa-numitul „Quorum Club". Pe lîngă distracțiile puse la dispoziția vizitatorilor, „Q. Club" avea o instalație specială de comunicație directă care permitea fiecărui senator să urmărească dezbaterile din Capitoliu și — în măsura în care este interesat — să-și comunice votul. Desigur că nici cele mai amănunțite anchete, chiar dacă ar fi duse pînă la capăt, nu vor putea stabili cu precizie traficul de influență făcut la adăpostul „scopurilor literare" enunțate în regulamentul de funcționare al lui „Q. Club". După expresia presei americane, „Q.C." era un loc potrivit pentru „negocieri în afaceri și în politică". Printre cei 197 de membri ai săi (taxa de înscriere era de 100 de dolari și contribuția lunară de 50 de dolari) se numărau mulți lobbyști, traficanți de influență pe culoarele Congresului și ale organelor sale, figuri guvernamentale, membri ai Congresului. Pe listă figurau senatorii democrați Frank Church (Idaho), Daniel Brewster (Maryland), J. Houward Edmondson (Oklahoma), Harison Williams (New Jersey) și republicanii James Battin (Montana), William Ayres (Ohio).

În sfîrșit, seria afacerilor lui Baker n-a ocolit domeniul imobiliar. Pe lîngă reședința cumpărată cu 125 000 de dolari, în care locuia cu soția sa Dorothy și cei cinci copii, descurcărețul Boby a cumpărat un apartament luxos chiar în apropierea Congresului, cu 28 000 de dolari. Cum „Federal Housing Authority" a stabilit o clauză prin care numai proprietarul poate locui în lotul de clădiri construite de stat, în respectivul apartament a fost plasată secretara particulară, Carole Tyler, înscrisă ca „verișoară". Faptul că frumoasa Carole, care înainte de a veni la Washington fusese „Miss London County", a împărțit apartamentul cu Mary Alice Martin, secretară la biroul senatorului George Smathers, și că în afacerile lui Baker erau amestecate și unele „call-girls", a determinat presa engleză să constate caustic că și americanii au cazuri similare Angliei. De altfel, ziarul *New York Post* a stabilit într-o anchetă făcută în rîndurile vecinilor că printre cei care frecventau luxosul apartament decorat cu tablouri de preț din cartierul de sud-est se numărau „cel puțin patru senatori", precum și „cîteva persoane de la Casa Albă", iar „mulți vizitatori veneau pe ușa din dos".

În aceste condiții este limpede de ce se fac presiuni pentru curmarea cît mai grabnică a investigațiilor comitetului senatorial, al cărui buget a fost stabilit — tot ca un semn al încercării de a nu lărgi lista celor interogați — la 50 000 de dolari.

Bryan ROGERS

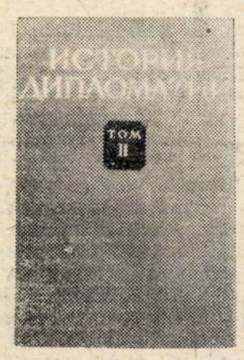

CUM A ÎNCEPUT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Recent a apărut la Moscova volumul II din Istoria diplomației, al cărei autor este cunoscutul savant sovietic V. M. Hvostov. Se continuă astfel opera de reeditare a acestei lucrări de mari proporții, desfășurată sub conducerea redacțională a lui A. A. Gromîko, U. N. Zemskov, V. A. Zorin, V. S. Semionov, S. D. Skazkin, V. M. Hvostov.

Vol. II parcurge perioada 1871—1914, adică din momentul păcii de la Frankfurt, pînă la dezlănțuirea primului război mondial inclusiv.

Redăm mai jos unele fragmente din ultimul capitol: „Începutul primului război mondial"

IN PRAGUL VERII ANULUI 1914

Regăsim în documentele timpului reproduse și interpretate cu multă judiciozitate în Istoria diplomației **(vol. II) momentele care demonstrează pregătirea minuțioasă, de ambele părți, a primei conflagrații mondiale.**

Ascuțirea extremă a principalelor contradicții imperialiste — anglo-germane, ruso-germane, ruso-austriece, franco-germane — era dublată de o pregătire militară a ambelor coaliții. Războaiele balcanice au contribuit și ele la schimbările intervenite în viața internațională. Despre acestea, Istoria diplomației **se exprimă astfel :**

Ce-i drept, ele au contribuit la eliberarea slavilor din Balcani de sub jugul otoman. Au accentuat însă și contradicțiile dintre statele balcanice. Jugul otoman a fost sfărîmat nu prin revoluție, ci datorită războiului dintre guvernele monarhice din Balcani. Acest lucru a dus la o luptă înverșunată între învingătorii Turciei. Bulgaria dorea să-și ia revanșa pentru cel de-al doilea război balcanic ; Grecia și Serbia nu voiau să se împace cu frontierele stabilite Albaniei ; Italia nu evacua Dodecanezul, ocupat de ea. În același timp, Turcia aștepta un moment favorabil pentru a răpi Greciei insulele din Marea Egee. Dar asta nu era totul : monarhii balcanici erau sprijiniți de marile puteri imperialiste care își disputau influența în Orientul Apropiat. Rusia și Anglia se străduiau în continuare să smulgă Turcia de sub influența Germaniei. La Sofia, București și Atena se desfășura o luptă acerbă între Antantă și blocul austro-german pentru orientarea politicii guvernelor balcanice, pentru forțele militare, de care aveau nevoie în pragul războiului mondial. Austria aștepta un prilej să se răfuiască cu Serbia ; slavii din sud doreau să se elibereze de sub jugul Austro-Ungariei ; guvernul sîrb urmărea făurirea „Serbiei Mari" ; Rusia îl sprijinea.

În felul acesta, Balcanii au devenit butoiul cu pulbere al Europei. Era nevoie numai de o scînteie pentru a declanșa o explozie la scara Europei întregi.

În primăvara anului 1914, în așteptarea inevitabilei încleștări, diplomația celor două grupuri continua să desfășoare o febrilă activitate pentru întărirea pozițiilor sale. În iunie 1914, în cursul întîlnirii de la Constanța, dintre Nicolae al II-lea și regele Romîniei, Sazonov (ministrul de externe al Rusiei) a depus toate străduințele pentru a atrage definitiv Romînia de partea Antantei.

La Konopiste (iunie 1914) are loc întîlnirea dintre Wilhelm al II-lea și Franz Ferdinand. Programul diplomatic elaborat corespundea situației înfățișate mai sus.

★

Diplomația kaiserului a scontat aproape pînă în ultimul moment pe „splendida izolare" a Angliei, pe neutralitatea ei într-un eventual conflict european. Dar, de fapt, antagonismul anglo-german era factorul principal în politica imperialistă, care a dus la războiul din 1914. În paginile Istoriei diplomației **găsim citate elementele unei politici care avea să se repete după un sfert de veac : încurajarea agresiunii germane. În Orient s-au ciocnit interesele engleze și germane ; dar pînă la urmă, aceste monopoluri au ajuns la înțelegere. La 15 iunie 1914, convenția era gata pentru a fi semnată. Dar semnarea a fost amînată. Războiul care a izbucnit curînd a împiedicat încheierea tratatului de împărțire a bogățiilor Irakului între monopolurile engleze și germane. Glonțul care a pus capăt vieții arhiducelui Franz Ferdinand, moștenitorul tronului austriac, a fost folosit pentru a declanșa o conflagrație care avea să ducă la exterminarea a milioane de oameni.**

„TOTUL ESTE GATA"

Aceste cuvinte aparțin generalului comandant al biroului de mobilizare al statului major general german. Ele sînt citate într-un raport adresat lui Wilhelm al II-lea, după ce se hotărîse folosirea la maximum a pretextului oferit de Sarajevo. În contextul creat, guvernul german a considerat că „situația este favorabilă".

La Berlin se făcea următoarea socoteală : dacă Rusia nu se va amesteca în neînțelegerile dintre austrieci și sîrbi, Austria va nimici Serbia ; aceasta va fi un cîștig serios pentru blocul austro-german. Dacă însă Rusia se va decide totuși să lupte, atunci va urma un mare război, în condiții avantajoase pentru Germania. Ulterior, aceste condiții amenințau să ia pentru imperialismul german o întorsătură proastă. La 2 iulie 1914, un agent militar din Saxonia raporta — din Berlin la Dresda — că conducerea militară germană are de gînd să înceapă războiul. „Am impresia că marele stat major general ar considera de dorit acum izbucnirea unui război", scria el.

Aprobînd planul austriac de reprimare a Serbiei, Wilhelm al II-lea a chemat imediat la Potsdam pe reprezentanții comandamentului armatei și marinei. El i-a prevenit despre probabilitatea războiului.

La 7 iulie 1914, la Viena a avut loc o ședință a consiliului de miniștri. „Serbiei trebuie să i se pretindă cereri atît de exagerate încît să se știe dinainte că ele vor fi respinse, pentru a se trece la rezolvarea radicală a problemei pe calea amestecului armat", — arată protocolul ședinței.

ULTIMATUMUL ADRESAT SERBIEI

Textul ultimatumului austriac a fost alcătuit — în mod intenționat — în așa fel, încît un stat care ține la independența și la integritatea sa să nu-l poată accepta.

Înmînînd nota, ministrul austro-ungar, baronul Giesl, a declarat că dacă ultimatumul nu va fi acceptat integral la termenul fixat, el își va retrage scrisorile de acreditare.

Guvernul sîrb a solicitat imediat protecția Petersburgului, care a declarat că nici un guvern nu poate accepta cererile prezentate Serbiei, ele echivalînd cu renunțarea la suveranitate și independență.

La 25 iulie, la termenul fixat, premierul sîrb Pașici a adus baronului Giesl răspunsul guvernului sîrb. Nota Serbiei a fost redactată într-un spirit extrem de conciliant și cît se poate de diplomatic. Serbia nu a respins de-a dreptul cererile provocatoare ale Vienei. Deși cu reticențe, ea accepta 9 puncte din ultimatumul austriac. Serbia a refuzat să accepte numai o singură cerere : ea nu permitea reprezentanților austrieci să efectueze, pe teritoriul Serbiei, cercetările în legătură cu atentatul la viața

arhiducelui. Guvernul sîrb a explicat că acest lucru „ar constitui o încălcare a constituției și a legii de procedură penală".

Baronul Giesl a parcurs repede răspunsul. Văzînd că sîrbii nu acceptă o clauză oarecare, el a cerut să i se elibereze imediat pașaportul. În aceeași seară, misiunea austro-ungară a părăsit Belgradul ; șeful misiunii, scontînd pe o rupere a relațiilor, dăduse dinainte dispoziții pentru împachetarea arhivei și a restului lucrurilor.

La 28 iulie, guvernul austro-ungar a declarat război Serbiei printr-o telegramă și a început acțiunile militare.

CELE DOUĂ NOTE ALE LUI POURTALÈS

Planul strategic german ne dovedește, o dată mai mult, că agresiunea hitleristă a reluat în mare măsură concepția strategică a lui Wilhelm și a statului său major. Germania miza pe o înfrîngere fulgerătoare a Franței, urmînd ca apoi să fie aruncate toate forțele asupra Rusiei și, în felul acesta, adversarii să fie zdrobiți pe ambele fronturi. De aceea, diplomația germană și-a propus să întîrzie cu orice preț măsurile de mobilizare ale Rusiei.

La 31 iulie, la miezul nopții, ambasadorul german s-a prezentat la Sazonov, căruia i-a adus la cunoștință că — dacă la 1 august, pînă la ora 12, Rusia nu va proceda la demobilizare — Germania va decreta și ea mobilizarea. Sazonov l-a întrebat dacă aceasta înseamnă război. „Nu, a răspuns Pourtalès, însă sîntem cît se poate de aproape de el". Rusia nu a sistat măsurile de mobilizare. La 1 august, Germania a început mobilizarea generală.

Ambasadorul Germaniei, prințul Lichnowsky, ieșind de la Foreign Office.

În aceeași zi, la 1 august, seara, ambasadorul german a venit din nou la Sazonov. El l-a întrebat dacă guvernul rus intenționează să dea un răspuns favorabil la nota privind încetarea mobilizării. Sazonov a răspuns negativ. Contele Pourtalès a scos din buzunar o hîrtie împăturită și a repetat din nou întrebarea sa. Sazonov a răspuns din nou printr-un refuz. Ambasadorul vădea o emoție crescîndă. Pourtalès a pus pentru a treia oară aceeași întrebare. „Nu vă pot da un alt răspuns" — a spus Sazonov. „În acest caz, a exclamat Pourtalès cu respirația întretăiată de emoție, trebuie să vă remit această notă". Cu aceste cuvinte, el a înmînat lui Sazonov un document : erau cele două variante ale notei prin care se declara războiul. Bethmann trimisese două redactări diferite, pentru cazul unor eventuale variante ale răspunsului lui Sazonov, iar Pourtalès, emoționat, i le-a dat lui Sazonov pe amîndouă.

Războiul ruso-german începuse.

ÎN ACEST RĂSTIMP ÎN ANGLIA...

Anglia nu putea admite înfrîngerea Franței și a Rusiei de către Germania. Ea nu putea accepta acest lucru dintr-un singur motiv, cu adevărat imperativ : întărirea imperialismului german ar fi fost dezastruoasă pentru interesele de mare putere ale Angliei. Grupul din cabinet, în frunte cu primul ministru, era ferm convins de inevitabilitatea intrării Angliei în război, de partea Franței și Rusiei. Dar el nu se grăbea să declare acest lucru oficial.

Abia la 27 iulie 1914, cabinetul britanic a luat în discuție, pentru prima oară de la începerea crizei, situația internațională. Grey și-a început raportul citind telegrama ambasadorului din Petersburg, Buchanan, în care se spunea că, în caz de război, Sazonov contează pe sprijinul militar al Angliei. A sosit momentul, a conchis Grey, cînd cabinetul trebuie să ia o hotărîre fermă : Anglia va participa activ la problema europeană alături de celelalte două puteri ale Antantei sau va rămîne deoparte și va păstra neutralitatea absolută. Anglia nu mai poate amîna mai mult această hotărîre. Evenimentele se precipită cu o mare rapiditate. Grey a prevenit că, în cazul în care cabinetul se va pronunța pentru neutralitate, el va demisiona. După aceea, s-a făcut liniște.

Primul care a întrerupt-o a fost lordul Morley. El s-a pronunțat împotriva intrării Angliei în război. Pe aceeași poziție s-au situat majoritatea membrilor cabinetului — 11, inclusiv Morley. Grey a fost sprijinit numai de trei : premierul Asquith, Holden și Churchill ; Lloyd-George și alți cîțiva miniștri s-au situat pe o poziție de espectativă.

GERMANIA DECLARĂ RĂZBOI FRANȚEI

Serbia, Rusia. Urmează Franța. Diplomația germană recomandase, cu mult timp în urmă, ca prima lovitură să fie îndreptată tocmai în această direcție. De altminteri și cercurile conducătoare franceze erau decise la un război împotriva Germaniei. Pentru fiecare din cele două părți se punea doar problema de a încerca să arunce răspunderea asupra celeilalte :

La 30 iulie 1914, guvernul francez și-a retras trupele la 10 kilometri de graniță, căutînd să prevină cu grijă incidentele de frontieră care ar fi putut constitui pentru germani un pretext al începerii acțiunilor militare

La 31 iulie, concomitent cu cererea adresată Petersburgului de a înceta mobilizarea, ambasadorul german la Paris a înmînat o notă ministrului francez al afacerilor externe. În această notă, guvernul german făcea cunoscute Franței cererile pe care le prezentase Rusiei. În continuare, el întreba dacă Franța este decisă să-și asume obligația de a respecta neutralitatea. S-a acordat un termen de 18 ore pentru răspuns.

Șeful statului major general german cerea începerea cît mai grabnică a acțiunilor militare pe frontul de vest. La 1 august, Bethmann a redactat textul declarației de război împotriva Franței. Pentru justificarea acestui act, cancelarul german a folosit zvonuri false sau fabricate ad-hoc despre incidente de frontieră și pretinse atacuri ale aviației franceze săvîrșite asupra teritoriului Germaniei. Ulterior, înșiși germanii au recunoscut că, declarînd război Franței, ei au invocat motive care s-au dovedit a fi mincinoase. Astfel „era justificat" un act de cea mai mare importanță internațională : declararea războiului împotriva Franței. Nota a fost înmînată guvernului francez în seara zilei de 3 august 1914.

ANGLIA INTRĂ ÎN RĂZBOI

Politica contradictorie a guvernului englez a fost forțată de evenimente. Declarația de război făcută Franței, invadarea Belgiei nu mai îngăduiau espectativa. Guvernul din Bruxelles a cerut ajutor Angliei. În aceste condiții, Grey i-a învins pe colegii săi progermani. La Londra avea loc sesiunea Parlamentului. Toată lumea aștepta cuvîntarea ministrului de externe.

Grey a consacrat Belgiei sfîrșitul discursului său. El a căutat să demonstreze că dacă Belgia va deveni obiectul unei invazii străine, Anglia nu poate să-și păstreze neutralitatea. Grey a cerut Camerei să acorde cabinetului împuterniciri nelimitate pentru folosirea tuturor forțelor maritime și terestre ale Marii Britanii. Conservatorii și chiar irlandezii au dat vot de încredere în guvern.

A doua zi, la 4 august 1914, guvernul britanic a dat Germaniei un ultimatum cerînd respectarea necondiționată a neutralității Belgiei. Se cerea ca răspunsul să fie dat pînă la ora 23 gmt

În seara aceleiași zile, cabinetul s-a întrunit în Downing Street. Grey era convins că răspunsul nu va veni. Totuși, miniștrii au așteptat cu emoție sosirea notei de răspuns de la ambasada germană. Acul ceasornicului se apropia de ora fixată. Termenul expirase și răspunsul nu venise. Grey a trimis la ambasada germană, lui Lichnowsky, o scrisoare cu următorul conținut : „Guvernul majestății sale consideră că începînd de astăzi (adică 4 august) de la ora 11 seara, între cele două țări există stare de război."

Așa a început primul război mondial.

IMOBILISM „MADE IN U. S. A."

UN STUDIU CRITIC AL LUI GEORGE KENNAN PRIVIND POLITICA EXTERNĂ AMERICANĂ

George Kennan este unul dintre cei mai cunoscuți teoreticieni americani în domeniul politicii mondiale. El este acela care în 1947, întorcîndu-se de la Moscova, unde fusese ambasador al S.U.A., a elaborat în revista **Foreign Affairs** bazele așa-numitei „politici de stăvilire a comunismului", care a devenit linia oficială a administrației Truman.

Era în perioada cînd S.U.A. dețineau monopolul bombei atomice și cînd politica S.U.A. era construită pe premisa supremației militare americane. George Kennan sublinia că Uniunea Sovietică nu mai trebuie privită ca un partener (nu trecuseră nici doi ani de la victoria aliaților asupra fascismului) ci ca un rival, iar noile republici populare din Europa de est trebuie cucerite prin presiune economică și politică în vederea restaurării capitalului. Ulterior, John Foster Dulles a elaborat varianta „eliberării", care nu se deosebea esențial de politica „stăvilirii", dar avea un caracter mai agresiv.

Pe măsură însă ce S.U.A. pierdeau monopolul atomic și raportul de forțe în lume suferea schimbări. George Kennan își revizuia teoriile în 1954, într-o serie de conferințe de mare răsunet ținute la Princeton. Kennan arăta că politica „stăvilirii" sau „eliberării" devenise primejdioasă și fără speranțe. În cartea care a reunit aceste conferințe („Realități ale politicii externe americane"), Kennan demonstra necesitatea de a coborî din „lumea ideală" pe care și-o închipuie cei care hotărăsc politica, pe „terenul realităților externe în mijlocul cărora această politică trebuie să opereze".

Kennan este de asemenea cunoscut pentru poziția pe care a luat-o în favoarea „dezangajării" în Europa centrală a celor două grupări militare: N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia.

În 1961—1962, Kennan a funcționat ca ambasador la Belgrad, post din care a demisionat în 1963 pe motiv că „Congresul și birocrația din Washington l-au legat fedeleș și au schilodit politica americană".

Manifestările publice ale lui George Kennan au un larg ecou internațional. Recent, în revista *Look* (din 10 oct.) el a publicat, sub formă de interviu, un studiu critic privind politica externă americană.

Teza principală a lui Kennan este că „politica externă americană se află în stare de paralizie". Kennan atribuie acest imobilism lipsei unui țel clar definit al politicii americane în problema păcii și războiului. Dorim să negociem cu țările socialiste sau să ajungem la război cu ele? — este chestiunea pe care o pune George Kennan. Și el adaugă: „Cei care așteaptă capitularea țărilor comuniste, vorbesc despre un lucru atît de nerealist încît ei în fapt vor război". O asemenea mentalitate, Kennan o taxează ca „iresponsabilitate în cel mai înalt grad".

Între factorii care „paralizează" politica externă americană, autorul enumeră: efectul ucigător al **birocrației, egoismul aliaților vest-europeni** și în mod deosebit, **presiunea extremei drepte și gîndirea ultramilitaristă.**

Birocrația — spune Kennan — nu poate reacționa suficient de operativ la schimbări, iar caracterul greoi al instituțiilor guvernamentale înăbușe inițiativa. Referindu-se în special la Franța și Germania occidentală, el arată piedicile pe care le creează vederile înguste, egoiste, ale aliaților S.U.A. în negocierea problemelor internaționale: „Această coaliție este incapabilă să cadă de acord asupra oricărei soluții negociabile, cu excepția capitulării necondiționate și a satisfacerii cerințelor maxime ale fiecăruia dintre aliații noștri. Este mai ușor unei coaliții să cadă de acord pentru a cere totul în afara chiuvetei de la bucătărie, decît să adopte o poziție reală de negocieri. Aceasta mă îngrijorează, deoarece nu va avea loc nici o capitulare. Adversarii noștri nu sînt atît de slabi. Dacă nu putem găsi o poziție de negocieri, războiul rece va continua și pericolele nu vor descrește"

Autorul stăruie asupra problemei germane, în care imobilismul se manifestă atît prin frînele pe care le pun vederile înguste ale aliaților vest-europeni, cît și gîndirea unor ultramilitariști de la Washington. Pentru Kennan, Europa este o problemă **politică** și nu militară. Revenind la polemica pe care a avut-o cu Acheson, fost secretar al Departamentului de Stat, Kennan se declară în favoarea unei Germanii unificate, dar neutre. El își dă seama că aceasta nu se poate realiza peste noapte, dar preconizează o rezolvare treptată a problemei pe linia „dezangajării" militare în centrul Europei. Trebuie însă să se renunțe la mentalitatea ultramilitaristă care blochează soluționarea problemei: creează inhibiție — arată autorul — ideea fixă că în Germania occidentală trebuie să existe o puternică forță armată americană.

În sfîrșit, factorul pe care Kennan îl consideră a contribui cel mai mult la „paralizarea politicii externe" este ceea ce el numește „puternica influență a dreptei". În această ordine de idei, Kennan descrie o situație tipică a vieții publice americane: „Oamenii sînt teribil de sensibili la acuzația că nu sînt suficient de anticomuniști. Dreapta are influență, ea își reduce la tăcere adversarii și face pe fiecare să dorească a nu fi atacat de ea. O mare parte a țării tace în această privință, cea mai mare parte a presei este intimidată". S-a ajuns, astfel, la situația că „un politician, fie el la Casa Albă sau în Congres, care exprimă idei noi sau acționează cu fermitate în politica externă, este întotdeauna nevoit să-și apere existența politică în fața extremiștilor care fac gălăgie mare, dar dau dovadă de puțină răspundere."

În afară de senatorii și congresmenii reacționari există în țară un mare număr de organizații ca „Legiunea Americană", „Fiicele Revoluției Americane", „John Birch", „Cruciada creștină anticomunistă" etc. care desfășoară o foarte intensă activitate pe linia dreptei. Concepția de bază a dreptei americane este extrem de simplistă și ar putea fi rezumată în felul următor: tot ce se întîmplă în lume, de la creșterea sistemului socialist la succesele mișcării de eliberare națională și la prăbușirea unor „clienți americani" ca Li Sîn Man, Menderes, Batista și alții — toate se datoresc nu unor cauze social-economice și unor fenomene politice, ci faptului că politica S.U.A. față de comunism ar fi fost „soft" (moale) și aceasta pentru că

în pricipalele instituții americane (mergînd pînă la citarea Departamentului de Stat, bisericii protestante, Curții supreme și chiar Pentagonului) s-au „infiltrat comuniști". Deci ar trebui o politică „tare" față de comunism, cu toate corolarele acestei politici : intensificarea pregătirilor militare și a războiului rece, ca și alte sloganе tipice ale dreptei americane — : ieșirea S.U.A. din O.N.U., ruperea relațiilor diplomatice cu U.R.S.S., războiul împotriva Cubei etc. Repetarea pînă la abuz a acestor fantasmagorii și propagarea zilnică prin presă, radio, televiziune, de la pupitru și de pe amvon a gogoriților anticomuniste, contribuie la crearea climatului propice lozincilor dreptei. Exponent pe scară națională al dreptei americane se vrea senatorul Barry Goldwater, care manevrează în prezent pe toate căile pentru a deveni candidatul partidului republican la alegerile prezidențiale din toamna lui 1964.

George Kennan a fost inițial un sprijinitor activ al politicii „noii frontiere" anunțate de administrația Kennedy la preluarea puterii. Acum după aproape trei ani de guvernare, el arată că factorii paralizanți împiedică realizarea acestei politici. Caracteristic noii administrații este că a recunoscut, în mai mare măsură decît predecesorii, existența noului raport de forțe pe arena mondială, dar n-a mers pînă la a trage toate concluziile cuvenite. Oscilațiile prezentei administrații în politica externă (acordul pașnic privind Laosul, dar continuarea războiului nedeclarat din Vietnamul de sud ; comportarea rezonabilă în toiul crizei din Marea Caraibilor, dar continuarea măsurilor de embargo și a incitațiilor împotriva Cubei revoluționare ; semnarea Tratatului de la Moscova privind experiențele nucleare dar, concomitent, și noile eforturi ale Washingtonului pentru crearea forței nucleare N.A.T.O.) evidențiază influențele contradictorii care acționează asupra acestei politici : pe de o parte, cerința opiniei publice de a se negocia cu Uniunea Sovietică, iar pe de altă parte, măsurile inspirate de politica „de forță".

„Presiunea dreptei" de care vorbește Kennan s-a făcut resimțită pînă acum și se va face resimțită și în campania electorală. În această privință, este interesant comentariul ziarului londonez **Times** : „Kennan a indicat formatul cutiei în care se află în prezent administrația... Alegerile prezidențiale de peste un an aruncă de pe acum o umbră anihilantă, iar lozinca electorală probabilă, **pace și pregătire militară,** descrie în mod corect o politică și o atitudine plină de contradicții".

Critica lui Kennan publicată în revista **Look** reprezintă o nouă manifestare tipică pentru acele cercuri influente americane care, înțelegînd ce ar însemna o catastrofă racheto-nucleară, dau dovadă de mai multă luciditate și se orientează spre o politică rațională, de evitare a războiului.

Silviu BRUCAN

PUNCTE DE VEDERE

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

„SFIDARE LATINO-AMERICANĂ LA ADRESA S.U.A."

CE ESTE Alianța pentru Progres și unde poate duce ea America Latină ?

Postulatele pe baza cărora, în urmă cu doi ani, a fost creată Alianța pentru Progres încep să fie puse sub semnul întrebării de către latino-americani, care în același timp fac o nouă încercare de a reexamina relațiile lor cu S.U.A. În ultimele luni, punerea sub semnul întrebării a bazei Alianței inițiate de S.U.A. s-a intensificat treptat și fără zarvă în emisfera occidentală. Dar această stare de spirit s-a manifestat, sub o formă profund politică, la conferința anuală a Alianței, care s-a deschis luni la Sao Paolo, într-o atmosferă penibilă și plină de îndoieli.

S.U.A. se așteptau ca această conferință să fie, în primul rînd, o întrunire tehnică, îndreptată asupra problemei întăririi și reorganizării mecanismului Alianței. Obiectivul principal al Washingtonului era de a contribui la crearea unui organ executiv destul de puternic pentru a coordona activitatea Alianței.

Dar, în loc de aceasta, Averell Harriman, subsecretar de stat pentru problemele politice, care conduce delegația S.U.A. s-a găsit în fața unei situații politice care oglindea un nou val puternic de agitație latino-americană. Revolta împotriva Alianței sub forma ei actuală este condusă, la conferință, de Brazilia.

Discursul rostit de Harriman la 13 noiembrie a constituit, în mare măsură, o examinare tehnică a Alianței, deși el a cerut „o conducere politică întărită". Harriman a declarat că la conferința de la Sao Paolo trebuie să se hotărască dacă obiectivele și metodele Alianței necesită să fie modificate, dar nu a prezentat nici un fel de păreri ale S.U.A. asupra modului în care ar trebui să se facă schimbările.

Se pare că Statele Unite au nesocotit sfidarea politică tot mai puternică pe care o întîmpină poziția lor de conducător al Alianței. Nici o țară, nici măcar Brazilia, nu este dispusă în prezent să torpileze Alianța, în ciuda murmurelor sumbre auzite din partea unor brazilieni pe culoarele conferinței. Brazilia consideră întreg programul ca fiind absolut nesatisfăcător. Brazilienii sînt nemulțumiți de orice eforturi pentru crearea unui organ interamerican care să controleze activitatea Alianței. În schimb, Brazilia pregătește o propunere prin care cere crearea unui fond de dezvoltare interamerican. Un procent de 40 la sută din sumele acestui fond ar urma să fie furnizat de S.U.A. Banii ar fi alocați de Banca de Dezvoltare Interamericană. Brazilia dorește, de asemenea, ca această propunere să fie ratificată de parlamentele tuturor țărilor din emisferă, pentru a se asigura că S.U.A. nu iau măsuri discriminatorii împotriva nici unei țări, în acordarea ajutorului.

Deși brazilienii își dau seama că această propunere nu are nici o șansă de succes, ea pare menită să împiedice crearea unui comitet interamerican de supraveghere.

Luni, președintele Braziliei, Joao Goulart, s-a străduit din răsputeri să sublinieze că el vede destinul latino-american dintr-un unghi pur regional — adică numai cu participarea marginală a S.U.A. În mod absolut deliberat, el a evitat să laude Alianța. Acest lucru a supărat în mod vizibil delegația S.U.A.

Celelalte delegații latino-americane nu sînt la fel de sceptice ca Brazilia, cel puțin față. Dar există un curent subteran de dezamăgire, care a început să iasă la iveală la 12 noiembrie, cînd miniștrii au deschis dezbaterea politică. Firește, această dezamăgire este provocată în esență de situația economică, socială și politică generală din America Latină, care s-a înrăutățit treptat începînd din 1961.

În discursurile rostite la Sao Paolo, economiști interamericani de frunte au reamintit că concepția inițială a Alianței era de a furniza din afară fonduri de dezvoltare, care să se adauge resurselor interne. Discursurile au arătat însă că, în realitate, aceste contribuții — provenind în special din partea S.U.A. — nu au fost de ajuns nici măcar pentru a compensa pierderea provocată de evaziunea capitalului particular și de reducerea resurselor publice în urma inflației.

Tad SZULC

corespondență din Sao Paolo

15 noiembrie

Reducerea creditelor americane pentru străinătate văzute de caricaturistul ziarului New York Herald Tribune

Die Presse

„ÎNTRE LONDRA ȘI PARIS"

RECENTELE întrevederi dintre francezi și englezi vădesc semne certe ale unei schimbări : dacă acum cîteva luni se putea constata o oarecare înstrăinare, decepție și tendință spre polemică irascibilă, în ultimele săptămîni se relevă dorința de a avea contacte, o amabilitate accentuată și un interes foarte treaz față de opiniile partenerului. Climatul discuțiilor între Londra și Paris s-a schimbat. În relațiile dintre cele două țări domnește un ton nou. A început o apropiere vagă, dar palpabilă.

Schimbarea a început din inițiativa Londrei. S-ar putea afirma că ea s-a făcut simțită încă în ultimele săptămîni ale erei Macmillan. Indiciile erau însă foarte neclare. Ele au devenit mai limpezi o dată cu schimbarea guvernului englez. În cercurile guvernamentale de la Londra nu se mai fac auzite obișnuitele plîngeri și permanentele reproșuri împotriva Parisului, care începuseră cu apropape un an în urmă, cînd De Gaulle a opus veto-ul său primirii Marii Britanii în Comunitatea Economică Europeană. Politica Franței față de N.A.T.O. și Europa este discutată cu un calm care conține mai mult curiozitate și interes decît opoziție. Faptul că prima întrevedere internațională a noului ministru de externe Butler a avut loc tocmai cu ministrul de externe al Franței, Couve de Murville, nu poate fi apreciat ca un fenomen izolat. Contactele au devenit vii. În timp ce, altă dată, englezii și francezii polemizau sau se ignorau pretutindeni unde se întîlneau, în prezent elementele mai tinere din cele două cabinete, precum și deputați influenți ai partidului conservator englez și ai U.N.R. folosesc orice conferință internațională pentru a reînfiripa o discuție. Ei reînnoiesc vechi prietenii și legături personale și încep să deschidă un prim catalog de interese politice externe comune. Pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, se amintește cu acest prilej că, de o jumătate de secol, Antanta cordială nu a fost, în realitate, niciodată foarte cordială, fiind deseori împiedicată de oscilări și încordări, dar rămînînd totuși trainică.

Schimbarea tonului britanic este întîmpinată de francezi cu o solicitudine accentuată. Ei se manifestă ca și cum ar dori să spună : „N-am afirmat-o noi întotdeauna ? Noi nu am fost niciodată supărați pe Anglia. Am fost doar decepționați de faptul că Londra nu a vrut să recunoască ce mult se aseamănă interesele Franței cu cele ale Marii Britanii în cadrul alianței occidentale."

Parisul poate fi, de fapt, mulțumit. Căci, în măsura în care există indicii ale unei schimbări a poziției britanice, noii purtători de cuvînt ai noului guvern conservator britanic condus de Alec Douglas-Home nu-și îndreaptă privirile spre Bruxelles, spre Comunitatea Economică Europeană sau spre Bonn — acest centru al politicii europene integraționiste — ci spre Paris. Tehnocrații Comunității Economice Europene de la Bruxelles, foarte vioi din punct de vedere spiritual, au început să-și cam piardă vioiciunea. Provincializarea capitalei vest-germane, mereu mai accentuată de la un timp încoace, se face, în schimb, din nou observată ; pro-europenii devotați de la Bonn continuă să aștepte salvarea din partea Angliei, fără a observa că, acum, conservatorii aruncă ocheade Parisului. Dar e clar că, din partea partidului laburist și a lui Wilson nu se poate în nici un caz aștepta ceva în favoarea unei Europe integrate, în cazul unei victorii electorale a laburiștilor britanici. Actuala apropiere dintre Londra și Paris constituie o încercare bilaterală de a ține seama de existența unor asemănări în concepțiile și interesele celor două țări. Acestea se referă înainte de toate la relațiile Franței și Angliei cu S.U.A. în problemele alianței și ale răspunderilor strategice nucleare.

Deși încercarea de apropiere a pornit de la Londra, ea a fost provocată de Washington. În decembrie 1962, guvernul S.U.A. a vrut în mod practic să silească Marea Britanie să renunțe la calitatea ei de putere atomică autonomă. Macmillan a făcut eforturi pentru a para, printr-o diplomație elastică, această lovitură : pronunțîndu-se în exterior împotriva pretenției lui De Gaulle asupra puterii atomice, el a încercat să salveze, din înțelegerea americano-britanică, atît cît era necesar pentru a menține, fără a intra în conflict cu Washingtonul, un minimum din forța atomică britanică. Se pare că Kennedy nu a răsplătit acest rafinat joc dublu al britanicilor. Acum, după plecarea lui Macmillan, conservatorii au început să recunoască decepționați : poate că De Gaulle a avut totuși dreptate...

Ceea ce îi apropie pe oamenii din guvernul britanic și francez, precum și pe experții celor două țări, este un fel de reflex de respingere a pretenției americane asupra conducerii și răspunderii, apreciată ca fiind prea totală pentru mîndria celor două țări, și prea puțin adecvată, în ce privește efectul strategic.

Oricît de interesante ar fi indiciile acestei apropieri, ele trebuie apreciate totuși cu o mare rezervă. Evoluția evenimentelor depinde de modul în care se vor solda alegerile britanice în toamna viitoare. Simplul motiv că nu știu dacă vor rămîne la guvern îi face pe conservatorii britanici să nu depășească faza unei apropieri față de Paris, împiedicîndu-i de la orice acțiuni spectaculoase.

Alfons DALMA

ПРАВДА

NECESITATEA COLABORĂRII

O PACE TRAINICĂ pe Pămînt în condițiile actuale depinde în mare măsură de dezvoltarea relațiilor dintre Uniunea Sovietică și S.U.A. Evenimentele vieții internaționale din ultimele decenii vin să confirme în mod incontestabil acest fapt. În lumina situației politice actuale, devine deosebit de evidentă importanța unor relații diplomatice normale între U.R.S.S. și S.U.A. Aceste relații au fost stabilite la 16 noiembrie 1933.

Din primele zile ale existenței sale, guvernul sovietic, care promovează neabătut politica leninistă a păcii și coexistenței pașnice, a acordat și acordă o mare însemnătate reglementării relațiilor politice și economice cu Statele Unite ale Americii.

La 10 octombrie 1933, președintele Roosevelt a adresat președintelui Comitetului Central Executiv al U.R.S.S., M. I. Kalinin, un mesaj în care își exprima regretul că cele două mari popoare, „între care a existat mai bine de un secol o fericită tradiție de prietenie, avantajoasă pentru cele două părți", nu sînt în relații normale. Președintele a propus să se înceapă tratative sovieto-americane directe. Această propunere a fost acceptată de guvernul sovietic.

După normalizarea relațiilor, legăturile sovieto-americane au început să se lărgească treptat. Ele au căpătat cea mai mare amploare și importanță în perioada luptei comune a popoarelor sovietic și american împotriva agresorilor fasciști în anii celui de-al doilea război mondial. Coaliția antihitleristă, în fruntea căreia se aflau U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie, a jucat un rol important în victoria asupra forțelor întunecate ale reacțiunii fasciste. Mulți lideri americani înțelegeau bine importanța deosebită a victoriilor forțelor armate sovietice pentru securitatea Statelor Unite în anii celui de-al doilea război mondial.

Relațiile sovieto-americane au început să joace un rol deosebit în lumea contemporană. Aceasta se explică printr-un fapt cît se poate de simplu, dar extrem de important : Uniunii Sovietice și S.U.A. le revin în mai mare măsură decît altor state răspunderea pentru destinele păcii. Uniunea Sovietică este cea mai puternică țară a sistemului mondial socialist, iar Statele Unite sînt cea mai puternică țară a lagărului capitalist. U.R.S.S. și S.U.A. dispun de armele cele mai moderne și cele mai distrugătoare — arma termonucleară și arma rachetă.

Evenimentele din ultimii ani confirmă importanța înțelegerii dintre U.R.S.S. și

S.U.A. pentru întărirea păcii internaționale. De cîte ori guvernele Uniunii Sovietice și Statelor Unite au reușit să găsească, prin tratative, o bază acceptabilă pentru soluționarea unui litigiu internațional, rezolvarea conflictului printr-un acord reciproc acceptabil, bazat pe egalitate în drepturi, a fost ușurată considerabil. Corespondența dintre N. S. Hrușciov și J. Kennedy din toamna anului trecut și tratativele sovieto-americane care au urmat după aceea au permis ca pe baza unui compromis reciproc acceptabil să se reglementeze conflictul internațional cel mai acut care a izbucnit în regiunea Mării Caraibilor și să se consolideze securitatea Cubei. Înțelegerea între guvernele U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii a dus la încheierea Tratatului de la Moscova pentru interzicerea parțială a experiențelor cu arma nucleară, la care au aderat peste 100 de state.

Practica Organizației Națiunilor Unite demonstrează, de asemenea, că atunci cînd guvernele U.R.S.S. și S.U.A. prezintă propuneri de comun acord, acestea din urmă se bucură de regulă de sprijinul unanim al celorlalți membri ai O.N.U. Este suficient, de exemplu, să amintim de propunerile sovieto-americane privind principiile dezarmării prezentate în comun la cea de-a 16-a Sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Recent, U.R.S.S. și S.U.A. au căzut de acord să se abțină de la a plasa în spațiul cosmic obiecte avînd la bord arma nucleară ; ca urmare, cea de-a 18-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a adoptat o rezoluție în acest sens.

Viața internațională din ultimii ani demonstrează, totodată, și exemple contrarii : atunci cînd între U.R.S.S. și S.U.A. lipsește înțelegerea, rezolvarea litigiilor internaționale devine extrem de grea.

Uniunea Sovietică, conștientă de forța sa de neînvins, duce cu încredere și consecvență o luptă susținută pentru întărirea păcii generale și securității, pentru binele poporului sovietic și întregii omeniri. În condițiile în care imperialiștii continuă cursa înarmărilor, guvernul sovietic face, desigur, tot ce este necesar pentru a asigura un fundament trainic securității U.R.S.S., prietenilor și aliaților ei. Dar Uniunea Sovietică dorește să colaboreze cu Statele Unite pe tărîmul luptei pentru pace și securității popoarelor, precum și în domeniile economic și cultural. Oamenii sovietici vor să trăiască în prietenie cu poporul american și, împreună cu întreaga omenire iubitoare de pace, să apere pacea în întreaga lume. Am vrea să sperăm că începutul bun pe care îl reprezintă Tratatul de la Moscova, și care a fost continuat prin acordul sovieto-american privind denuclearizarea cosmosului, va fi consolidat și dezvoltat în interesul întregii omeniri. Sarcina este ca acești primi pași să fie urmați de alte acorduri îndreptate spre îmbunătățirea situației internaționale.

O unitate a armatei angoleze de eliberare.

Süddeutsche Zeitung

PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT CAUTĂ UN OM DE STAT

ÎNAINTE de a-și începe călătoria în Africa, Willy Brandt a trebuit să-și facă autocritica în fața conducerii Partidului social-democrat. În cadrul conducerii, ca și în fracțiunea din Bundestag, domnea indignarea cea mai violentă, deoarece candidatul la postul de cancelar se comportase în mod cu totul necorespunzător într-o intervenție la televiziune. În cadrul emisiunii *Între noi fie vorba*, Brandt (dăm un exemplu la întîmplare) nu găsise, la o întrebare privind politica externă a P.S.D.G., alt răspuns mai bun decît acesta : „Nimeni nu se poate aștepta ca un mare partid care reprezintă în prezent în R.F.G. în medie 40 la sută din alegători să facă o politică externă de rezervă ; el, și aceasta va ușura fără îndoială realizarea unor puncte de vedere unitare, va pune cît mai multe întrebări, într-un cuvînt va căuta să învețe de la acei care din oficiu cunosc aceste lucruri".

Este lesne de înțeles că această frază a creat agitație și fierbere. Poziția lui Brandt în cadrul partidului nu e nici pe departe atît de puternică încît toată lumea să facă în mod generos abstracție de o astfel de gafă. Primarul Berlinului occidental s-a scuzat în fața conducerii partidului său cu argumentul că fusese extenuat și a promis că se va îndrepta. Probabil că era într-adevăr obosit în acele zile cînd făcea în permanență naveta între Berlin și Bonn, fiind obligat să-l înlocuiască în numeroase ședințe pe Erich Ollenhauer, președintele partidului, bolnav. Desele vizite la centrala din Bonn a partidului social-democrat pot fi luate însă și ca o dovadă că Brandt, în ciuda tuturor asigurărilor contrare, vrea să-și întărească poziția de adjunct al președintelui partidului, este poate *silit* să și-o întărească, pentru a avea siguranța că în 1965 tot el va fi numit candidat la postul de cancelar.

El știe fără îndoială mai bine ca oricine că nu-și mai poate permite astfel de gafe dacă nu vrea ca principalul său rival, Fritz Erler, șeful fracțiunii parlamentare social-democrate, să devină realmente periculos pentru el, cel puțin printre deputații din Bundestag. Cu atît mai mult cu cît partizanii lui Erler în cadrul fracțiunii sînt departe de a fi inactivi. Campania lor internă pentru candidatura lui Erler se bazează pe aprecierea că, în 1961, P.S.D.G. ar fi putut obține și mai multe voturi, dacă Brandt ar fi fost prezentat ca un om de stat iar nu trimis să facă reclamă propriei sale persoane în cadrul acelui ciudat turneu prin R.F.G.

După aprecierea aderenților săi, Erler ar fi omul de stat care poate conduce la victorie partidul social-democrat. În 1960, la Hanovra, cînd Brandt a primit investitura oficială, spun ei, Erler a trebuit să se retragă nefiind destul de cunoscut în țară. Alt argument adus atunci a fost că Brandt se bucură de o mare popularitate. După toate probabilitățile, aceste argumente vor fi reluate și de data aceasta.

Fritz Erler este mult prea obiectiv și este considerat un intelectual mult prea puțin colorat în imaginea sa exterioară. Pe lîngă aceasta, are renumele de specialist în problemele militare ale partidului, deși se străduiește de mai multă vreme încoace să se familiarizeze mai mult cu temele politicii interne, pe lîngă cele de politică externă și militară. Totuși, partizanii lui Erler vor să facă toate încercările posibile spre a obține poziția conducătoare pentru omul lor ; dacă social-democrații ar vrea să-și prezinte viitorul candidat la postul de cancelar

ca pe un om de stat, iar nu ca pe un agent electoral, atunci, spun ei, Erler poate fi tot atît de bun ca şi Brandt. Pentru moment pare cel puţin îndoielnic că oamenii lui Erler îşi vor impune acest punct de vedere, deşi fracţiunea din Bundestag s-ar declara probabil astăzi în majoritate în favoarea lui. Se ştie însă că fracţiunea singură nu are ultimul cuvînt şi că hotărîrea se va lua abia la Congresul de la Karlsruhe de anul viitor.

În schimb, ni se par cu totul nejustificate speculaţiile cu privire la o înlocuire a lui Ollenhauer, ca preşedinte de partid. Boala liderului social-democrat este cea care i-a determinat pe unii comentatori să emită astfel de pronosticuri, căci la drept vorbind alte argumente nu există. Firește, Ollenhauer se află într-o clinică din Bonn, şi cînd va părăsi spitalul va trebui să se supună unei convalescenţe îndelungate, dar nu există nici o îndoială că-şi va păstra funcţiile.

H. REISER

PERICOLUL PRINCIPAL

„DACĂ imperialiştii au fost nevoiţi să ofere independenţa fostelor colonii, acum noi ştim că intenţia lor era ca această independenţă să fie pur nominală. Acolo unde ţelurile independenţei devin o realitate, duşmănia imperialiştilor nu cunoaşte limite. Aceste intenţii ascunse au dus la apariţia în Africa a unor state-clienţe şi a unor state a căror independenţă atîrnă de un fir de păr. În timp ce colonialismul dispare de pe faţa pămîntului african sub loviturile luptătorilor pentru libertate, îşi ridică capul neocolonialismul, cea mai mare primejdie pentru libertatea şi progresul nostru.

Ce este neocolonialismul?

Este situaţia pe care o vedem în orice ţară unde o putere colonială oferă teritoriului o independenţă politică nominală, dar are grijă să păstreze controlul economic asupra teritoriului respectiv. Astfel, ea are posibilitatea să-şi subordoneze economia ţării respective şi, indirect, aparatul ei de stat. Colonialiştii depun toate eforturile pentru ca puterea politică să rămînă în mîinile reacţionarilor locali. Întreprind tot felul de manevre pentru a-şi asigura controlul asupra armatei şi poliţiei. Depun toate eforturile pentru ca instituţiile economice ale ţării să rămînă în mîinile agenţilor lor iar producţia economică să fie total controlată de capitalul particular străin, lăsînd în mîinile populaţiei locale numai întreprinderile secundare, mai puţin rentabile. Se străduiesc să scindeze mişcarea sindicală şi alte mişcări populare. Dacă nu reuşesc să-şi realizeze intenţiile pe această cale, organizează lovituri de stat politice şi militare în vederea lichidării regimurilor existente şi a instaurării unor noi guverne reacţionare care să le îndeplinească orbeşte ordinele.

Africa trebuie să obţină o independenţă autentică şi singura cale accesibilă nouă este cea pe care conferinţa la înalt nivel de la Addis Abeba a indicat-o.

Au trecut şase luni de la conferinţa de la Addis Abeba şi mersul evenimentelor ne-a luat prin surprindere. Trebuie să avem grijă ca el să nu ne distrugă. Dacă mişcarea pentru unitate continentală, care a început prin adoptarea Cartei de la Addis Abeba, este în descreştere, trebuie să atribuim acest fapt presiunii statelor-clienţe şi intensificării generale a intrigilor şi ameninţărilor imperialiştilor în întreaga Africă. Să luăm de pildă Congo, acest stat mare şi bogat, aflat în centrul Africii, şi din exemplul lui să vedem dacă din perioada conferinţei la nivel înalt s-a realizat vreun succes. La o analiză atentă reiese că nu s-a obţinut nici un fel de progres ci că, mai curînd, a avut loc o slăbire a hotărîrii şi măsurilor practice iniţiate la Addis Abeba. Situaţia din Congo este aproximativ aceeaşi cu situaţia din statele latino-americane, unde loviturile de stat politice şi militare sînt săvîrşite de junte aflate în slujba unor grupuri străine şi sub controlul serviciilor de spionaj străine.

Exploatatorii belgieni se întorc în masă în Congo, convinşi că armata lui Mobutu este acolo singura purtătoare a puterii guvernamentale şi că, dacă va izbucni mînia poporului, Mobutu îi va apăra. Este absolut limpede ce soartă va avea Congo, aşa cum a fost limpede şi în Peru, în Republica Dominicană şi în Honduras, ca şi în Vietnamul de sud, înainte ca junta militară să ia puterea în mîinile ei... Dacă vom admite ca în Congo să se întîmple acelaşi lucru, aceasta va consolida poziţiile colonialiştilor şi ale guvernelor marionetă din Africa de Sud şi va reprezenta o trădare a luptei fraţilor noştri din Rhodesia de Nord şi de Sud, din Africa de Sud şi din protectorate. Fraţii noştri vor fi victimele unei persecuţii şi mai crunte din partea celor care desfăşoară o politică de apartheid şi de cvasi-apartheid.

Dacă vom admite ca aceasta să se petreacă în Congo, vom consolida prezenţa neocolonialiştilor aici, în Africa, vom anihila importanţa Cartei de la

DOSAR

• SPICUIM din „La Marcha" (Uruguay) din 28 octombrie 1963 următoarele definiţii date de Carlos del Peral : Telegraf de trifoi : **principiul de funcţionare este foarte simplu : el constă în a repeta mesajul respectiv unui trifoi, pînă cînd acesta îl învaţă bine şi-l poate transmite mai departe. O educaţie bună poate face minuni cu un asemenea trifoi, căci astfel o ţară slab dezvoltată nu mai are nevoie să plătească pentru telegrafele obişnuite.** Transformatorul de simpatii : **Toată lumea ştie că, pentru fiecare dolar care intră în ţară, există alţi doi care ies. Pentru buna sa funcţionare, acest dispozitiv economic necesită două condiţii : 1) Cei doi dolari care pleacă să fie adunaţi, centimă cu centimă, de la mai multă lume ; 2) Dolarul care intră să se împartă între puţine mîini. În acest fel, nemulţumirea se împarte între mai mulţi iar puterea se concentrează la puţini.**

• PRIMA GREVĂ cunoscută a unor muncitori africani a avut loc în anul 1874, la Freetown (Sierra Leone). Către sfîrşitul secolului al XIX-lea, au avut loc în Africa de Sud greve ale unor muncitori albi. Există, de asemenea, date despre greve ale muncitorilor feroviari : în Sierra Leone — 1919, în Nigeria — 1921, iar la căile ferate franceze din Niger în 1925. În Nigeria, primul sindicat al muncitorilor din serviciile comunale a fost creat în 1912.

• ELIBERAREA UNOR FONDURI ÎNSEMNATE, ca urmare a dezarmării, ar putea fi folosită la amenajarea cursului inferior al fluviului Congo. Cu o sumă de 17 ori mai mică decît cheltuielile militare directe ale ţărilor capitaliste din Europa, s-ar putea construi un uriaş nod hidroenergetic cu o putere de circa 20—25 milioane kilowaţi, ceea ce ar însemna mai multă energie electrică decît dau toate termo şi hidrocentralele din Republica Federală Germană.

• LA PORT-AU-PRINCE (Haiti) folosirea completă a braţelor de muncă înseamnă că, din 10 oameni, 7 nu lucrează. Posturile de comandă în economia statului Haiti sînt deţinute de capitalul străin, căruia îi revin 70 la sută din toate investiţiile. Bogăţiile naturale ale ţării se află aproape în întregime în mîinile companiilor străine.

• DUPĂ DATELE OFICIALE, în Guadelupa, mortalitatea nou-născuţilor este de 51 la sută, mortalitatea infantilă de 56 la sută.

• ZANZIBARUL, insulă situată la cîţiva kilometri de ţărmul Tanganicăi, este numit „perla Oceanului Indian". Împreună cu mica insulă limitrofă Pemba, el furnizează peste 75 la sută din producţia mondială de cuişoare.

• UN MIC DICŢIONAR, publicat de Congresul Naţional African din Rhodesia de Sud, explică ironic semnificaţia pe care o au în Africa centrală unii termeni politici. Citîm cîţiva din aceştia : Democraţie : **sistem de guvernare a majorităţii negre de către o minoritate albă ;** Alegeri : **mijloc cu ajutorul căruia se obţine ca democraţia, în definiţia de mai sus, să rămînă sistemul politic dominant în Africa centrală pentru viitorul previzibil ;** Viitorul previzibil : **pentru totdeauna ;** Drept de vot : **armă periculoasă ; nu prezintă pericol decît dacă este folosită de persoane cu un arbore genealogic de cel puţin 2 000 de ani ;** Colaborare : **sistem politic într-o societate multirasială, în care s-a permanentizat înrobirea negrilor de către albi, dîndu-se în acelaşi timp asigurări negrilor că nu este aşa ;** Rasist : **orice african care crede că africanii trebuie să aibă rolul dominant în Africa centrală ;** Luptător împotriva rasismului : **orice european care crede că europenii trebuie să aibă rolul dominant în Africa centrală ;** African cu simţul răspunderii : **orice african care sprijină neabătut punctul de vedere al europenilor ;** African lipsit de simţul răspunderii : **orice african care luptă pentru interesele poporului său.**

Addis Abeba, iar speranţele noastre în stabilirea unităţii nu se vor realiza niciodată. Vom ceda neocolonialiştilor o armă care îi va ajuta pe ei, nu consolidarea unităţii Africii. Congo este pentru noi toţi un simbol. Iar ceea ce se petrece în momentul de faţă acolo, este, probabil, simbolul a ceea ce s-ar putea petrece în Ghana, Nigeria, Guineea, Mali, Tanganica sau oricare altă ţară africană.

În majoritatea cazurilor revoluţia africană a dus la instaurarea conducerii unui singur partid, cel mai potrivit instrument politic în acţiunea de lichidare a orînduirii bazate pe triburi şi în elaborarea planurilor de dezvoltare democratică a societăţii noastre africane. Ghana a ales calea democraţiei parlamentare popular-socialiste. Noi ştim că sistemul unipartinic nu poate funcţiona în condiţiile în care există îngrădiri fixate de statul-client sau de statul neocolonialist. Am ales pentru reorganizarea economiei noastre calea socialismului, căci considerăm că este singura cale capabilă să ducă la lichidarea rămăşiţelor colonialismului. Considerăm că aceasta este singura cale justă şi rapidă pentru făurirea unei vieţi fericite a maselor populare."

(Din cuvîntarea rostită de KWAME NKRUMAH, preşedintele Republicii Ghana, la a doua conferinţă a ziariştilor africani).

• Pînă la acordarea independenţei, Basutolandul ar urma să treacă printr-un an de autoguvernare ; în acest timp, problemele externe, de apărare şi de securitate internă ar fi rezolvate în comun de Anglia şi de statul Lesoto, Anglia avînd, în ultimă instanţă, un drept de veto — „minuţios definit".

Să presupunem că Lesoto s-ar hotărî să ofere adăpost unităţilor de guerilă care acţionează împotriva regimului lui Verwoerd în Republica Sud-Africană. Englezilor le-ar fi greu să opună dreptul de veto unei asemenea politici pe care, după cîteva luni, statul independent Lesoto ar fi liber să o reia.

Anglia nu poate nici să întîrzie acordarea independenţei pe motivul că în felul acesta s-ar ridica o serie de probleme, care sînt de pe acum greu de rezolvat. Dacă a încuraja mai departe Basutolandul este riscant şi neplăcut, a se opune Basutolandului, făcînd front comun cu Verwoerd, ar fi o greşeală evidentă.

(Din *The Economist*)

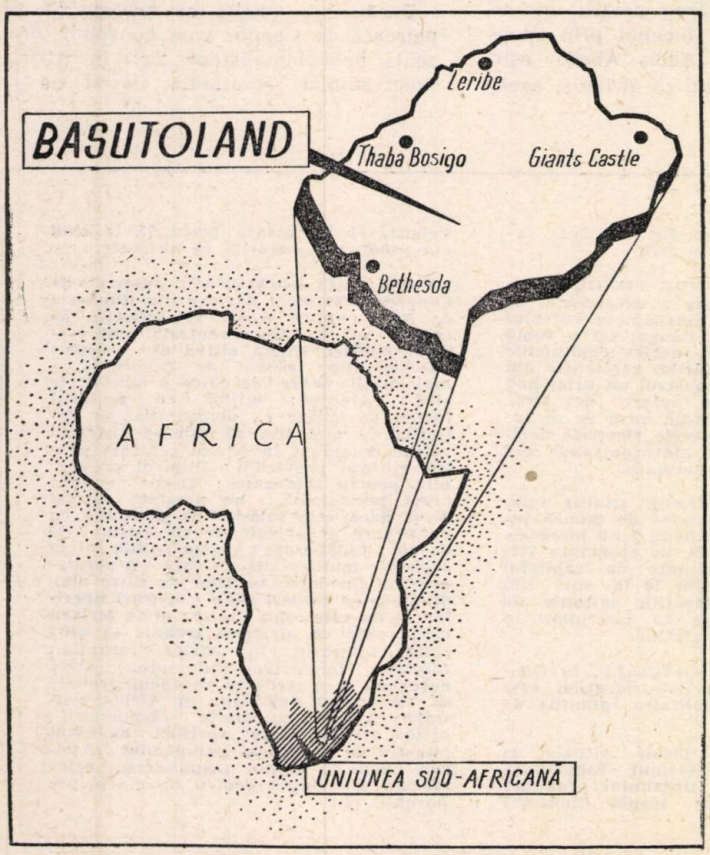

PIAŢA COMUNĂ ŞI NOI

NE BUCURĂM prematur. Am fost primiţi în Piaţa comună. Pentru a ajunge din urmă, cît de cît, ţările Pieţei comune, ni s-a acordat un răgaz de cinci ani. Dacă nu vom reuşi să punem la punct economia noastră, va trebui să aşteptăm încă 3 ani. În momentul cînd vom depăşi această perioadă pregătitoare, aliaţii noştri vor fi parcurs un drum şi mai lung. Pentru a acoperi această distanţă, trebuie să alergăm.

Industria noastră a fost construită pe baze greşite. Impozitele plătite de fiecare consumator din salarii s-au strîns în anumite mîini, atingînd milioane. Apariţia acestor milioane şi a milionarilor s-a făcut pe spinarea a milioane de cetăţeni care au rămas lipsiţi chiar de venitul minim anual de 1 600 de lire turceşti. Puterea de cumpărare a consumatorilor s-a redus din ce în ce mai mult. Comerţul interior, volumul schimburilor între cetăţeni, s-a micşorat. Aşazisele devize economisite au folosit nu societăţii noastre, ci proprietarilor de întreprinderi. Deficitul nostru comercial n-a fost acoperit. Moneda nu s-a stabilizat. Este vremea celor care muncesc puţin, jefuiesc pe cetăţeni şi cîştigă mult.

Totalul ajutorului pe care îl vom obţine din afară prin Consorţium şi Piaţa comună nu acoperă taxele datoriilor noastre externe, nici deficitul comerţului nostru. Pentru redresarea economiei noastre nu trebuie să visăm, ci să recurgem la un mijloc a cărui eficacitate este recunoscută : sîntem obligaţi să ne rezolvăm problemele cu înţelepciunea şi puterea de muncă specifice poporului turc, prin organizarea şi mobilizarea acestei puteri, aşa cum s-a procedat după lupta pentru independenţă şi după tratatul de la Lausanne. Cu investiţiile normale ale planului nostru de redresare economică este imposibil nu numai să ajungem statele Pieţei comune, dar măcar să ne apropiem de ele.

Iar acum să aruncăm o privire asupra cîtorva condiţii pe care le-am acceptat pentru a primi credite din partea Băncii Europene de Investiţii.

— Planurile de stat, precum şi cele din sectorul particular, conţinînd iniţiative de natură să contribuie la dezvoltarea economiei Turciei, vor fi prezentate spre examinare Băncii.

— Banca are dreptul să supravegheze cheltuirea raţională a creditelor pe care le va acorda.

— Statul turc va garanta creditele pe care Banca le acordă sectorului particular.

— Astfel, cei interesaţi vor putea să le folosească sub formă de devize, dacă va fi necesar.

Acestea sînt condiţiile puse Turciei. Turcia anului 1938 nu le-ar fi acceptat ; şi, de altfel, credem că nici nu i s-ar fi propus asemenea condiţii.

NEW YORK Herald Tribune

ANCHETAREA CONGRESULUI

UNA din problemele Congresului este de a se autoancheta. În timp ce marele nostru organ legislativ are un mecanism complicat pentru anchetarea oricărui aspect al problemelor naţionale şi internaţionale, dintr-un motiv necunoscut, Congresul are puţine reguli referitoare la proprii lui membri, şi problema este cine anume urmează să-i ancheteze pe anchetatori.

Vă invităm acum pe colina Capitoliului, unde are loc o şedinţă comună a Camerei Reprezentanţilor şi Senatului pentru a discuta problema.

Primul ia cuvîntul senatorul Hogglesworth [1]. „Gentlemeni, spune el, am convocat această şedinţă extraordinară a conducătorilor Congresului pentru a hotărî ce metode vom adopta în anchetarea Congresului."

„Anchetarea Congresului ? întreabă membrul Camerei Reprezentanţilor Wigglechair [1]. De ce vrem să facem aşa ceva ?"

„Opinia publică a cerut insistent să se descopere ce am făcut noi aici pe colina Capitoliului, în special deoarece toată lumea ştie că anul acesta nu am adoptat nici un proiect de lege", spune senatorul Hoggleswater.

„E lucrul cel mai antiamerican pe care l-am auzit" spune senatorul Okra [1]. „Sînt de părere să mergem la rădăcina acestei cereri a opiniei publice şi să aflăm cine se ascunde de fapt în spatele ei.".

*

Senatorul Hogglesworth [1] spune : „Cu indignarea nu facem nimic. Trebuie să dovedim opiniei publice americane că sîntem curaţi şi nu putem s-o facem decît dacă organizăm o anchetă — deschisă şi imparţială."

Okra este şocat. „Deschisă şi imparţială ? Păi ăsta e genul cel mai prost de anchetă. Nu ne putem oare întîlni în şedinţă închisă cu uşile încuiate ? La urma urmelor, cineva ar putea fi atins de ancheta asta."

„Nu putem. Trebuie să anchetăm Congresul în mod deschis. De fapt, Okra, noi am stabilit ca d-ta să fii unul din primii martori."

„De ce ?"

„Dorim să ştim dacă a existat vreo legătură între proiectul de lege privind sporirea subvenţiei statului pentru preţul sîmburilor de pepene, propus de d-ta, şi faptul că ai achiziţionat unica firmă din S.U.A. pentru prelucrarea sîmburilor de pepene."

„Aşa stau lucrurile, Hogglesworth ? Ei bine, de ce nu anchetăm oare participaţiile d-tale la o casă de împrumuturi şi economii şi proiectul de lege propus de d-ta de a se reduce dobînda la economiile cluburilor de copii ?"

„Fiindcă tot anchetăm, gentlemeni, spune membrul Camerei Reprezentanţilor Cheeseburger [1], aş dori să ştiu ce făcea membrul Camerei Reprezentanţilor, Filibuster, la Clubul băieţilor de banigata cu o anumită domnişoară care obţinuse în 1962 titlul de „Miss peşte cu cartofi prăjiţi", în timp ce soţia sa era plecată din oraş"

„Uite ce este, Cheeseburger, fiindcă examinăm lucrurile am putea să te întrebăm de ce ai plecat în croazieră în America Latină împreună cu o femeie de serviciu din clădirea Congresului", strigă Filibuster.

„Vorbeşte trei limbi, ripostează Cheeseburger, şi era în concediu."

Okra spune : „Să aflăm de ce trei senatori democraţi au reuşit să cîştige 3 000 de dolari la Las Vegas [2] şi apoi au cerut ca în noul proiect de lege cu privire la impozite să prevadă reducerea impozitelor la profiturile obţinute din jocurile de noroc".

„Şi cum stau lucrurile cu cei cinci republicani care au acceptat o călătorie gratuită în Japonia, împreună cu soţiile lor, şi apoi au propus reducerea tuturor taxelor vamale la aparatele de radio cu tranzistori japoneze ?"

„Dacă dorim cu adevărat să examinăm lucrul ăsta, am putea de asemenea să întrebăm ce făcea noaptea trecută senatorul Rummer [3] în stare de ebrietate în tribuna Senatului."

„Tăceţi cu toţii ! strigă Okra. Mergem pe un drum greşit. Aş dori să pun o întrebare. De ce ne trebuie oare ancheta asta ?"

„Exact De aceea, eu propun să anchetăm presa."

Grupul votează în unanimitate pentru anchetarea presei în scopul de a se descoperi de ce a cerut presa anchetarea Congresului. Încă o dată, clubul cel mai exclusivist din lume a fost salvat

Art BUCHWALD

[1] Nume fanteziste

[2] Localitate din statul Nevada (SUA), renumită pentru tripourile ei.

[3] De la „rum", care în limba engleză înseamnă „rom".

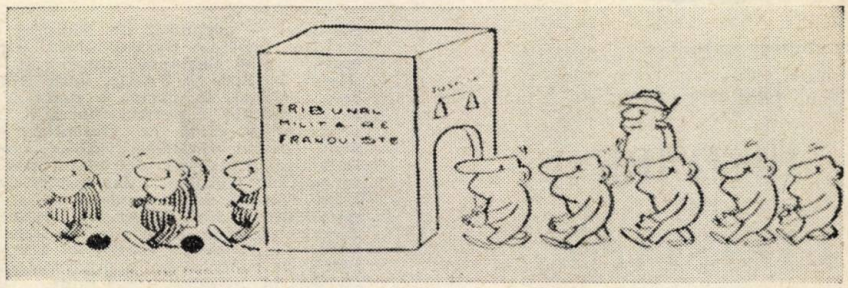

Justiţia spaniolă

(Din „Révolution Africaine")

FIŞIER

F. A. O.

La 16 noiembrie au început la Roma lucrările Conferinţei F.A.O. Au fost desemnaţi preşedinţii diferitelor comisii, a fost adoptat proiectul ordinei de zi a Conferinţei.

Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură a fost creată la 16 octombrie 1945, la Conferinţa de la Québec (Canada), la care 42 de state i-au adoptat statutul.

Conform actului său constitutiv, F.A.O. şi-a propus următoarele ţeluri : să contribuie la îmbunătăţirea nivelului de trai al oamenilor din întreaga lume, şi în special al celor din mediul rural ; să obţină o ameliorare a producţiei şi o echitabilă distribuire a alimentelor şi produselor agricole ; să aducă o contribuţie la dezvoltarea economiei mondiale.

F.A.O. îşi propune să realizeze aceste ţeluri prin răspîndirea tehnicii avansate, prin consultări şi asistenţă tehnică oferite — la cerere — ţărilor membre, prin propagarea de informaţii etc.

În ultimii ani, F.A.O. a iniţiat o serie de măsuri pe linia scopurilor propuse. Printre acestea se numără, în primul rînd, campania mondială împotriva foametei ; apoi, efectuarea unor lucrări pentru un proiect de ameliorare a regiunii Mediteranei ; lucrări pentru crearea a două regiuni experimentale — în bazinul Tigru-Eufrat şi Gange-Brahmaputra — pentru cercetarea resurselor mondiale ; continuarea lucrărilor în zonele de deşert şi în regiunile bîntuite de lăcuste ; crearea unui centru de coordonare la Addis Abeba ; înfiinţarea unor oficii regionale de nutriţie, printre care unul în Africa etc. Unele din aceste măsuri urmează a fi realizate în colaborare cu alte organizaţii internaţionale (O.M.S., Comisia Economică a O.N.U. pentru Africa etc.).

Autoritatea supremă a F.A.O. este Conferinţa, compusă din cîte un reprezentant al fiecărui stat membru. Ea stabileşte sarcinile organizaţiei şi aprobă bugetul. Conferinţa alege un Consiliu executiv compus din reprezentanţi ai 25 de state membre, care îşi desfăşoară activitatea între sesiuni. Între altele, Consiliul are sarcina de a numi, cu excepţia preşedintelui, organele de conducere. În fruntea F.A.O. se află un director general — în prezent B. R. Sen (India), ales la Conferinţa din 1955 — care conduce activitatea organizaţiei şi numeşte funcţionari regionali ai acesteia.

În afară de aceste organe, Conferinţa sau Consiliul pot crea diverse comitete, comisii sau grupuri de lucru, după necesitate. F.A.O. dispune, de asemenea, de birouri regionale.

Numărul statelor membre în F.A.O., după datele publicate de O.N.U. în 1962, este de 91. Printre acestea se numără şi R.P. Romînă. Sediul organizaţiei este la Roma.

CĂRȚI

ISTORIA GESTAPOULUI

Autorul primei lucrări mai cuprinzătoare asupra istoriei Gestapoului (JACQUES DELARUE : **Histoire de la Gestapo**, Fayard, PARIS, 1963.) avea 23 de ani cînd, în 1942, a intrat în poliția franceză. Descoperit, apoi, ca făcînd parte din Rezistență, este arestat. Reintegrat după Eliberare, primește sarcina de a urmări și lichida rămășițele rețelei din Franța a Gestapoului. În prefața volumului său, el își mărturisește intenția de a dovedi că „regimul nazist nu s-a putut impune decît datorită acestei armături" care a fost Gestapoul, și care „îi susținea sistemul, pînă în cele mai mici părți" (pag. 14). În acest scop, Delarue a utilizat — în afara acelor izvoare pe care el le numește „surse tipărite" — notele sale, culese între 1945—1954 la procesele agenților Gestapoului și ale criminalilor de război, realizînd astfel o lucrare bogată în documente rare.

În prima parte a cărții, **Nașterea Gestapoului**, se urmărește pas cu pas procesul de construire a „acestei armături", de făurire a instrumentelor cu ajutorul cărora naziștii aveau să instaureze teroarea, mai întîi în Germania, apoi în Europa, și să pună în practică principiile rasismului hitlerist. Aceste instrumente erau : S.S.-ul înființat încă în 1925, S.D.-ul — serviciul secret al S.S.-ului — organizat de Himmler în 1931, și „Die geheime Staatspolizei", poliția secretă de stat, Gestapoul propriu-zis, care s-a născut în 1933, în Prusia, unde Göring era șeful poliției. În partea a doua și a treia se dezvăluie „perfecționarea metodelor Gestapoului" după ce Himmler devenise șeful acestui organism. S.D.-ul, condus de Reinhardt Heydrich, deținea monopolul informațiilor politice ; dar numai Gestapoul avea dreptul de a proceda la arestări și percheziții, fără mandat judecătoresc. Jacques Delarue arată cum, în baza acestor puteri discreționare, Gestapoul a umplut lagărele de concentrare, a organizat împreună cu S.S.-ul lichidarea S.A.-ului, rival al Wehrmachtului, și uciderea lui Roehm, rivalul lui Göring și al lui Himmler, a pus la cale provocarea de la Gleiwitz pentru „pregătirea psihologică" a atacului împotriva Poloniei și dezlănțuirea celui de al doilea război mondial.

Despre instalarea treptată a teroarei în Europa ocupată de naziști se vorbește amplu în părțile a patra și a cincea ale volumului, în care două capitole sînt consacrate activității Gestapoului în Franța, unul „experiențelor" medicilor S.S. din lagărele de concentrare, iar unul martiriului teritoriilor din Răsărit. Este unul din cele mai zguduitoare capitole, care relatează amplu metodele folosite de naziști pentru asasinarea milioanelor de evrei, ruși, polonezi, cehi etc.

Delarue acordă un larg spațiu rivalităților dintre organizațiile hitleriste. Dacă ne oprim asupra acestor capitole, o facem pentru ineditul lor. Diferende adînci se manifestau între Gestapo și Abwehr (contraspionaj) în Franța, între Wehrmacht și Waffen-S.S. pe frontul din răsărit, între Wehrmacht și Gestapo etc. În același timp, rivalități ascunse existau între Himmler și Frick, ministrul de interne, între Bormann și Himmler, între Bormann și Göring, dar mai ales între Göring și Himmler. Un fapt caracteristic relevat de Delarue e lupta care s-a dat în jurul interceptării convorbirilor telefonice. Monopolul în acest domeniu era în mîinile lui Göring : el înființase un „Institut de cercetări Hermann Göring", care controla rețeaua telefonică și telegrafică, precum și emisiunile de radio. Convorbirile tuturor personalităților importante din Germania erau ascultate și înregistrate, iar Hitler găsea în fiecare dimineață pe biroul său rapoarte și ample extrase din aceste convorbiri. Acest sistem dădea o putere considerabilă lui Göring, care refuzase să cedeze institutul său lui Himmler. Gestapoul însă a instalat microfoane la domiciliul „clienților" săi iar — mai tîrziu — a trecut și el la interceptarea convorbirilor telefonice, astfel încît Himmler era informat pînă și de convorbirile lui Göring. „Hitler, scrie Delarue, considera că această rivalitate întreține o emulație sănătoasă și, mai ales, susținea că supravegherea reciprocă a împiedicat pe acești oameni însetați de putere și de bani să devină primejdioși" (pag. 123).

Între august 1944 și martie 1945, Himmler, care își eliminase pe rînd rivalii — mai ales după atentatul nereușit împotriva lui Hitler, din iulie 1944 — ajunsese omul cel mai puternic al Reichului hitlerist. S-a înfăptuit și visul lui de totdeauna : a devenit comandant de armată. Göring, izolat și desconsiderat, fusese practic dat la o parte ; Ribbentrop, pe care lui Hitler îi plăcea să-l numească „noul Bismarck", redevenise acum „micul traficant de șampanie". În primăvara lui 1945, cînd lupta între rivali avea o țintă precisă — cine va deveni moștenitorul Führerului — Himmler avea de înfruntat un concurent primejdios : pe Martin Bormann. În martie, după repetatele înfrîngeri ale Reichsführerului-S.S. pe frontul din răsărit, Bormann a obținut demiterea lui. Apoi a venit prăbușirea. În ultimul capitol al cărții, „Lupii se sfîșie între ei", Delarue relatează sfîrșitul lamentabil al acelora care au creat și condus Gestapoul : Heydrich fusese omorît încă în mai 1942, de doi membri ai rezistenței cehoslovace ; Göring și Kaltenbrunner sînt condamnați la moarte la Nürnberg : după cum se știe, Kaltenbrunner a fost spînzurat, iar Göring a reușit să-și procure o fiolă de cianură și s-a sinucis cu două ore înaintea execuției. Sfîrșitul lui Adolf Eichmann avea să vină mai tîrziu — și e cunoscut.

Dar Himmler ?

La 21 mai 1945, un mic grup de refugiați se oprise la un post de control britanic. Unul dintre ei, avînd un ochi acoperit cu un bandou de pînză neagră, se prezentă la barieră și scoase din buzunarul uniformei sale de simplu soldat al Wehrmachtului un certificat suspect de nou, eliberat pe numele Heinrich Hitzinger. În această mulțime fără identitate, actul lui trezi bănuială. Fu arestat, deși nimeni nu bănuia că omul deghizat era Himmler. Fostul șef atît de temut al Gestapoului s-a prezentat apoi la comandantul lagărului : „Sînt Heinrich Himmler. Aș vrea să-l văd pe mareșalul Montgomery. E foarte important". Imediat transferat la cartierul general din Lüneburg, Himmler a fost supus unei percheziții corporale. Într-un buzunar al hainei se găsi o mare fiolă de cianură. Colonelul Murphy, trimisul mareșalului Montgomery — acesta nici nu se gîndea să stea de vorbă cu prizonierul — spuse : „Fiola din buzunar e menită să ne înșele atenția. I-ați examinat gura ? În general, naziștii ascund sub limbă sau într-o măsea falsă fiolele de cianură". Cînd medicul i-a ordonat lui Himmler să deschidă gura, acesta zdrobi între dinți fiola și se prăbuși. Cadavrul lui a fost fotografiat de corespondenții de război, apoi înmormîntat într-un loc secret.

„Astfel — încheie Delarue — majoritatea protagoniștilor dramei care a fost istoria Gestapoului au avut un sfîrșit potrivit cu viața lor".

I. A.

PRESA

ACUM 50 DE ANI...

Marile puteri și-au dat asentimentul pentru alegerea prințului de Wied ca rege al Albaniei.

Tabloul „Gioconda", furat în august 1911 de la muzeul Luvru din Paris, a fost regăsit. Hoțul, Vincenzzo Feruggio, care lucrase ca salariat al muzeului, a încercat să vîndă tabloul cu 1 200 000 de lire.

Ca urmare a primei aplicări a sufragiului universal în Italia, regele Victor Emanuel a numit un întreg șir de noi senatori.

Incidente în Venezuela : răzvrătiții au învins trupele guvernamentale și au pus stăpînire pe orașul Esmeraldos.

Amundsen, cunoscutul explorator al Polului Sud, a comunicat unui ziarist că se pregătește pentru o nouă expediție, care va porni din San-Francisco și va efectua studii oceanografice și aerografice. Amundsen a anunțat că va lua în expediția sa și două aeroplane ; pentru aceasta, el urmează un curs de pilotaj la o școală de aviație.

Se anunță punerea la dispoziția publicului a firului telefonic Viena-București.

Din New York se anunță că guvernul englez a declarat că va sprijini gruparea financiară Pearson din Mexic, care furnizează petrolul necesar flotei de război engleze.

În prezența d-lui Churchill, ministrul marinei al Marii Britanii, la Davenport a fost lansat noul vas de război „War-spirit".

S-a ajuns la un acord cu privire la textul tratatului de pace turco-sîrb.

Guvernul american a ordonat arestarea fostului președinte al Republicii Nicaragua, sosit la New York. Expreședintele, acuzat de asasinarea a două persoane, urmează să fie extrădat.

După încheierea războiului balcanic, din Atena se anunță că Jocurile Olimpice vor fi organizate din nou în aprilie 1914.

În parlamentul belgian au loc dezbateri agitate în problemele învățămîntului. Propunerile partidului socialist, care prevăd o instrucție elementară integrală, gratuită, obligatorie și laică sînt violent combătute de partidul catolic.

La București are loc un miting de aviație organizat cu concursul renumitului aviator francez Pegoud.

Președintele Franței a primit demisia înaintată de guvernul prezidat de Barthou, care nu obținuse în parlament votul de încredere în problema unui împrumut intern.

Ziarul „World" din Londra anunță că regele Angliei a interzis dansul numit „tango".

PROFIL

ALDO MORO

Noul prim-ministru desemnat al Italiei, secretar general al Partidului democrat-creştin din anul 1959, este o personalitate politică importantă. Activitatea lui s-a desfăşurat mai ales în cadrul partidului său, al cărui conducător este considerat, fără manifestări spectaculoase pe plan parlamentar sau guvernamental. Cu toate acestea, el este apreciat ca o figură politică de prim plan ; după părerea comentatorilor de presă, el a încercat, şi într-o măsură a reuşit, să imprime partidului catolic al democraţiei creştine o orientare mai realistă.

Aldo Moro s-a născut în anul 1916, în sudul Italiei, în apropiere de oraşul Bari, unde şi-a făcut şi studiile universitare. În această perioadă şi-a început activitatea politică, deţinînd pentru un timp funcţia de preşedinte al Federaţiei universitare catolice din Italia, organizaţie studenţească dependentă de partidul democrat-creştin. Moro are pregătirea unui jurist specializat în probleme penale şi este autorul unor tratate de specialitate („Formele jurisdicţiei penale" — 1939, „Unitatea şi pluralitatea delictelor" — 1951 etc.). S-a dedicat însă curînd carierei parlamentare, devenind preşedintele grupului parlamentar al partidului democrat-creştin şi deţinînd în diferite guverne, dominate de acest partid, portofoliile justiţiei şi educaţiei naţionale.

În calitate de conducător al partidului democrat-creştin, Moro este considerat, atît de colaboratorii cît şi de adversarii săi politici ca un analist inteligent şi lucid al evoluţiei situaţiei politice. Aceasta l-a făcut să se situeze printre sprijinitorii — chiar dacă nu iniţiatorii — curentului favorabil „deschiderii spre stînga", adică printre liderii democrat-creştini care recunosc necesitatea unei alianţe guvernamentale între partidul lor şi partidul socialist italian, spre a asigura astfel o majoritate parlamentară pe care democraţia creştină nu o mai poate obţine singură.

În urma alegerilor din aprilie anul acesta, lui Moro i s-a încredinţat pentru prima oară misiunea de a încerca constituirea unui guvern pe această bază. Încercarea sa nu a reuşit, deoarece partidul socialist nu a acceptat atunci condiţia, pusă de conducerea democrat-creştină, de a refuza colaborarea cu comuniştii în parlament. La ultima reuniune a Consiliului naţional al partidului democrat-creştin, convocată înainte de a declara că îşi asumă din nou sarcina de a constitui guvernul, Moro a subliniat că alcătuirea unui asemenea guvern de centru-stînga reprezintă o soluţie potrivită pentru problemele politice şi economice care confruntă Italia astăzi.

În portretele şi prezentările pe care presa italiană şi corespondenţii din Roma ai ziarelor străine le-au făcut noului premier, Aldo Moro este înfăţişat ca un politician rezervat, prudent, preocupat de elaborarea unor soluţii cît mai complete şi în acelaşi timp cît mai coerente în cadrul unei politici de ansamblu.

M.I.

POŞTA REDACŢIEI

Scrisorile primite în ultimele zile la redacţie conţin multe sugestii interesante. Reproducem o parte. În limitele posibilităţilor şi caracterului revistei noastre, vom încerca să ţinem seama de ele.

Aspectul grafic e plăcut, în special coperta, articolele sînt scrise la un nivel calitativ ridicat, bine documentate. E însă prea mare diferenţa calitativă între hîrtia folosită pentru copertă şi cea din restul revistei. Ar fi mai bine dacă s-ar îmbunătăţi calitatea hîrtiei.

GEORGE VISALOM
IOAN OPREA
Bucureşti

Revista de politică externă intitulată foarte sugestiv **Lumea** acoperă, cred, un gol ce persista în cadrul publicaţiilor noastre. Pot să vă mărturisesc că pe mine această revistă mă ajută mult la obţinerea unei viziuni cît mai clare asupra situaţiei contemporane, cu toate problemele complexe pe care le ridică. Dorim cît mai multe portrete şi interviuri în exclusivitate. Ar fi bine dacă şi-ar găsi loc reproducerea largă sau chiar integrală a principalelor conferinţe de presă ale principalilor oameni de stat din Est şi Vest. M-ar interesa un articol despre problema necesităţii unei înţelegeri balcanice, incluzînd atît propunerile cît şi diferitele luări de poziţie pe marginea acestor propuneri, precum şi despre problema unui pact de neagresiune între N.A.T.O. şi Tratatul de la Varşovia.

CORNELIU NICULESCU
student
Bucureşti

Interesul faţă de evenimentele ce se petrec în lume este satisfăcut de informaţiile oferite de revista **Lumea**. Cititorul e îndreptăţit să cunoască eforturile popoarelor lumii pentru menţinerea păcii şi prieteniei între popoare, toate acţiunile ce le întreprinde pe această linie guvernul R. P. Romîne şi ecoul acestor acţiuni. Rubricile „Ancheta noastră" şi „Comentar" trebuie menţinute şi în numerele ce urmează. Aş dori, de asemenea, să apară cît mai multe reportaje scrise de autori care au avut ocazia să viziteze diverse ţări. Printre propunerile făcute la O.N.U. de către guvernul R. P. Romîne se înscrie şi aceea privind promovarea ideilor păcii în rîndurile tineretului. M-ar interesa să se publice materiale privind sprijinul de care se bucură peste hotare această propunere.

SILVIU GUGA
student
Timişoara

Aş dori ca revista **Lumea** să cuprindă în fiecare număr, pe lîngă comentarii de politică externă, documentare şi note de călătorie din diferite ţări ale lumii, la fel de bune ca „Tradiţie şi actualitate în Japonia" de ing. Radu Comşa.

TOMA BUCOVSKI-Bucureşti

Vă urez, dragi tovarăşi, ca şi la numărul 1 000 al revistei **Lumea**, popularitatea de care se bucură acum această revistă să fie tot atît de mare, chiar mult, mult mai mare ! Cred că ar fi bine dacă pe copertele 2 şi 3 s-ar reproduce mai multe fotografii, în mare număr din altă ţară. Eventual s-ar putea publica şi o mică hartă a ţării respective. Cît de minunată ar fi revista **Lumea** dacă pagina a 4-a a copertei ar avea o fotografie în culori din diferite ţări !

IOAN VOICU
student
Bucureşti

E necesară abordarea cu perseverenţă şi îndrăzneală a unor rubrici noi. În privinţa aceasta, rubrica „Întrebări şi răspunsuri" ar satisface multiplele cerinţe ale cititorilor care urmăresc cu viu interes problemele situaţiei internaţionale. Realizarea unor anchete pe plan extern cu privire la problemele cheie ale contemporaneităţii ar împlini o dorinţă fierbinte a celor ce se interesează de problemele politicii externe. Doresc mai multe interviuri cu personalităţi marcante din lumea întreagă. Problema problemelor : pamflete, note, foiletoane, caricaturi originale.

IONEL PROTOPOPESCU
Bolintin-Vale

Numărul 1 al revistei conţinea circa 40 de titluri faţă de circa 36 de titluri în numărul 2, ceea ce indică o tendinţă de extindere a textelor în detrimentul numărului şi deci şi al varietăţii temelor. După modesta mea părere, acestea ar trebui să fie mai curînd majorate pînă la cel puţin 50. Unele articole din numărul 2, deşi de mare actualitate, interesante, bine documentate şi bogate în reliefări subiective sau inedite pentru cititor, au fost totuşi niţel cam lungi. Exemple : „Conflictul lingvistic din Belgia", „Pronunciamento", „Dosarul congolez". Spaţiul cîştigat s-ar fi putut completa printr-o rubrică de noutăţi tehnice şi ştiinţifice.

IULIU PETCU
Bucureşti

Aş dori să se publice cît de curînd un istoric al descoperirii, dezvoltării şi perfecţionării bombelor atomice şi cu hidrogen, precum şi descrieri de călătorii în ţări şi oraşe (cu amănunte de specific, obiceiuri, cult, fel de muncă etc). Ar prezenta mare interes reportaje din Africa, Asia, Australia.

NICOLAE SIBIANU
Oneşti

Un mare interes ar trezi în rîndul cititorilor încercarea de a ridica vălul de deasupra unor acte diplomatice mai însemnate care s-au petrecut în decursul istoriei.

ing. ŞTEFAN ORDENTLICH
Tg. Mureş

POȘTA REDACȚIEI

Pe Giulești, unde locuiesc eu, au fost aduse la chioșc numai două exemplare din numărul 2. Acest fapt mi-a inspirat următoarea epigramă :

Numai două exemplare
Spre vînzare va să zică ?
Eu știam că „Lumea"-i mare
Dar a fost așa de mică...

V-aș propune și înființarea unui colț al epigramei politice. De pildă :

Max Gruber a făcut mărturii
mincinoase despre „comoara" din
lacul Toplitz.

Cum i-a mers gura ca moara,
Pîn-la urmă tot nu scapă,
Va păți ca și „comoara" :
Va intra și el la apă.

GABRIEL TEODORESCU
București

Coperta este foarte frumoasă. Dar de ce reprezentați numai o parte (mereu aceeași) a globului ? Și de ce globul „fizic" și nu „politic" ? Nu s-ar putea să prezentați fie ambele emisfere ale globului, fie planiglobul, astfel încît să cuprindă și pagina 1 și pagina ultimă a copertei ? Și nu s-ar putea oare ca pe glob să fie încercuite sau arătate cu o săgeată regiunile sau țările spre care se îndreaptă atenția opiniei publice în săptămîna respectivă ? Cred că dacă s-ar stabili acest procedeu, clișeul ar putea rămîne definitiv, urmînd să se suprapună, prin desen, doar cerculețele sau săgețile de actualitate.

Consider că necesită reveniri, precizări, comentarii, următoarele probleme tratate : „Filibuster" (cum de admit practica parlamentară, constituția și bunul simț asemenea fenomene ? Ce zic cei în cauză ?) ; „Pronunciamento" (neclare termenul și fotografia prezentată) ; „Despre comoara nazistă din lacul Toplitz" (oare cui ar aparține dacă s-ar găsi cu adevărat ?)

În fotografiile cu mai multe personaje e necesar să se numeroteze, pentru a le putea identifica exact.

V. LUCACI
București

GHEORGHE UNGUREANU, profesor, București, ILIESCU I. AUREL, Brașov, IOAN DUMBRAVĂ, pensionar, Brăila, MIHIȘ VICTOR, Baia Mare, MIREA ION, tîmplar, București, BEJA VALENTIN, tehnician, București, HAGYI GHEORGHE, economist, Cluj, TRAIAN VIDRAȘCU, student, Iași, A. KAUFMAN, pensionar, București, MIRCEA COSTOPOL, București, DOINA BRÎNZEI, elevă, Cîmpulung Moldovenesc, THEO SIMIONESCU, Pitești, SKONDAK I. LEONARD, student, Iași, ing. ADRIAN ANATOLIE, Săvinești. **Vă mulțumim pentru cuvintele de caldă apreciere. Ne-am notat propunerile dv.**

Prof. C. P. NICOLESCU-NICA, Jariștea, raionul Focșani, ION IONESCU, București.

Pentru abonamente trebuie să vă adresați oficiilor poștale.

BREVIAR

Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, actualul președinte al Comitetului Executiv al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, a primit pe secretarul CAER, N. V. Fadeev, și colaboratorii săi din secretariatul CAER, în legătură cu pregătirea ședinței a X-a a Comitetului Executiv.

O delegație comercială a R.P. Romîne, condusă de Nicolae Anghel, adjunct al ministrului Comerțului Exterior, se află la Belgrad, în vederea tratativelor în legătură cu încheierea protocolului schimburilor de mărfuri romîno-iugoslave pe anul viitor.

La București a fost semnat la 16 noiembrie acordul comercial și de plăți pe o durată de 3 ani între Republica Populară Romînă și Norvegia.

Prof. arhitect Horia Maicu, arhitect șef al orașului București, a fost ales membru corespondent onorific al Institutului Regal al Arhitecților Britanici.

La invitația primarului orașului Nantèrre, o delegație a orașului Craiova a vizitat Franța în cadrul manifestărilor de prietenie dintre orașele înfrățite.

Delegația a luat parte la inaugurarea expoziției de artă romînească organizată sub auspiciile asociației Franța-Romînia.

Dr. Subandrio, ministrul Afacerilor Externe al Republicii Indonezia, a oferit un dejun în cinstea ambasadorului R. P. Romîne la Djakarta, Pavel Silard, în legătură cu apropiata sa plecare definitivă din Indonezia. De asemenea, ambasadorul romîn a fost primit în audiență de vicepreședintele Republicii Indonezia, dr. Leimena.

La Palermo, Italia, a avut loc o adunare interuniversitară italo-romînă în problemele școlii și pedagogiei. Din partea romînă a participat o delegație de profesori universitari și oameni de știință, condusă de Anghel Manolache, rectorul Institutului pedagogic din București, și Marin Rădoi, director general al învățămîntului profesional și tehnic.

Cu prilejul aniversării a 10 ani de la înființarea Asociației de prietenie Danemarca-Romînia, la Copenhaga a avut loc o adunare festivă la care au fost prezente numeroase personalități ale vieții publice. Prof. Guunar Haerup, președintele asociației, a vorbit despre activitatea pe care a desfășurat-o asociația și despre realizările obținute de poporul romîn.

Acad. dr. Rafael Hernandez Ramirez, profesor la catedra de neurologie a Universității din Cordoba, a transmis Sfatului popular al Capitalei scrisoarea primarului din Buenos Aires, Francisco Rabanel, în care capitala Argentinei aderă la omagiul adus savantului romîn Gheorghe Marinescu.

La Palatul Culturii din Alexandria (R.A.U.) a fost inaugurată o expoziție de fotografii din R. P. Romînă.

La Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii din București a avut loc o consfătuire internațională, la care au fost dezbătute rezultatele cercetărilor cu privire la stabilirea celor mai corespunzătoare tipuri de mașini pentru mecanizarea lucrărilor în cultura porumbului, precum și cu privire la funcționarea și exploatarea acestor mașini. La consfătuire au participat delegați din R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Chineză, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Romînă, R.P. Ungară și U.R.S.S.

Ambasadorul R. P. Romîne în R.A.U., Mircea Nicolaescu, a înmînat rectorului Universității din Cairo, prof. dr. Ahmed Badawi, o colecție de cărți științifice, didactice și literare din partea Bibliotecii Centrale de Stat a R. P. Romîne.

La Bruxelles, trimisul extraordinar și ministrul plenipotențiar al R. P. Romîne în Belgia, Pavel Babuci, și ministrul afacerilor externe al Belgiei, Paul Henri Spaak, au semnat un acord cultural între R. P. Romînă și Belgia. Acordul conține prevederi menite să ducă la promovarea cooperării culturale între cele două țări în scopul unei mai bune cunoașteri reciproce.

Delegația Sfatului popular al orașului București, care se află în R.S. Cehoslovacă, a vizitat numeroase instituții culturale și sociale, întreprinderi de gospodărie comunală și construcții de locuințe din orașele Praga, Bratislava și Plzen. Membrii delegației au participat la o ședință a Consiliului național al capitalei cehoslovace, iar la Lidice au depus o coroană de flori la monumentul victimelor fascismului din satul-martir.

La Școala superioară de electricitate din Paris și la Institutul politehnic din Grenoble profesorul Matei Marinescu, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne, a ținut conferințe în domeniul electrotehnicii.

La Roma au început la 16 noiembrie lucrările celei de-a 12-a sesiuni a Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (FAO). La sesiune participă delegați din 112 țări ale lumii. Delegația R. P. Romîne este condusă de Eugen Alexe, vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii, președintele Comitetului național al R. P. Romîne pentru FAO.

La 18 noiembrie au început în Franța Zilele culturii romînești. La manifestări participă o delegație de oameni de știință din țara noastră, formată din academicienii Tudor Vianu, Teodor Burghele și Nicolae Petrulian, care vor ține conferințe la Paris, Grenoble, Lyon și Montpellier.

Între 7 și 15 noiembrie 1963 s-a ținut la București cea de-a V-a sesiune a Comisiei mixte romîno-iugoslave de colaborare tehnico-științifică. Comisia a luat măsuri pentru îmbunătățirea și extinderea în continuare a colaborării tehnico-științifice între cele două țări.

Conform protocolului semnat, părțile își vor acorda ajutor reciproc în domeniul industriei petrolului, energiei electrice, industriei chimice, industriei construcțiilor de mașini, precum și în domeniul industriei alimentare și în alte domenii.

La București s-a deschis cel de al IV-lea salon internațional de artă fotografică la care sînt expuse lucrări ale participanților din peste 40 de țări.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

EI CUCERESC CERUL

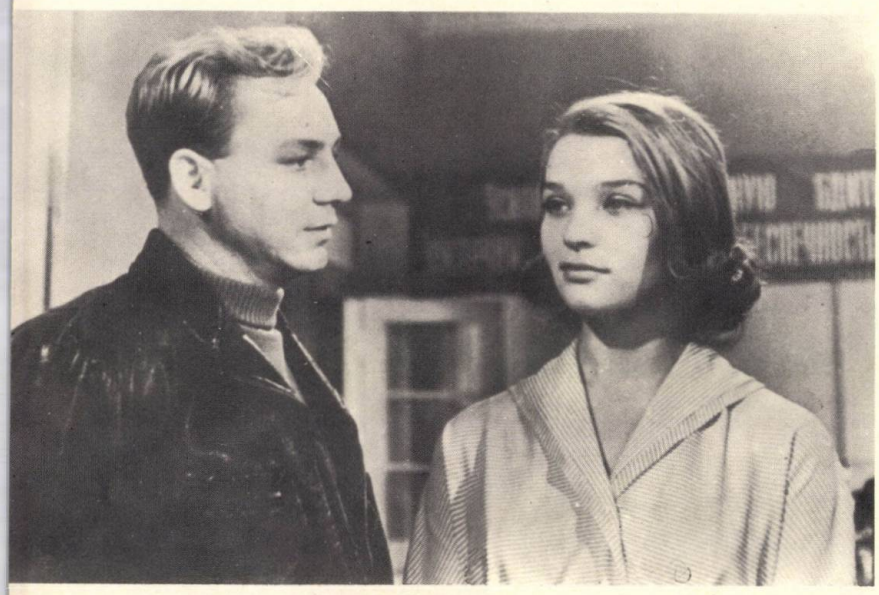

O producţie a studioului M. Gorki din Moscova

ÎN ROLURILE PRINCIPALE: Nikolai Rîbnikov (Kolcin), V. Sedov (Serov), S. Svetlicinaia (Nina Kolcina), E. Evstigneev (constructorul şef), O. Jakov (Basarghin)

SCENARIUL	A. AGRANOVSKI L. AGRANOVICI
REGIA	T. LIOZNOVA
IMAGINEA	V. GHINZBURG
MUZICA	A. EŞPAI

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

2 lei

COSMOSUL ȘI OAMENII

CORESPONDENȚĂ DIN S.U.A

REPORTAJ DIN MAL

VIZITA DELEGAȚIEI DE STAT
A R.P. ROMÎNE
ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA

5
joi 28 noiembrie 1963

Săptămîna pe glob
WASHINGTON
MOSCOVA
PARIS
ROMA

lumea

Întîlnire prietenească

VIZITA DELEGAȚIEI DE STAT A R.P. ROMÎNE ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA

Oamenii muncii din Zenița își salută oaspeții

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
nr. 5 joi 28 noiembrie 1968

În acest număr:

- **BELGRAD** — Sub semnul colaborării, reportaj de EUGEN POP
- **EVENIMENTELE DIN S.U.A.** — Articole și comentarii de DREW PEARSON, G. CĂLINESCU și EUGEN PREDA
- **CORESPONDENȚE DIN:** MOSCOVA — Vizita lui Leonid Brejnev în Iran. TOKIO — După alegerile generale. PARIS — Intîlnirea Erhard — De Gaulle. ROMA — Stadiul tratativelor pentru guvernul de «centru stînga»
- **EXTREMIȘTII DE DREAPTA DIN S.U.A.** de NICOLAE MINEI
- **ZIUA AFRICII** — Reportaj din Mali de FLOREA NEACȘU
- **SCRISOARE DESCHISA LUI BETANCOURT** de ION CÎRJE
- **CAMBODGIA ÎȘI REAFIRMĂ NEUTRALITATEA** de SERGIU VERONA
- **PE URMELE ISTORIEI:** Bălcescu diplomat de DAN BERINDEI
- **ERA COSMICA IN DESFAȘURARE** de CĂLIN POPOVICI
- **PROFIL:** Lyndon Barnes Johnson
- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALA:** Izvestia, Le Monde, il Giorno, Neue Zürcher Zeitung, New York Herald Tribune, La Nation
- **ÎN PRESA — ACUM 50 DE ANI...**
- **FIȘIER ■ BREVIAR ■ POȘTA REDACȚIEI**

SUB SEMNUL

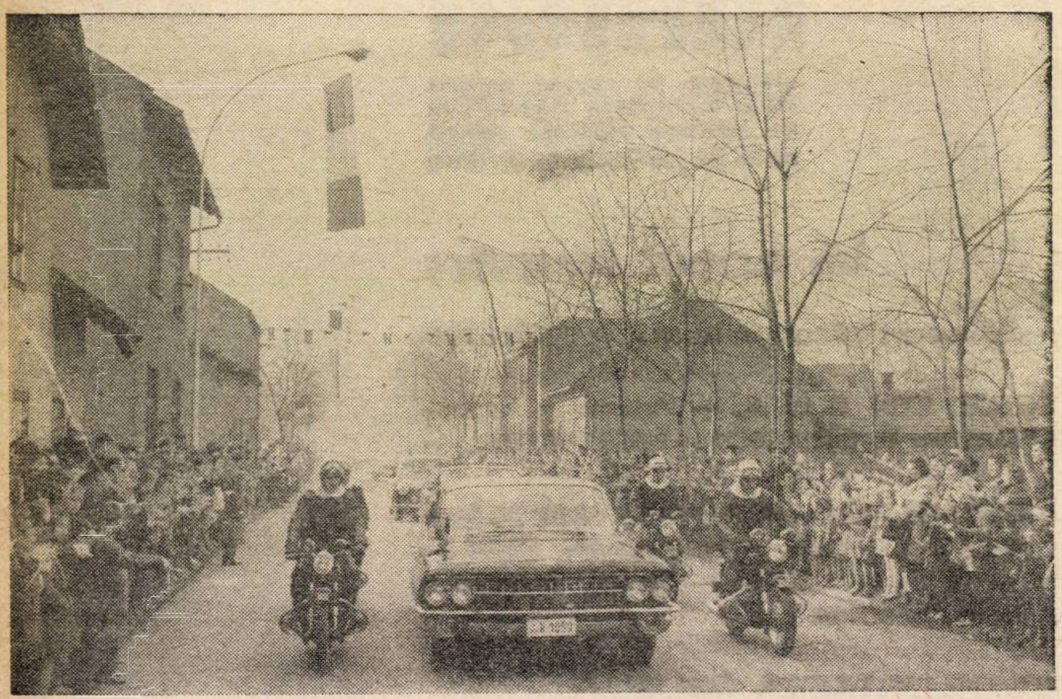

Delegația de stat a R. P. Romînă străbate străzile ospitaliere ale Zeniței, cetate industrială a Iugoslaviei

SÎNTEM în a cincea zi a vizitei în Iugoslavia a delegației de stat a R. P. Romîne. Belgrad, Saraievo, Iablanița, Mostar, Zenița, Zagreb. Pretutindeni aceeași căldură, aceeași ospitalitate frățească și stimă tovărășească care leagă cele două țări vecine și prietene.

„Sîntem convinși — arăta tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — că întîlnirile călduroase cu populația țării dv., schimburile de vederi și discuțiile sincere și cordiale cu conducătorii R.S.F. Iugoslavia, acordurile ce urmează a fi încheiate vor avea rezultate fructuoase, vor ridica pe o nouă treaptă, superioară, relațiile frățești dintre țările noastre, vor aduce o contribuție importantă la întărirea colaborării și prieteniei dintre popoarele romîn și iugoslav".

Populația orașelor vizitate pînă-n prezent de delegația noastră a adus cu multă căldură salutul său înalților oaspeți romîni. La Mostar pe o zi senină ca în plină vară părea că toți locuitorii orașului erau înșiruiți pe traseul pe care înaintau mașinile oficiale. Aproape 30 000 de cetățeni ai Zeniței — această cetate industrială a Iugoslaviei prietene — au ieșit în întîmpinarea delegației de stat romîne. Ziua de muncă era în toi, dar oamenii muncii au răspuns într-un număr impresionant la chemarea comitetului orășenesc al U.S.P.M. Străzile Zagrebului erau și ele înțesate de cetățenii dornici să salute delegația. După cum remarca un coleg iugoslav, Zagrebul — al doilea oraș ca mărime din Iugoslavia și unul din cele mai importante centre economice, culturale și științifice — a fost martorul simpatiei față de poporul romîn și dorinței de adîncire a relațiilor dintre cele două țări.

Sintetizînd aceste manifestări, ziarul *Borba* remarca „manifestarea sentimentelor de prietenie față de poporul romîn, ale cărui realizări și succese în construirea socialismului le urmăresc cu mare interes și sinceră simpatie".

Muncitorii și tehnicienii, intelectualii iugoslavi cu care am stat de vorbă, ne-au împărtășit sentimentul de bucurie și satisfacție în legătură cu faptul că înalții oaspeți romîni sînt interesați să cunoască îndeaproape succesele pe care le-au obținut oamenii muncii iugoslavi în construcția socialismului.

Belgradul oferă în multe privințe cartea de vizită a acestor înfăptuiri. Este un oraș care, de-a lungul existenței sale, a trecut prin mari și grele încercări. De 40 de ori a fost distrus Belgradul și de 40 de ori reconstruit. Numai într-o singură zi, la 6 aprilie 1941, data începerii agresiunii hitleriste împotriva Iugoslaviei, bombardierele aviației germane au distrus sau avariat mai mult de o treime din clădirile orașului.

Belgradul cu care facem cunoștință acum poartă amprentele vredniciei cu care locuitorii lui l-au refăcut, l-au mărit, l-au îmbogățit după cerințele vieții economice, culturale și sociale de astăzi ale Iugoslaviei noi.

Conducătorii romîni au fost oaspeții cartierului înălțat pe malul sting al Savei, un adevărat orășel nou unde s-au mutat deja aproape 60 000 de cetățeni.

Cu prilejul convorbirilor avute de membrii delegației de stat a R.P. Romîne cu gazdele lor, la hidrocentrala din Iablanița, la Combinatul metalurgic din Zenița, precum și în timpul altor vizite din aceste zile, în discuții apărea deseori legătura strînsă pe care o fac iugoslavii între victoriile luptei antifasciste și cele ale construcției socialiste. O legătură firească, evidențiată și mai mult de faptul că peste cîteva zile, la 29 noiembrie, popoarele Iugoslaviei vor sărbători cea de-a 20-a aniversare a unui eveniment care a însemnat o piatră de hotar în istoria țării. Cu 20 de ani în urmă, în toiul luptelor duse de forțele patriotice, de detașamentele armate ale partizanilor, conduși de Iosip Broz Tito, în mica localitate Jaița s-a ținut cea de-a doua sesiune a Vecei populare antifasciste, care a ales „Comitetul național de eliberare a Iugoslaviei" ca organ suprem al puterii executive. La această ședință s-au luat hotărîri de mare însemnătate pentru viitorul țării, hotărîri care marcau crearea unui stat iugoslav nou, pe baze democratice federative. Doi ani mai tîrziu, la 29 noiembrie 1945, Adunarea Constituantă a decis abolirea monarhiei și a proclamat Iugoslavia republică populară federativă.

...La Iablanița, directorul hidrocentralei de aci l-a condus pe tovarășul Gheorghiu-Dej în fața unui basorelief care înfățișează un moment al bătăliilor antihitleriste; alături, o compoziție simbolică sugerează continuarea luptei pe planul muncii și al vieții eliberate, o imagine a stăvilarului lacului de acumulare de la hidrocentrala din Iablanița. Această hidrocentrală a fost terminată în 1958 și e primul vlăstar al unui șir de obiective ale sistemului hidroenergetic de pe riurile de munte Neretva și Rama. Cîteva cifre sînt mai mult decît semnificative: 6 agregate cu o putere de 180 MW din care 5 produse în Iugoslavia; barajul înalt de 85 m, lacul de

COLABORĂRII

Moment
important
al vizitei:
convorbirile
dintre delegațiile
R. P. Romîne
și R. S. F. Iugoslavia

acumulare cu o capacitate de 320 000 000 m.c. apă și întinzîndu-se pe o lungime de 35 km. Tovarășul Gheorghiu-Dej a apreciat priceperea constructorilor hidrocentralei, care au realizat o operă ce le face cinste.

Întîlnirile pe care le-a avut delegația de stat a R.P. Romîne în călătoria ei prin țară, cu conducători de întreprinderi, cu specialiști. cu muncitori, au scos în evidență faptul că oamenii muncii din Iugoslavia se interesează de realizările obținute de Romînia socialistă și nutresc sentimente de adevărată și sinceră prietenie față de țara noastră și conducătorii ei.

„Popoarele iugoslave — a declarat tovarășul Iosip Broz Tito — urmăresc cu mare interes și simpatie construirea socialismului și a relațiilor sociale socialiste în Republica Populară Romînă. Ne bucurăm sincer de marile succese pe care poporul romîn, sub conducerea partidului și guvernului său, le-a obținut în dezvoltarea economică și, mai ales, în industrializarea țării".

Deosebit de impresionant s-au manifestat aceste sentimente la mitingul de la Combinatul metalurgic din Zenița. Într-o hală uriașă a uzinei erau strînși cîteva mii de muncitori, tehnicieni și ingineri, întruniți într-o atmosferă sărbătorească pentru întîlnirea cu membrii delegației de stat a R. P. Romîne.

Experiența iugoslavă și cea romînă în exploatarea forței electrice potențiale a apelor își vor găsi o importantă fructificare în construirea în comun a sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier. Marea însemnătate pe care o va avea această construcție pentru Iugoslavia și Romînia și pentru îmbunătățirea navigației pe Dunăre a fost subliniată în mod deosebit în mai multe rînduri în cursul acestor zile.

Acest obiectiv energetic impresionant prin proporțiile sale va avea o putere instalată de peste 2 milioane kW și o producție anuală de energie electrică de peste 10 miliarde kWh. Proiectanții și ceilalți specialiști iugoslavi și romîni s-au străduit să găsească soluția cea mai avantajoasă de utilizare maximă a potențialului energetic al Dunării în zona Porților de Fier.

După cum a anunțat în cuvîntarea sa rostită la mitingul metalurgiștilor de la Zenița, tovarășul Gheorghiu-Dej, în cursul vizitei urmează să fie semnat acordul cu privire la construirea acestei centrale hidroenergetice.

În cursul convorbirilor și schimburilor de păreri prilejuite de vizita delegației romîne în Iugoslavia sînt examinate și unele probleme ale vieții internaționale.

Cele două țări împărtășesc deopotrivă convingerea că în zilele noastre există posibilitatea reală a preîntîmpinării unui nou război mondial. Guvernele iugoslav și romîn dau o apreciere identică dezarmării generale și totale ca problemă cheie a vieții internaționale, ca mijloc radical pentru excluderea posibilităților de ducere a războiului.

Ideile coexistenței pașnice sînt apreciate de majoritatea covîrșitoare a omenirii ca unica politică justă și rațională în relațiile internaționale. De aci aprobarea și sprijinul de care se bucură eforturile neobosite ale Uniunii Sovietice și ale celorlalte țări socialiste pentru promovarea principiilor coexistenței pașnice. Atît Iugoslavia cît și Romînia, ca și celelalte țări socialiste, se călăuzesc în relațiile internaționale după principiile coexistenței pașnice — linia generală a politicii lor externe.

În rîndurile oamenilor muncii din Iugoslavia sînt cunoscute și apreciate eforturile depuse de guvernul R.P. Romîne pentru realizarea unei înțelegeri între statele regiunii balcanice și transformarea ei într-o zonă a conviețuirii, a păcii și colaborării.

„Se pot cita numeroase documente romînești — scrie ziarul *Vecerni Novosti* — cuvîntări ale conducătorilor de stat romîni și acțiuni concrete în cadrul O.N.U. cît și în alte foruri, care dovedesc existența unei politici clar formulate. Aceasta este o politică de pace, de afirmare a principiului că în lumea actuală problemele trebuie să se rezolve exclusiv pe calea tratativelor, în interesul asigurării păcii. Baza acestei politici o formează principiile coexistenței pașnice între țări cu orînduiri diferite. Romînia se pronunță pentru dezarmare, crearea de zone denuclearizate, dezvoltarea relațiilor economice internaționale, consolidarea O.N.U., reglementarea pașnică a problemelor actuale".

Ziarele *Borba*, *Politika*, precum și alte organe centrale de presă din republicile socialiste federative, oglindind vizita delegației de stat a R.P. Romîne, subliniază că ea constituie un eveniment de mare importanță în dezvoltarea legăturilor trainice dintre cele două țări pe făgașul luptei comune pentru cauza progresului social și a păcii.

Eugen POP

Zagreb, 26 noiembrie 1963

J. F. KENNEDY

Încetarea din viață a președintelui John Kennedy, în urma unui atentat criminal, a produs o profundă indignare și consternare în întreaga lume. Regretul unanim resimțit de toți cei care militează pentru cauza promovării păcii și colaborării între popoare este lesne de înțeles.

„Trebuie să luăm lumea așa cum este și nu așa cum ar fi putut să fie dacă istoria ultimilor 18 ani ar fi fost diferită" — a declarat președintele Kennedy în discursul pe care l-a pronunțat la 10 iunie în fața Universității americane din Washington. Sintetizînd în această frază punctul de plecare al concepțiilor sale politice, Kennedy a arătat că a înțeles tendința care și-a făcut loc în viața politică a S.U.A. de a se aprecia lucid realitățile vieții noastre contemporane.

Caracterizînd personalitatea lui J. F. Kennedy, tovarășul Gheorghiu-Dej sublinia că el a fost „un remarcabil om de stat, care a adus o contribuție de seamă la eforturile pentru rezolvarea pașnică a unor probleme litigioase, un conducător care a manifestat în momente grele pentru omenire un înalt simț de răspundere și o înțelegere realistă a necesității de a se găsi soluții rezonabile în scopul evitării unui război termonuclear".

Este cunoscut rolul pe care l-a avut fostul președinte în semnarea acordului de la Moscova cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare, stabilirea liniei directe de telecomunicații Moscova—Washington, înțelegerea sovieto-americană de a nu se plasa în Cosmos arma nucleară sau alte arme de distrugere în masă, orientarea comerțului S.U.A. spre dezvoltarea relațiilor comerciale dintre state.

Pentru promovarea acestei tendințe, el a avut de înfruntat acele forțe din țara sa care manifestă o înverșunată împotrivire față de tot ce poate însemna — fie chiar într-o măsură cît de mică — un pas spre modificarea în bine a climatului internațional, ca și față de poziția pe care el a adoptat-o în unele probleme interne, ca aceea privind lichidarea discriminării rasiale.

Tragicul epilog al carierei sale înseamnă — pe lîngă multiplele semnificații ale actului criminal — și un serios avertisment cu privire la necesitatea menținerii vigilenței față de cei ce mizează în continuare pe încordarea internațională și revenirea la practicile războiului rece.

Dovedind o largă și îndreptățită preocupare față de evenimentele din Statele Unite, presa din toate țările dezbate implicațiile și consecințele pe care moartea președintelui Kennedy le vor avea asupra coordonatelor politicii externe americane. Din toate aceste comentarii răzbate dorința și speranța că linia urmată de președintele Kennedy își va găsi reflectarea și pe viitor în politica S.U.A.

Opinia publică mondială așteaptă ca elementele pozitive pe care le-a promovat Kennedy să-și afle legitima lor continuare în cadrul politicii cu a cărei răspundere a fost investit noul președinte al S.U.A., Lyndon Johnson.

NEW YORK

„Prima datorie a țării este să înțeleagă profund natura acestei crime"

CEL CARE se reîntoarce la New York după ce a asistat la funeraliile președintelui Kennedy constată că, la prima vedere, viața și-a reluat cursul atît în capitală cît și în cel mai mare oraș american. Și totuși, nici Washingtonul nici New Yorkul și cred că nici celelalte orașe sau localități americane nu pot fi privite exact la fel ca acum cîteva zile.

Preocuparea și îngrijorarea continuă s-ar părea chiar că ele se adîncesc, în legătură cu cele ce s-au întîmplat în orașul Dallas. Această stare de spirit — așa cum o pot sesiza aici — merge pe două linii strîns legate între ele: activitatea noului președinte și necesitatea dezvăluirii întregului adevăr asupra odioasei crime căreia i-a căzut victimă John F. Kennedy.

De marți, L. Johnson și-a început din plin activitatea la Casa Albă. În cursul primirii delegațiilor venite din aproape o sută de țări la funeraliile lui Kennedy, noul președinte a avut scurte convorbiri cu conducătorii acestor delegații. Observatorii din capitala americană sînt unanimi în părerea că președintele Johnson a urmărit să-i asigure că nu vor interveni schimbări în politica externă americană și că eforturile în vederea îmbunătățirii relațiilor Est — Vest vor continua. Comentînd faptul că președintele Johnson a cerut să nu fie prezentate demisii de către cei care au lucrat cu Kennedy, așa cum se obișnuiește în Statele Unite cînd se schimbă președintele, ziarul „New York Times" scrie: „Aceasta înseamnă că oficialitățile care au jucat principalul rol în realizarea acordului de interzicere parțială a experiențelor nucleare vor continua, cel puțin în prezent, să-l sfătuiască pe președinte". Același ziar scrie sub semnătura unuia